

wo 22/11

14.30 - 15.00

dataring

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Reguliere nota box 3 - bespreking 22 november 2023

Datum

13 november 2023

Notanummer

2023-0000260227

Bijlagen

1. Bijlage 1 eigen gebruik
2. Bijlage 2 eigen gebruik
3. Bijlage 3 eigen gebruik

Aanleiding

Op woensdag 22 november staat er een regulier overleg box 3 gepland. In deze nota treft u de voorbereiding aan voor dit overleg. De volgende punten zullen in de nota worden belicht:

- Onderscheid familiebedrijven en start-ups
- Behandeling vorderingen en schulden
- Het belasten van eigen gebruik

Besprekingspunt 1 – Vervolg onderscheid voor familiebedrijven en startups

Graag bespreken wij het onderzoek naar een geschikte afbakening voor de vermogenswinstbelasting in relatie tot de planning voor de uitvoeringstoets

Toelichting

- In de nota van 8 november 2023 hebben wij u geïnformeerd over onze bevindingen over mogelijke staatssteun bij het belasten van aandelen in startups en familiebedrijven via een vermogenswinstbelasting.
- Daarbij hebben wij aangegeven dat als het onderscheid tussen een vermogensaanwasbelasting en vermogenswinstbelasting wordt gebaseerd op het soort ondernemingen, het lastig zal zijn om de conclusie te trekken dat geen sprake is van onrechtmatige staatssteun.
- Daarom moet een meer generieke afbakening gezocht worden op basis van objectieve verschillen tussen soorten aandelen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het hanteren van een vermogensaanwasbelasting voor beursgenoteerde aandelen, en een vermogenswinstbelasting voor niet-beursgenoteerde aandelen.
- Een dergelijke wijziging zou betekenen dat meer vermogen onder het VWB-regime zou vallen, en zou ons daarmee verder afbrengen van het beginsel dat we vermogensaanwas belasten. Daarnaast vergt een dergelijke aanpassing in de systematiek veel uitzoekwerk. Daarbij zal bijvoorbeeld ook met ketenpartners verkend moeten worden welke gevolgen dit heeft voor de gegevenslevering. Bovendien komen ook nieuwe beleidsmatige vragen op. Als een vermogenswinstregime zou gelden voor niet-beursgenoteerde aandelen, zal bijvoorbeeld de vraag opkomen of het nog wel terecht is om andere vermogensbestanddelen zoals verzekeringsproducten, die minder liquide kunnen zijn dan niet-beursgenoteerde aandelen, wel onder het vermogensaanwasregime te laten.

21/11/23
bespreken

22/11/23
Bespreking
Wondervrij

leest
bespreken,
wil de
de uitge-
preide,
de de binnende

Nota over hetk plus advies
Landadvocaat
andere

- Dit heeft potentieel gevolgen voor de planning van de uitvoeringstoets. Een concrete tijdsinschatting is op dit moment lastig te maken. Het is niet mogelijk dit onderzoek en benodigde wijzigingen in de wetgeving door te voeren voor een start van de uitvoeringstoets op 8 januari 2024.
- Graag bespreken wij het vervolgtraject met u. In eerste instantie zien wij de volgende mogelijkheden:
 - De uitvoeringstoets wordt aangevraagd zonder uitzondering voor start-ups en familiebedrijven (deze vallen dan onder de hoofdregel, vermogensaanwas). Parallel aan de uitvoeringstoets wordt een afbakening voor de vermogenswinstbelasting onderzocht.
 - De uitvoeringstoets wordt later gestart.

oplossingen,
met
problema-
tische.
bespreken

Behandeling vorderingen en schulden

Het RB heeft in hun conceptreactie op de internetconsultatie enkele vragen gesteld over de waardering van vorderingen en schulden in samenhang met de regels van goedkoopmansgebruik. Naar aanleiding van de vragen leggen wij een beslispunt voor. Daarnaast nemen wij hieronder een reactie op de vragen van het RB op.

Beslispunt 1 - Behandeling vordering en schulden

In het wetsvoorstel voor internetconsultatie is opgenomen dat vorderingen en schulden uit hoofde van een geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen op de nominale waarde mogen worden gewaardeerd. Wij adviseren om voor te schrijven dat dergelijke vorderingen en schulden op de nominale waarde moeten worden gewaardeerd.

Alhoewel

Toelichting

Eerdere beslissingen en regeling in het wetsvoorstel

- Vorderingen en schulden vallen in het conceptwetsvoorstel onder het vermogensaanwasregime. Als hoofdregel geldt dat de vorderingen en schulden aan het begin en aan het eind van het kalenderjaar worden gewaardeerd naar de waarde in het economische verkeer (WEV).
- Dit is conform beslissingen in de nota van 6 december 2022. In die nota is voorgelegd dat waardemutaties van vorderingen en schulden als gevolg van o.a. valutaverschillen en fluctuaties in de marktrente tot het inkomen behoren. Door de jaarlijkse waardering naar de WEV worden deze waardemutaties in de heffing betrokken. Deze waardering is gelijk aan het waarderingsvoorschrift van bezittingen en schulden in het huidige box 3-stelsel.
- Hoewel deze waardering niet nieuw is, kan het wel gevolgen hebben voor het doenvermogen van belastingplichtigen. Daarom is in de nota van 6 december 2022 een uitzondering op de hoofdregel voorgelegd. Als vereenvoudiging is voorgesteld om vorderingen en schulden die voortvloeien uit een geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen te waarderen op de nominale waarde. Het jaarlijks waarderen op de nominale waarde in plaats van de WEV is eenvoudig en herkenbaar. Belastingplichtigen, bijvoorbeeld ouders die geld lenen aan hun kinderen, hoeven zo geen potentieel ingewikkelde bepaling van de WEV toe te passen.
- In het wetsvoorstel is opgenomen dat belastingplichtigen deze vorderingen mogen waarderen op de nominale waarde.

Voorstel regeling geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen

- Door de keuzemogelijkheid voor geldleningsovereenkomsten tussen natuurlijke personen zullen belastingplichtigen geneigd zijn om naar de WEV te waarden als zij hiermee verliezen kunnen nemen, en te waarden op de nominale waarde wanneer waardering naar de WEV tot inkomen zou leiden. Dit kan potentieel ook gedrag in de hand werken om verliezen te creëren.
- Dit zal met name spelen bij vorderingen die worden afgewaardeerd. Bijvoorbeeld een lening aan kinderen in box 1 of box 3: als de marktrente stijgt, kan de ouder de vordering afwaarderen en zo een verlies nemen. Het kind waardeert de schuld op de nominale waarde. Het is voor de inspecteur ingewikkeld om toezicht te houden op afwaarderingen omdat het complex is om hiervoor de informatie over vermogensposities van verschillende belastingplichtige bij elkaar te bringen en tegenover elkaar te zetten. Bijvoorbeeld in situaties met leningen aan familieleden in het buitenland waarbij wordt afgewaardeerd vanwege gestelde mindere solvabiliteit van de schuldenaar.
- Deze mogelijkheden kunnen worden weggenomen door voor te schrijven dat deze vorderingen en schulden op de nominale waarde moeten worden gewaardeerd. De winst in eenvoud van de waardering op nominale waarde blijft dan behouden.
- Leningen aan een eigen vennootschap of aan een vennootschap van verbonden personen vallen overigens onder de terbeschikkingstellingsregeling waardoor deze niet in box 3 terecht komen.
- Een nadeel van een verplichte waardering op de nominale waarde voor belastingplichtigen is dat tussentijdse waardemutaties niet in aanmerking kunnen worden genomen. Bijvoorbeeld een afwaardering op de vordering als de schuldenaar minder solvabel is geworden. De schuldeiser kan echter wanneer (een deel van) de schuld daadwerkelijk wordt kwijtgescholden wel een verlies nemen. De bepalingen omtrent de waardering hebben daarmee alleen invloed op het moment wanneer eventuele verliezen genomen kunnen worden.
- Indien er een vruchtgebruik is gevestigd op een vordering, worden de waardemutaties die het gevolg zijn van het vruchtgebruik wel in aanmerking genomen. Dit is nodig om een heffingslek te voorkomen.
- Daarnaast wordt een uitzondering gemaakt voor de koop van een vordering onder of boven de nominale waarde. Dan moet gewaardeerd worden op de verkoopprijs. Anders zou de koper van een vordering met een WEV die afwijkt van de nominale waarde, bij aankoop een winst of verlies realiseren.
- Voor de vorderingen en schulden die op de nominale waarde worden gewaardeerd, wordt een overgangsbepaling opgenomen om te voorkomen dat waardeontwikkelingen die zijn opgetreden vóór invoering van het nieuwe stelsel nogmaals in de heffing worden betrokken. Voor die gevallen wordt bepaald dat alleen waardeontwikkelingen die optreden na invoering van het nieuwe stelsel in de heffing worden betrokken. Bijvoorbeeld een vordering met nominale waarde € 100 die vóór invoering van het nieuwe stelsel in waarde is gedaald tot een WEV van € 60. Indien deze vordering na invoering van het nieuwe stelsel geheel wordt kwijtgescholden, dan leidt dit op grond van de overgangsbepaling tot een verlies van € 60. De resterende € 40 verlies ten opzichte van de nominale waarde is immers opgekomen vóór invoering van het nieuwe stelsel.

Vraag RB en reactie
Vragen RB

Het RB vraagt te bevestigen dat een stijging van de marktrente, die in beginsel leidt tot een daling van de waarde van een schuld, niet met zich meebrengt dat winstneming plaatsvindt. Dit, handelend als voorzichtig koopman op grond van goedkoopmansgebruik ex art. 3.25 Wet IB 2001.

Daarnaast vraagt het RB te bevestigen dat een daling van de marktrente, die in beginsel leidt tot een stijging van de vordering en schuld, geen aftrekbare opwaardering van de schuld oplevert. Dit, op grond van het realiteitsbeginsel van goedkoopmansgebruik ex art. 3.25 Wet IB 2001.

Reactie

- De verplichte waardering naar de WEV aan het begin en aan het eind van het kalenderjaar doorkruist de beginselen die door het RB worden aangehaald. Het wetsvoorstel schrijft (in beginsel dwingend) een waarderingmethode voor, namelijk jaarlijkse waardering naar de WEV. Daarmee wordt bereikt dat sprake is van een vermogensaanwasbelasting. Als een beroep gedaan kon worden op het realiteitsbeginsel om een opwaardering van vermogensbestanddelen te voorkomen, zou geen sprake meer zijn van een vermogensaanwasbelasting.
- De methode van waardering van vorderingen en schulden sluit aan bij de huidige bepalingen in box 3. Ook in het huidige stelsel moeten vorderingen en schulden jaarlijks worden gewaardeerd naar de waarde in het economische verkeer.
- Een uitzondering bestaat voor waardering van vorderingen en schulden uit hoofde van een geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen. Afhankelijk van de beslissing op het beslispunt mogen of moeten deze worden gewaardeerd op de nominale waarde.

Belasten van eigen gebruik

Tijdens de bespreking over box 3 op 1 november jl. heeft u naar aanleiding van onze vorige nota aangegeven voorstander te zijn van een vermogenswinstbelasting voor alle onroerende zaken in box 3, inclusief de eerste tweede woning. Het forfait voor deze eerste tweede woning komt daarmee te vervallen. Voor het eigen gebruik van onroerende zaken die niet bestemd zijn voor verhuur wordt nog wel een forfait voorgesteld.

In het consultatievoorstel worden bij verhuurde onroerende zaken de directe inkomsten minus de werkelijke onderhoudskosten belast. Bij *niet-verhuurd* onroerend goed is het eigen gebruik (de huurwaarde) belast met een forfait. In de Kamerbrief bij de internetconsultatie is opgemerkt dat in dit forfait ook de onderhoudskosten verdisconteerd zitten (zodat werkelijke onderhoudskosten niet aftrekbaar zijn). In het wetsvoorstel stond echter niet dat de werkelijke onderhoudskosten niet aftrekbaar waren. U heeft over deze keuze nog niet beslist. In deze nota werken wij de behandeling van niet-verhuurde woningen verder uit, geven wij u een inschatting van de budgettaire stand van zaken en maken we duidelijk wat het betekent om eigen gebruik te verlagen. Wij leggen u graag twee beslispunten en één informatiepunt voor.

Beslispunten 2 en 3 – Belasten van eigen gebruik

2. Wij adviseren u om ook bij niet-verhuurde onroerende zaken de werkelijke onderhoudskosten en vaste lasten als verzekeringen en gemeentelijke heffingen in aftrek toe te staan. Gaat u hiermee akkoord?

Akkoord
voor
bespreking.

3. Als u akkoord gaat met beslispunt 2, heeft dit gevolgen voor de administratieve lasten van belastingplichtigen (deze nemen toe). Er zijn enkele mogelijkheden onderzocht om deze administratieve lasten te beperken (zie onder 3a. en 3b.). Aangezien deze mogelijkheden volgens ons niet of nauwelijks leiden tot een (significante) beperking van administratieve lasten, adviseren wij om niet voor deze mogelijkheden te kiezen.
- a. Het instellen van een drempel van enkele honderden euro's per jaar voor de kostenaf trek van onroerende zaken, eventueel inclusief een forfaitaire aftrek van het drempelbedrag voor iedereen. Deze drempel zou gelden voor niet-verhuurde én verhuurde onroerende zaken. Volgens ons moeten belastingplichtigen ook met een drempel hun kosten blijven bijhouden.
 - b. Een keuzerecht tussen forfaitaire aftrek van onderhoudskosten en aftrek werkelijke kosten. Dit kan tot gevolg hebben dat belastingplichtigen het forfait alleen gaan gebruiken als het bedrag van de forfaitaire kostenaf trek hoger is dan de kosten die de belastingplichtige heeft.

Informatiepunt 1 – Belasten van eigen gebruik

De exacte hoogte van de forfaitaire huurwaarde van niet-verhuurde woningen kan door het nieuwe kabinet worden gekozen. Voorlopig gaan we uit van een forfait van 5% omdat dit ongeveer gelijk is aan het economisch gemiddelde van alle onroerende zaken in Nederland. In de varianten voor de internetconsultatie is ook gerekend met een forfait van 5% voor eigen gebruik. Eventueel zou dit percentage iets verlaagd kunnen worden om de maatschappelijke acceptatie te verhogen. Dit dient gedekt te worden via bijvoorbeeld een hoger tarief. In het algemeen kan gesteld worden dat hoe lager de maatschappelijke acceptatie van het percentage is, hoe meer bezwaren de Belastingdienst kan verwachten. Dat heeft gevolgen voor de uitvoerbaarheid.

We willen deze forfaitaire huurwaarde alleen toepassen op objecten voor zover die beschikbaar zijn voor eigen gebruik. Er wordt nog onderzocht of het noodzakelijk is om voor de hoogte van het forfait onderscheid te maken tussen woningen, niet-woningen en bij niet-woningen nog verder te differentiëren tussen grond en andere niet-woningen. Hoe groter de differentiatie, hoe complexer het wordt voor de uitvoering. Daarnaast wordt nog onderzocht hoe om te gaan met leegstand van een uitsluitend voor verhuur bestemde woning. Het lijkt ons niet wenselijk als leegstand steeds als eigen gebruik wordt aangemerkt. De tijd die tussen de ene huurperiode en de andere huurperiode zit, zou dan – ook als dat slechts om enkele uren gaat – belast worden als eigen gebruik. Anderzijds is het niet wenselijk als de belastingplichtige de heffing van eigen gebruik zou kunnen voorkomen door te stellen dat sprake is van leegstand terwijl sprake is van eigen gebruik. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat als de belastingplichtige de intentie om te verhuren niet kan aantonen, sprake zal zijn van eigen gebruik.

Toelichting

Onderhoudskosten

- In het voorstel voor internetconsultatie is – ook in de onroerende zaken die al in het consultatievoorstel onder de vermogenswinstbelasting vielen en dus niet onder het forfait - een splitsing gemaakt tussen verhuurde onroerende zaken en niet-verhuurde onroerende zaken.

- Bij verhuurd onroerend goed kunnen de werkelijke onderhoudskosten worden afgetrokken.
- Bij niet-verhuurd onroerend goed is hier nog geen beslissing over genomen: onderhoudskosten kunnen forfaitair of werkelijk worden afgetrokken.
- Bij nadere bestudering van dit onderscheid stuiten wij – net als bij het forfait voor de eerste box 3-woning – op een reëel risico op arbitrage wanneer de onderhoudskosten in het forfait worden ondergebracht.
- Een belastingplichtige die een woning niet verhuurt en onderhoud wil verrichten, zou de woning tijdelijk een deel van een jaar kunnen verhuren en in dat jaar ook groot onderhoud kunnen uitvoeren. Het onderhoud is dan aftrekbaar, terwijl onder het forfait ook al van de forfaitaire aftrek van onderhoudskosten is genoten.
- Het bestrijden van dergelijke constructies zou nieuwe complexiteit met zich meebrengen.
- Dit probleem speelt niet wanneer de werkelijke onderhoudskosten aftrekbaar zijn.
- Daarmee voorkomen we ook allerlei discussies over de vraag hoe dan in zo'n situatie het onderhoud zou moeten worden verdeeld over de verhuurperiode en de periode van eigen gebruik.
- Het nadeel hiervan is dat meer belastingplichtigen hun kosten moeten bijhouden. Die kosten zijn voor de Belastingdienst niet te controleren zonder bonnetjes en facturen op te vragen.
- Volgens ons levert dit nadeel naar verwachting geen grote problemen op, uitgaande van de administratieplicht.
- Er kan voor worden gekozen een doelmatigheidsdrempel voor aftrekbare kosten in te voeren. Bijvoorbeeld dat kosten voor onroerende zaken alleen aftrekbaar zijn voor zover zij een paar honderd euro overstijgen.
- Dit voorkomt voor sommige mensen de noodzaak om bonnetjes bij te houden voor kleine uitgaven. Het beperken van de aftrek is financieel een nadeel voor eigenaren van onroerende zaken. Hier kan tegenin worden gebracht dat er ook een heffingvrij inkomen tegenover staat. Dit levert op basis van een eerste grove schatting tien tot enkele tientallen miljoenen euro's per jaar op.
- Een andere mogelijkheid is om genereuzer te zijn en naast deze beperking op de aftrek van werkelijke kosten – indachtig het vroegere arbeidskostenforfait – iedereen jaarlijks een forfaitaire aftrek ter waarde van de drempel te geven. Dit zou juist een financieel voordeel voor eigenaren van onroerende zaken betekenen. Dit kost op basis van een eerste grove schatting 10 tot hooguit enkele tientallen miljoenen euro's per jaar.
- De meeste belastingplichtigen moeten echter ook met een drempel hun kosten blijven bijhouden om te weten of ze boven de drempel uitkomen en vanwege de administratieplicht.
- Wij adviseren dan ook om geen forfaitaire aftrek ter waarde van de drempel en geen doelmatigheidsdrempel te introduceren.
- Daarnaast is een keuzerecht tussen een kostenforfait en de werkelijke kosten onderzocht. Volgens ons is een kostenforfait vooral voor de belastingplichtige en de Belastingdienst gunstig als dat een riant forfait is. Alleen dan zal de neiging klein zijn om de werkelijke kosten te gaan claimen. Als het forfait "krap" is, levert het voor de belastingplichtige weinig voordeel op: hij moet immers nog steeds alle bonnen bewaren om te kijken hoe hij uitkomt met het forfait.

Eigen gebruik

- Een bezitter van een onroerende zaak kan ervoor kiezen om deze onroerende zaak te verhuren, of niet. Als hij ervoor kiest deze niet te verhuren maar de

box 3-woning beschikbaar te houden voor eigen gebruik, dan wordt (impliciet) de keuze gemaakt om de huurinkomsten niet te ontvangen. Anders geredeneerd: hij betaalt de huur aan zichzelf.

- Het (beschikbaar zijn voor) eigen gebruik van deze onroerende zaak heeft voor de bezitter dan economisch gezien een waarde die gelijk is aan de huur die hij in een open markt zou kunnen ontvangen: de huurwaarde.
- Om deze reden vinden economen (inclusief DNB) dat een economisch neutraal belastingstelsel dat huurinkomsten belast, ook deze huurwaarde zou moeten belasten. De huurwaarde is ook (zij het in beperkte mate) belast bij de eigen woning. Andere landen kennen ook belasting op de huurwaarde.
- De Amerikaanse infographic in **bijlage 1** geeft de disbalans weer die ontstaat wanneer eigen gebruik ("imputed rent" in het Engels) niet zou worden belast.
- Deze "imputed rent" staat niet in een huurcontract. Het is ondoenlijk voor belastingplichtigen en de Belastingdienst om de huurwaarde per geval te bepalen. Dit kan dus alleen worden geschat met een forfait.
- Tegelijkertijd ervaren belastingplichtigen dit eigen gebruik doorgaans niet als inkomen. Een hoog forfait kan daarom bezwaren oproepen. Dat kan ervoor pleiten een lager forfait te kiezen dan het economisch gemiddelde.
- Een forfait dat lager is dan het economisch gemiddelde wordt gezien als een fiscale regeling. Een lager eigen gebruik heeft aanzienlijke budgettaire gevolgen. Dat zou ook betekenen dat het belastingtarief in box 3 richting de 40% klimt als dat wordt opgevangen met een tariefsverhoging in box 3. Andere belastingplichtigen, waaronder spaarders en bezitters van effecten, moeten dan meer belasting betalen ter compensatie.
- Hoewel theoretisch gezien de huurwaarde gelijk is aan de huur die men in een open markt zou kunnen ontvangen, zijn er in Nederland beperkingen op de huur en pacht die men mag vragen. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer de pachtnormen de pacht beperken tot 2% van de waarde in onverpachte staat, of voor woningen die – indien verhuurd – in de sociale huursector zouden vallen. In de toekomst zal dit zich ook gaan voordoen bij middenhuurwoningen als de Wet betaalbare huur wordt aangenomen.
- Wij onderzoeken nog of het noodzakelijk is om een tegenbewijsregeling in te voeren voor gevallen waarbij de directe inkomsten wettelijk beperkt zijn.

Onzakelijk lage huur

- De argumenten voor het belasten van de huurwaarde bij eigen gebruik gelden ook voor het toepassen van een zakelijkheidscorrectie bij onzakelijk lage huren. Dergelijke lage huren kunnen bijvoorbeeld voorkomen bij verhuur aan familieleden.
- Nu al wordt voor het toepassen van de leegwaarderatio de vraag gesteld of sprake is van een onzakelijk lage huurprijs. Op basis van het antwoord op deze vraag is het voorstel om een zakelijkheidscorrectie op de huurprijs toe te passen. In dat geval wordt gerekend met de forfaitaire huurwaarde die ook geldt voor niet-verhuurde onroerende zaken. Op deze manier wordt de zakelijkheidscorrectie op consequente wijze toegepast.

Budgettair

- Door twee amendementen van de Kamer op het Belastingplan 2024 (structureel verlagen vrijstelling groen beleggen en structureel verhogen belastingtarief box 3 naar 36%) is de budgettaire opgave voor het nieuwe stelsel groter geworden. Het nieuwe stelsel moet meer ophalen om budgetneutraal uit te komen.
- De invoering van een vermogenswinstregime voor vastgoed en niet-beursgenoteerde aandelen levert een forse incidentele derving op van

miljarden euro's. In de internetconsultatie hebben wij verschillende voorstellen gedaan ter dekking, met name:

- o het afschaffen van carry-back en een tariefsverhoging van 1% punt (naar 37%). Het afschaffen van carry-back levert een grote opbrengst op, zonder dat daar een structurele lastenverhoging voor belastingplichtigen aan verbonden is. Belastingplichtigen verrekenen hun verliezen hierdoor later in de tijd. Wij gaan in de onderstaande tabel uit van deze variant.
- o Varianten met carry-back zijn ook denkbaar. Carry-back wel toestaan levert in de eerste jaren een bijkomende derving van honderden miljoenen op, maar liefst € 870 mln. in het eerste jaar. Dekken binnen box 3 zou een tariefsverhoging van 3% punt vereisen (naar 39%) bij een zakelijke waardering van eigen gebruik.

De onderstaande tabel geeft de budgettaire effecten weer van een onzakelijke waardering van eigen gebruik van 4%, afgezet tegen een variant zonder carry-back, een tarief van 37%, een heffingvrij inkomen van € 1000, een verliesverrekeningsdrempel van € 500 en van werkelijke kostenaftrek.

- Bij een verhoging van het belastingtarief in box 3 moet, in ieder geval als dat gebeurt om eigen gebruik te dekken, aandacht zijn voor fiscaal evenwicht tussen box 3 en box 2.
- Het verlagen van het forfait eigen gebruik met 1%-punt kost ca. **€ 370 miljoen** per jaar. De eerste variant zou binnen een kabinetsperiode budgettair dekkend zijn. Dit geldt niet voor de 4%-variant. De cumulatieve derving loopt op tot boven de € 2 miljard, is de netto-opbrengst pas neutraal in 2036, de derving is pas na 2040 ingelopen. Hiermee is dit geen voorkeursvariant.
- Dat kan eventueel worden gedekt met een tariefsverhoging van ruim **2%-punt** (naar c.a. 39%).

	Forfaitaire huurwaarde 5%	cum.	Forfaitaire huurwaarde 4%	cum.
2027	640	640	270	270
2028	-30	610	-400	-130
2029	-140	470	-510	-640
2030	-30	440	-400	-1040
2031	-70	370	-440	-1480
2032	20	390	-350	-1830
2033	140	530	-230	-2060
2034	240	770	-130	-2190
2035	300	1070	-70	-2260
2036	420	1490	50	-2210
2037	440	1930	70	-2140
Struc	1.500	-	1130	-

Wat is de waarde van het eigen gebruik?

- In de varianten voor de internetconsultatie is gerekend met een forfait van 5% op eigen gebruik (minus aftrek voor onderhoudskosten werd dat 4%).

- Dit was een grove inschatting van de gemiddelde huurwaarde van onroerende zaken in Nederland. Dat betekent dat ongeveer de helft van de objecten een lagere huurwaarde heeft.
- Onderstaande cijfers geven hieraan meer inkleuring. Vanwege de sterke stijging van woningprijzen was de huurwaarde (als percentage van de woningwaarde) in 2022 historisch laag. Bij een forfait van 3,7% in plaats van 5%, had naar schatting ca. 20% van de objecten in 2022 een lagere huurwaarde dan het forfait.
- Bij een forfait van 2,5% hebben nagenoeg geen objecten een lagere huurwaarde.
- Een relatief lage huurwaarde kan zich bijvoorbeeld voordoen bij een woning die normaal gesproken in het sociale huursegment zou vallen. De Wet betaalbare huur zou in de toekomst de huurwaarde van middenhuurwoningen kunnen verlagen.

Forfait eigen gebruik	Welk deel van de woningen heeft in 2022 lagere huurwaarde?
5%	ca. de helft
3,7%	ca. 20%
2,5%	verwaarloosbaar

Toelichting bij cijfers

- Op basis van het gebruik van de leegwaarderatio hebben wij de huur van box 3-woningen geschat. Dit was in 2019 gemiddeld 5,1%. Met inachtneming van de sterke stijging van woningprijzen is deze inmiddels vermoedelijk iets gedaald.
- De markthuur is gelijk aan het "bruto aanvangsrendement" van onroerende zaken. De cijfers uit het Marktrapport 2022 van Stichting Vastgoeddata (uit mei 2023) in **bijlage 2** komen overeen met bovenstaand box 3-cijfer.
- De cijfers in **bijlage 3** uit hetzelfde rapport geven voor woningen bovendien inkleuring aan de spreiding rondom de mediaan.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

WHAT IS IMPUTED RENT?

1. He buys a home; she buys a home.

2. He rents her house for \$2,000 per month; she rents his house for \$2,000 per month. They each pay income tax on the rent received.

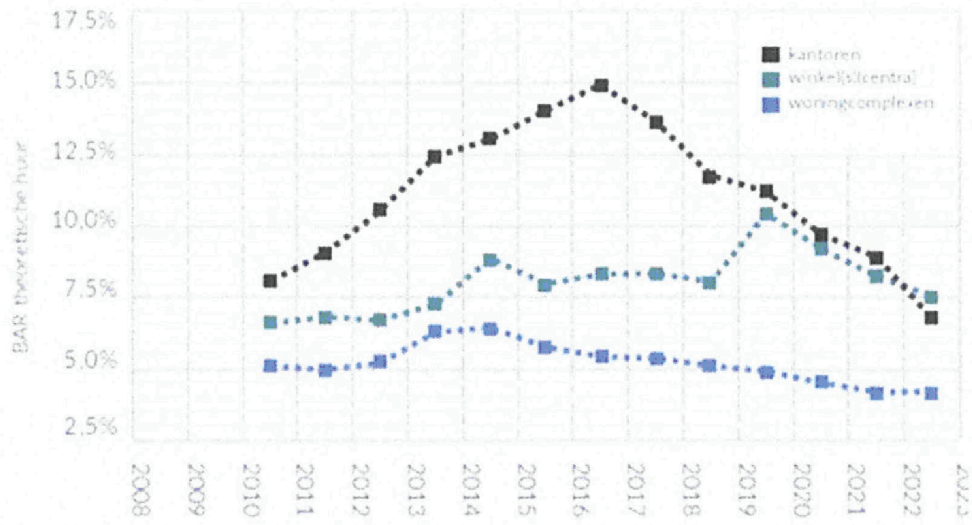

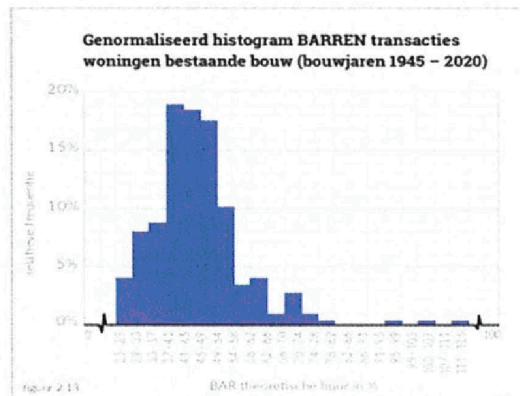
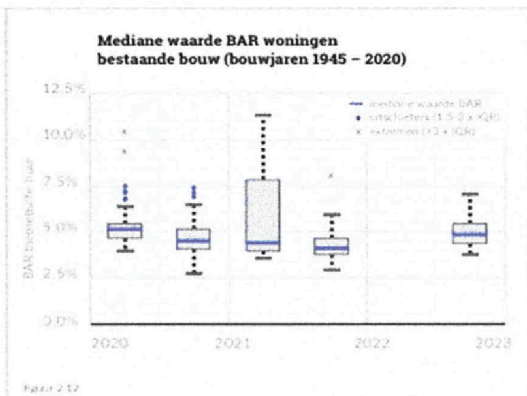
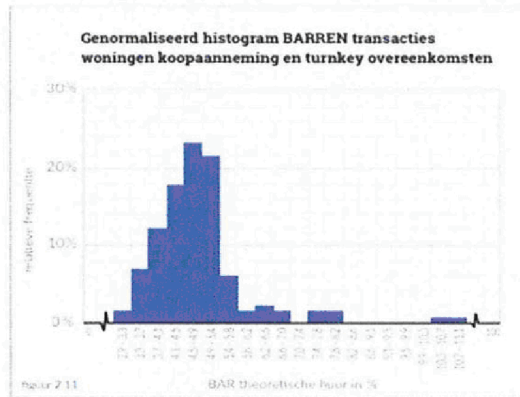
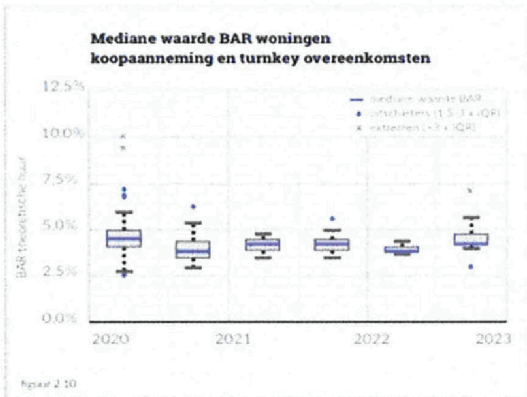
3. They swap back. Now he lives in his house; she lives in hers. In effect, they now pay that rent to themselves, but it's no longer taxed.

BUSINESS INSIDER

Mediane waarde bruto aanvangsrendementen woningen, winkels/centra kantoren 2010-2022

De mediane waarde van de bruto aanvangsrendementen op woningbeleggingen in Nederland – koopanneming- en turnkeyovereenkomsten – daalden in de afgelopen vijf jaar van ruim vijf naar een krappe vier procent in de eerste helft van 2022. In het vierde kwartaal werd een stijging van de bruto aanvangsrendementen op nieuwbouwbeleggingen zichtbaar. Tussen de

grote steden zijn grote verschillen zichtbaar. Zo daalde het bruto aanvangsrendement op nieuwbouwwoningen in Amsterdam van onder vijf procent in 2020 naar minder dan vier procent in 2022. In Rotterdam daalde het bruto aanvangsrendement van 5,5 procent in 2020 tot 4,2 procent in 2022. De rendementen in Utrecht zitten daar tussenin.

TER BESLISSING

Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Extra reguliere nota box 3

Datum
29 november 2023

Notanummer
2023-0000268876

Bijlagen
1. Nota 3 juli

Aanleiding

In het vorige reguliere box 3-overleg op 22 november hebben wij met u afgestemd dat nog openstaande punten in een nota aan u zullen worden voorgelegd. Deze extra reguliere box 3-nota met een aantal van die openstaande punten treft u hierbij aan. De volgende beslispunten komen in de nota aan de orde:

- Variant verliesverrekening voor Uitvoeringstoets
- Beginwaarde belastingen van onroerend goed

Voor het kerstreces (er is nog één bespreking ingepland op 13 december) ontvangt u nog een nota met resterende beslispunten.

06/12/23

Beslispunt 1 – Variant verliesverrekening voor Uitvoeringstoets

Wij adviseren u om bij het voorleggen van het wetsvoorstel "Wet werkelijk rendement box 3" aan de Belastingdienst voor een Uitvoeringstoets te kiezen voor de variant waarbij geen achterwaartse verliesverrekening (carry-back) mogelijk is.

Albeda.

Kern

- In het geconsulteerde wetsvoorstel "Wet werkelijk rendement box 3" is een verliesverrekeningssystematiek opgenomen. Bij de voorwaartse verliesverrekening (carry-forward) is geen beperking in tijd opgenomen. De verliezen zijn zodoende onbeperkt in de toekomst verrekenbaar. Voor de achterwaartse verliesverrekening (carry-back) is een optie opgenomen om verliezen met het voorgaande jaar mogelijk te maken.
- In het algemene deel van de Memorie van toelichting zijn ter illustratie drie budgettair neutrale varianten weergegeven. Zie de onderstaande tabel.

Meer

Variabele	Variant 1	Variant 2	Variant 3
Tarief	33%	35%	37%
Forfait eerste woning box 3	5%	3,5%	4%
Forfait eigen gebruik min kosten	4%	4%	4%
Heffingsvrij inkomen	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Verliesdrempel	€ 500	€ 500	€ 500
Carry-back verliesverrekening	Nee	Nee	1 jaar

- Bij varianten 1 en 2 is geen carry-back mogelijk, bij variant 3 wel. Het toestaan van carry-back zorgt voor een derving in de eerste jaren van honderden miljoenen die met andere parameters gedekt moet worden. Als carry-back niet wordt toegestaan, worden deze verliezen in latere jaren verrekend.
- Het toestaan van carry-back is complex voor de uitvoering omdat aanslagen van oude jaren moeten worden aangepast. Vanuit het oogpunt van een belastingplichtige heeft een carry-back als voordeel dat (een deel van) de betaalde belasting van het voorgaande jaar wordt verminderd met een terugbetaling tot gevolg. Een carry-forward heeft een voordeel als verrekening mogelijk is met positieve inkomsten. Het geldelijke voordeel, dat zich manifesteert in het niet of minder betalen van belasting over positieve inkomsten, doet zich zodoende pas voor als de belastingplichtige positieve inkomsten realiseert.

Belasten van onroerend goed

Tijdens de bespreking met u op 22 november jl. over het nieuwe box 3-stelsel hebben wij toegezegd de openstaande punten over vastgoed nader uit te zoeken. In deze nota werken wij de behandeling van vastgoed in box 3 verder uit.

Beslispunt 2 – Beginwaarde belasten van onroerend goed

Wij adviseren u om – anders dan u eerder heeft beslist op beslispunt 9 in de nota van 3 juli jl. (zie bijlage 1) – bij invoering van de vermogenswinstbelasting (per 1 januari 2027) alleen bij woningen (zowel verhuurde als niet-verhuurde woningen) als beginwaarde de WOZ-waarde met waardepeildatum 1 januari 2027 in aanmerking te nemen. Voor niet-woningen geldt de waarde in het economische verkeer per 1 januari 2027 als beginwaarde. Gaat u hiermee akkoord?

A. de Vries

M. de Vries

Toelichting

- U heeft tijdens onze bespreking op 5 juli jl. als beginwaarde gekozen voor de WOZ-waarde op de peildatum 1 januari 2026 (WOZ-beschikking 2027) en niet voor de WOZ-waarde op de peildatum 1 januari 2027.
- In die nota hadden wij opgemerkt dat een keuze voor 1 januari 2027 als beginwaarde zou betekenen dat dan een jaar aan waardeontwikkeling niet zou worden belast en sprake zou zijn van extra budgettaire derving. Uit nader onderzoek blijkt dat dat niet het geval is omdat ieder jaar belasting wordt geheven in box 3.
- Het is logisch om bij de inwerkingtreding van het nieuwe box 3-stelsel per 1 januari 2027 voor woningen de WOZ-waarde op 1 januari 2027 als beginwaarde te hanteren.
- Bij de keuze voor 1 januari 2026 is in feite sprake van dubbele heffing over de waardeontwikkeling in 2026, hetgeen juridisch kwetsbaar kan zijn.
- Wij adviseren dan ook om uw besluit om als beginwaarde voor woningen de WOZ-waarde op de peildatum 1 januari 2026 in aanmerking te nemen, te heroverwegen en te kiezen voor de WOZ-waarde op 1 januari 2027.
- NB. De WOZ-waarde 1 januari 2027 ontvangen burgers begin 2028 en wordt, volgens de huidige systematiek, niet vooraf ingevuld.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister

Directie Directe
Belastingen & Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Reguliere nota box 3 - bespreking 22 januari 2024

Datum

16 januari 2024

Notanummer

2024-0000009352

Bijlagen

1. Wetsvoorstel
2. MvT
3. Overzicht knelpunten

Aanleiding

Op maandag 22 januari staat er weer een regulier overleg box 3 gepland. Zoals met u is afgestemd zullen we dit moment gebruiken om op feestelijke wijze stil te staan bij het uitzetten van de uitvoeringstoets. Graag nodigen wij u van harte uit voor dit moment op het DGFZ-plein om 14:30 uur. We zullen daarnaast verschillende direct betrokkenen uitnodigen om hier gezamenlijk bij stil te staan.

Daarnaast leggen we u graag nog enkele informatiepunten voor in deze nota. De volgende informatiepunten komen in de nota aan de orde:

- Uitvoeringstoets Wet werkelijk rendement box 3
- Herstelproces box 3
- Update advies NautaDutilh staatssteun
- Overzicht knelpunten in categorie overige bezittingen

22.01.24

Dale

Mu

Informatiepunt 1 – Uitvoeringstoets Wet werkelijk rendement box 3

Op basis van het wetsvoorstel en memorie van toelichting d.d. 9 januari 2024 is de uitvoeringstoets over bovengenoemd wetsvoorstel op donderdag 11 januari 2024 bij de dienstonderdelen uitgezet. Voor zover nodig of op verzoek vanuit de dienstonderdelen zullen er sessies rondom dit wetsvoorstel worden georganiseerd om bepaalde thema's uit te diepen als daar behoefte aan is. De planning is dat de uitvoeringstoets eind maart 2024 is afgerond. In de bijlagen 1 en 2 vindt u de versies van het wetsvoorstel en memorie van toelichting die zijn uitgezet voor de uitvoeringstoets.

Informatiepunt 2 – Herstelproces box 3

In de nota van 7 december 2023 die op 14 december 2023 met u is besproken is aangegeven dat de Belastingdienst in voorbereiding is om een verbeterd digitaal formulier Opgaaf werkelijk rendement op te stellen. Met dit informatiepunt geven we u een update van de huidige stand van zaken.

Kern

- Op dit moment is de verwachting dat dit verbeterde formulier op 13 maart 2024 getest zal kunnen gaan worden door middel van een gebruikerstest. Dit betekent dat kort daarna een eerste indicatie kan worden gegeven of het verbeterde formulier beter aansluit bij de verwachtingen en de doeleinden.

- Hierna is nog zeker een periode tot in ieder geval half mei 2024 noodzakelijk om het formulier verder binnen IV te testen om het formulier zo nodig te kunnen gaan gebruiken.
- Zoals ook in voornoemde nota aangegeven heeft de verbetering van het digitale formulier binnen IV geleid tot een verdringing van taken waarbij er sprake is van het doorschuiven van een aantal opdrachten. De meest voorname opdracht die op dit moment is doorgeschoven is IH.22.111 met betrekking tot belastingrente deel 2.
- Voor deze opdracht kan nog niet worden aangegeven voor welke release deze kan worden gepland. Dit heeft namelijk te maken met de eventuele aanpassingen die naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad over de toepassing van box 3 aan het formulier zullen moeten gaan plaatsvinden.
- Daarnaast wordt gewerkt aan de voorbereiding van een aantal specifieke brieven die eventueel naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad individueel gericht aan belastingplichtigen kunnen worden verzonden.
- De verwachting is dat het arrest in maart 2024 zal worden gewezen. De meer individueel gerichte informatiebrieven n.a.v. het arrest zullen dan idealiter in april en mei worden verzonden. De periode april tot en met juli is een zeer drukke periode met veel interactie met belastingplichtigen (aangiftecampagne IH, definitieve toekenning van Toeslagen, aangifte OB). Bij het opstellen van de integrale productieplanning wordt daarom op dit moment de capaciteit van de printstraat en die van de Belastingtelefoon diepgaand geanalyseerd - en zo nodig naar uitbreiding gezocht - om alle verwachte productiestromen in die periode te realiseren.

Informatiepunt 3 – Update advies NautaDutilh staatssteun

Voor de staatssteunanalyse van het toekomstige box 3-stelsel is een second opinion aangevraagd bij NautaDutilh. Wij hopen dit advies in de komende weken te ontvangen.

Informatiepunt 4 – Overzicht knelpunten in categorie overige bezittingen

Met deze nota ontvangt u de lijst van vermogensonderdelen (bijlage 3) die als overige bezittingen met een forfaitair rendement van 6,04% (2024) in aanmerking worden genomen, maar waarvan het werkelijke rendement duidelijk daaronder blijft. U had om deze lijst gevraagd in het kader van een antwoordbrief aan DELA over hun verzoek om de tegoeden van het DELA Coöperatiespaarplan als banktegoeden te mogen renseigneren, terwijl dergelijke producten niet kwalificeren als deposito's en daarom niet onder de wettelijke definitie van "bank- en spaartegoeden" vallen.

Aanvullend op deze lijst informeren wij u alvast dat er recent Kamervragen zijn gesteld over de tegoeden van betaalrekeningen, waarover door banken geen rente wordt vergoed, maar die wel in de categorie "bank- en spaartegoeden" bij het berekenen van het forfaitaire rendement (voorlopig 1,03% in 2024) in aanmerking worden genomen.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Is bij lange handeling de budgettaire aanpak te berekenen als voor deze productiestroom

het spoor gedeeltelijk Mr gelden of rendement Mr gelden

Vraag

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Overzicht van vermogensonderdelen die in de categorie overige bezittingen horen en waarbij het werkelijke rendement ver afstaat van het forfaitaire rendement van (in 2024) 6,04%:

Vermogensonderdeel	Werkelijk rendement in %	Signaalgever
Verzekeringen met een gegarandeerd rendement/spaarverzekeringen	ca. 2%	Verbond van Verzekeraars (voornamelijk aangeboden door DELA, zie ook verder op)
Tijdelijke overlijdensrisicoverzekeringen (voor zover die tijdens de looptijd een waarde in het economische verkeer hebben)	(niet bekend)	Verbond van Verzekeraars
Uitvaartverzekeringen die boven de vrijstelling van € 8.665 (2024) uitkomen ¹	(niet bekend)	Verbond van Verzekeraars
Uitvaartdeposito's (in het verleden de "banken-uitvaartverzekering" = spaarrekening waarvan niets kan worden opgenomen, het tegoed wordt uitsluitend voor de uitvaart gebruikt; bij niet volledig verbruik gaat het resterende tegoed over op de erfgenamen en mag ook daar alleen voor een uitvaart worden ingezet.)	(niet bekend) Inschatting: vergelijkbaar met rente op banktegoeden of de coöperatiespaarplan van DELA, zie hierna.	Verbond van Verzekeraars
DELA Coöperatiespaarplan ²	Tussen 2% en 3,35 % vaste rente plus winstdeling van < 0,5%	DELA
HEINEKEN Spaarregeling (werknemers sparen bij de werkgever)	(niet bekend)	Heineken / via de Belastingdienst binnen gekomen
Derdenrekeningen die niet op wettelijke basis zijn voorgeschreven, zoals de derdengeldenrekening van een notaris of een gerechtsdeurwaarder. Bijv.: Broodfonds voor arbeidsongeschiktheid (VLOK AOV) ³	(niet bekend, maar naar verwachting maximaal de rente die banken voor spaartegoeden vergoeden)	Belastingdienst, Kennisgroep inkomensheffingen/niet-winst
Gestructureerde deposito's	(niet bekend)	Via de Belastingdienst ontvangen van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)

¹ Volgens de inschatting van een collega van CAP (tevens lid van de Kennisgroep Verzekeringsproducten) gaat dit over heel geringe aantallen. Er zijn vrij weinig verzekeringen die boven de vrijstellingsgrens uitkomen en überhaupt gerenseigneerd worden.

² Een verzoek van DELA m.b.t. deze producten en het antwoord daarop was vóór de Kerst de aanleiding voor uw verzoek om een overzicht te krijgen welke knelpunten er bestaan binnen de categorie overige bezittingen.

³ De Kennisgroep inkomensheffingen/niet-winst is op dit moment nog met de vraag bezig of een aandeel in dit broodfonds als banktegoed behandeld zou kunnen worden. Eerste inschatting is dat dit als overige bezitting in aanmerking is te nemen, maar de uitwerking is nog niet afgerond.

Geldmarktfondsen	(niet bekend)	Via de Belastingdienst ontvangen van de NVB én van Van Lanschot Kampen
Groenproducten (sparen én beleggen in een product)	(niet bekend)	Via de Belastingdienst ontvangen van de NVB
Bouwdepot, voor zover in box 3 (en niet bij een eigen woning in box 1 horend)	(niet bekend)	Vaktechniek van de Belastingdienst
Obligaties en laagrenderende aandelen/beleggingen	Ca. 2%	(al lang bekend, discussie loopt al sinds het rechtsherstel werd vormgegeven)
Vorderingen/schulden tussen ouders en (meerderjarige) kinderen.	De rentepercentages voor dergelijke vorderingen kunnen ver uit elkaar lopen, maar zullen in de meeste gevallen duidelijk lager liggen dan 6,04%.	Intern besproken tijdens wetgevingsproces n.a.v. het Kerstarrest.

Wijziging van box 3 van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet werkelijk rendement box 3)

VOORSTEL VAN WET

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om zoveel als mogelijk de werkelijke inkomsten uit bezittingen en schulden in box 3 te belasten;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

De Wet inkomstenbelasting 2001 wordt als volgt gewijzigd:

A. Artikel 2.8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "het belastbare inkomen uit werk en woning of het belastbare inkomen uit aanmerkelijk belang" vervangen door "het belastbare inkomen uit werk en woning, het belastbare inkomen uit aanmerkelijk belang of het belastbare inkomen uit sparen en beleggen".

2. In het tweede lid wordt na "4.16, eerste lid, onderdeel h," ingevoegd "5.12, tweede lid,".

Artikel I, onderdeel A (artikel 2.8 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 2.8 van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) wordt bewerkstelligd dat het resultaat dat wordt genomen op grond van het voorgestelde artikel 5.12, tweede lid, Wet IB 2001 wordt aangemerkt als te conserveren inkomen. Hiermee wordt bewerkstelligd de heffing over de nog niet gerealiseerde waardemutaties van onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming niet leidt tot een betalingsverplichting op het moment van het opleggen van de aanslag. Met de voorgestelde wijziging van artikel 25 van de invorderingswet wordt vervolgens geregeld op welk moment die conserverende aanslag ingevorderd wordt.

B. In artikel 2.13 wordt het daarin vermelde percentage vervangen door "PM%".

Artikel I, onderdeel B (artikel 2.13 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 2.13 Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat het tariefpercentage voor de heffing over het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen wordt verlaagd/verhoogd met PM%-punt en wordt vastgesteld op PM%.

C. Artikel 2.14 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid vervallen de onderdelen b, c en d, onder verlettering van onderdeel e tot b.
2. In het vierde lid wordt "derde lid, onderdeel e" vervangen door "derde lid, onderdeel b".

Artikel I, onderdeel C (artikel 2.14 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 2.14 Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat de zogenoemde antiboxhopbepalingen in artikel 2.14, derde lid, onderdelen b, c en d, Wet IB 2001 komen te vervallen. Zoals nader is toegelicht in het algemene deel van deze memorie zijn dergelijke bepalingen met het vervallen van de peildatum in hoofdstuk 5 Wet IB 2001 niet meer van belang.

D. Artikel 2.15 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift vervalt ", rendementsgrondslag".
2. In het tweede lid wordt "de rendementsgrondslag voor het belastbare inkomen uit sparen en beleggen" vervangen door "het resultaat uit bezittingen en schulden vóór vermindering met het heffingvrije inkomen en de persoonsgebonden aftrek".
3. In het vierde lid vervalt ", rendementsgrondslag".

Artikel I, onderdeel D (artikel 2.15 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 2.15 Wet IB 2001 komen – in lijn met het vervallen van de term "rendementsgrondslag" in hoofdstuk 5 Wet IB 2001 – de in dat artikel opgenomen verwijzingen naar de rendementsgrondslag te vervallen en wordt het resultaat uit bezittingen en schulden van een minderjarig kind toegerekend aan de ouder die het gezag over het kind uitoefent. Hiermee wordt bewerkstelligd dat bij het bepalen van het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen van de ouder ook het resultaat uit bezittingen en schulden van een minderjarig kind in de heffing bij de betreffende ouder wordt betrokken.

Zoals nader toegelicht in het algemeen deel van deze memorie worden niet de bezittingen en schulden van een minderjarig kind aan de bezittingen en schulden van de betreffende ouder toegerekend, maar wordt het resultaat uit die bezittingen en schulden eerst bepaald, waarna dat resultaat wordt toegerekend aan de betreffende ouder. Het betreft hierbij het resultaat uit bezittingen en schulden vóór vermindering met het heffingvrij inkomen en de persoonsgebonden aftrek. Hiermee wordt geregeld dat bij het berekenen van het belastbare inkomen uit sparen en beleggen van de ouder niet tweemaal het heffingvrij inkomen geëffectueerd wordt.

E. Na artikel 2.15 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.15a Toerekening van bezittingen en schulden van een minderjarig kind

1. Voor de toepassing van artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, en artikel 9.4a worden bezittingen als bedoeld in artikel 5.2 en schulden als bedoeld in artikel 5.3 van een minderjarig kind aan het begin van het kalenderjaar toegerekend aan de ouder die het gezag over het kind uitoefent.
2. Met de ouder die het gezag over het kind uitoefent, wordt, indien niet tevens een andere ouder het gezag uitoefent, gelijkgesteld de ouder van wie het gezag is beëindigd op grond van artikel 266 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

3. Indien het gezag over het kind aan meer dan één ouder toekomt, worden de in het eerste lid bedoelde bezittingen en schulden in gelijke delen aan ieder van hen toegerekend.

Artikel I, onderdeel E (artikel 2.15a van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Zoals nader toegelicht in het algemeen deel van deze memorie komt het begrip "rendementsgrondslag" in verband met de overstap naar een heffing op basis van het werkelijke rendement te vervallen en is het toerekenen van bezittingen en schulden van een minderjarig kind aan de ouder die het gezag over het kind uitoefent voor de heffing over het rendement niet meer van toepassing. Voor het vaststellen van de beschikking bedrag vermogen sparen en beleggen, zoals opgenomen in de voorgestelde artikelen 9.4 en 9.4a Wet IB 2001, van de betreffende ouder blijft de waarde van bezittingen en schulden op 1 januari van het kalenderjaar van belang. Het voorgestelde artikel 2.15a Wet IB 2001 bewerkstelligt dat bezittingen en schulden van het minderjarige kind voor de bepaling van de beschikking bedrag vermogen sparen en beleggen van de ouder die het gezag uitoefent over dat kind, worden toegerekend aan die ouder.

F. In artikel 2.16, derde lid, wordt "het belastbare inkomen uit werk en woning of het belastbare inkomen uit aanmerkelijk belang" vervangen door "het belastbare inkomen uit werk en woning, het belastbare inkomen uit aanmerkelijk belang of het belastbare inkomen uit sparen en beleggen".

Artikel I, onderdeel F (artikel 2.16 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 2.16, derde lid, Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat de voorgestelde wijziging van artikel 2.8 wet IB 2001, waarmee te conserveren inkomen uit sparen en beleggen ontstaat, doorwerkt naar de wijze waarop het verhaalsrecht op grond van artikel 2.16, eerste lid, Wet IB 2001 bepaald dient te worden.

G. Artikel 2.17 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden: Toerekening inkomensbestanddelen en geheven dividendbelasting van de belastingplichtige en zijn partner.
2. In het eerste lid vervalt de tweede zin.
3. Het tweede lid komt te luiden:
 2. Gemeenschappelijke inkomensbestanddelen en de op grond van artikel 9.2 als voorheffing in aanmerking te nemen geheven dividendbelasting van de belastingplichtige en zijn partner worden geacht bij hen op te komen, onderscheidenlijk als voorheffing in aanmerking te worden genomen, in de onderlinge verhouding die zij daarvoor ieder jaar bij het doen van de aangifte kiezen.
4. In het derde lid vervalt ", de gezamenlijke grondslag sparen en beleggen wordt geacht bij de belastingplichtige en zijn partner voor de helft tot hun bezit te behoren".
6. In het vierde lid vervalt ", voor de gezamenlijke grondslag sparen en beleggen".
7. In het vijfde lid wordt, onder verlettering van onderdeel c tot d, een onderdeel ingevoegd, luidende:
 - c. het resultaat uit bezittingen en schulden vóór vermindering met het heffingvrije inkomen en de persoonsgebonden aftrek;

7. In het achtste lid vervallen "en artikel 5.2, vijfde lid," en de tweede zin.

Artikel I, onderdeel G (artikel 2.17 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijzigingen van artikel 2.17 Wet IB 2001 komen – in lijn met het vervallen van de rendementsgrondslag in hoofdstuk 5 Wet IB 2001 – de in dat artikel met betrekking tot de fiscale partners opgenomen verwijzingen naar de rendementsgrondslag te vervallen.

Tevens wordt, zoals nader is toegelicht in het algemene deel van deze memorie, met de voorgestelde wijziging bewerkstelligt dat – in lijn met het vervallen van de gezamenlijke grondslag sparen en beleggen – het resultaat uit bezittingen en schulden als gemeenschappelijk inkomensbestandsdeel wordt aangemerkt. Het betreft hierbij het resultaat uit bezittingen en schulden vóór vermindering met het heffingvrij inkomen en de persoonsgebonden aftrek. Hiermee wordt bewerkstelligd dat beide partners het volledige heffingvrij inkomen kunnen effectueren ook als het gezamenlijke resultaat hoger is dan tweemaal het heffingvrij inkomen, maar het resultaat van de ene partner lager is dan eenmaal het heffingvrij inkomen.

De toerekening van de bezittingen en schulden tussen partners is in verband met de overstap naar een toerekening van het resultaat uit bezittingen en schulden tussen partners uitsluitend nodig voor het vaststellen van de beschikking bedrag vermogen sparen en beleggen zoals opgenomen in de voorgestelde artikelen 9.4 en 9.4a Wet IB 2001 en voor de verdeling van de korting voor groene beleggingen. Deze toerekening wordt in het voorgestelde artikel 2.17a geregeld.

H. Na artikel 2.17 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.17a Toerekening van bezittingen en schulden van de belastingplichtige en zijn partner

1. Voor de toepassing van artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, en artikel 9.4a worden bestanddelen van het vermogen sparen en beleggen van de belastingplichtige en zijn partner in aanmerking genomen bij degene tot wiens bezit de bestanddelen behoren en worden de belastingplichtige en zijn partner, bedoeld in artikel 2.17, achtste lid, geacht het gehele kalenderjaar dezelfde partner te hebben gehad.

2. Het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen, bedoeld in artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, van de belastingplichtige en zijn partner wordt geacht tot hun bezit te behoren in de onderlinge verhouding die zij daarvoor ieder jaar bij het doen van aangifte kiezen.

3. Voor zover de belastingplichtige en zijn partner geen onderlinge verhouding hebben gekozen, wordt het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen geacht voor de helft tot hun bezit te behoren.

4. De korting voor groene beleggingen, bedoeld in artikel 8.19, van de belastingplichtige en zijn partner wordt geacht bij hen op te komen in de verhouding die op grond van dit artikel wordt toegepast voor het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen. Indien het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen van de belastingplichtige en zijn partner nihil bedraagt, wordt de korting in aanmerking genomen bij degene met het hoogste verzamelinkomen. Indien het verzamelinkomen van de belastingplichtige en het verzamelinkomen van zijn partner aan elkaar gelijk zijn en het

gezamenlijke vermogen sparen en beleggen van de belastingplichtige en zijn partner nihil bedraagt, wordt de korting in aanmerking genomen bij degene met de hoogste leeftijd.

Artikel I, onderdeel H (artikel 2.17a van de Wet inkomstenbelasting 2001)

In verband met de overstap naar een heffing op basis van het werkelijke rendement is het begrip "rendementsgrondslag" komen te vervallen en is het voor de heffing over het rendement niet langer nodig de bezittingen en schulden tussen partners te verdelen. Voor het vaststellen van de beschikking bedrag vermogen sparen en beleggen zoals opgenomen in de voorgestelde artikelen 9.4 en 9.4a Wet IB 2001 blijft het echter noodzakelijk om te bepalen bij wie van de partners de bezittingen en schulden in aanmerking worden genomen.

Daartoe wordt in het voorgestelde artikel 2.17a, eerste lid, Wet IB 2001 bepaald dat bestanddelen van het vermogen sparen en beleggen van de belastingplichtige en zijn partner bij degene in aanmerking worden genomen tot wiens bezit de bestanddelen behoren. Voor deze toerekening wordt in beginsel aangesloten bij de civielrechtelijke verdeling onderling. Hierbij geldt voor de belastingplichtige en zijn partner die korter dan een heel kalenderjaar binnenlands belastingplichtige zijn, maar wel gedurende dezelfde periode binnenlands belastingplichtig zijn, dat zij voor de toepassing van artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, Wet IB 2001 en artikel 9.4a Wet IB 2001 worden geacht het gehele kalenderjaar dezelfde partner te hebben gehad.

Het voorgestelde artikel 2.17a, tweede lid, Wet IB 2001 regelt dat de belastingplichtige en zijn partner het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen onderling vrij kunnen toedelen. Met deze bepaling blijft de onder de huidige regels van box 3 bestaande mogelijkheid om bezittingen en schulden onderling vrij te verdelen behouden.

Voor zover de belastingplichtige en zijn partner geen onderlinge verhouding kiezen voorziet het voorgestelde artikel 2.17a, derde lid, Wet IB 2001 in een gelijkmatige verdeling over beide partners met eenieder een helft van de gezamenlijke bezittingen en schulden voor de belastingplichtige en zijn partner. Hiermee blijft ook de onder de huidige regels van box 3 bestaande terugvaloptie voor de onderlinge verdeling in het nieuwe stelsel behouden.

Ook wordt bewerkstelligd dat de korting voor groene beleggingen, bedoeld in artikel 8.19 Wet IB 2001, wordt geacht op te komen bij de partners in de verhouding die op grond van artikel 2.17a Wet IB 2001 wordt toegepast voor het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen. Indien het gezamenlijke vermogen van de belastingplichtige en zijn partner nihil bedraagt, wordt de korting, in lijn met de huidige systematiek, in aanmerking genomen bij degene met het hoogste verzamelinkomen of als het verzamelinkomen gelijk is bij degene met de hoogste leeftijd.

I. In artikel 3.16, tiende lid, wordt "artikel 5.4, eerste lid" vervangen door "artikel 5.20, eerste lid".

Artikel I, onderdelen I, L en M (artikelen 3.16, 3.119a en 4.15 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van de artikelen 3.16, 3.119a en 4.15 Wet IB 2001 wordt de verwijzing naar artikel 5.4, eerste lid, Wet IB 2001 – in lijn met de vernummering van artikel 5.4 Wet IB 2001 tot artikel 5.20 Wet IB 2001 – gewijzigd in een verwijzing naar het voorgestelde artikel 5.20, eerste lid, Wet IB 2001.

J. Artikel 3.17, eerste lid, onderdeel c, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef wordt "bezitting" vervangen door "bezittingen".

2. In subonderdeel 1° wordt "indien die bezitting tot het privévermogen behoort"

vervangen door "indien de bezittingen tot het privévermogen behoren" en wordt "het product van het op die bezitting van toepassing zijnde percentage, bedoeld in artikel 5.2, tweede lid, tweede zin, en de waarde van die bezitting, mits dat product positief is en voor zover dat product" vervangen door "het resultaat uit bezittingen en schulden dat ter zake van deze bezittingen in aanmerking wordt genomen, zonder daarbij rekening te houden met het heffingvrije inkomen, bedoeld in artikel 5.19, en de persoonsgebonden aftrek, bedoeld in hoofdstuk 6, dat".

Artikel I, onderdeel J (artikel 3.17 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 3.17, eerste lid, onderdeel c, Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat bij het bepalen van de winst uit onderneming de aftrek van kosten over in de onderneming gebruikte privébezittingen wordt beperkt tot de inkomsten die ingevolge het voorgestelde hoofdstuk 5 Wet IB 2001 in de heffing worden betrokken, zonder daarbij rekening te houden met het heffingvrije inkomen, bedoeld in artikel 5.16 Wet IB 2001, en de persoonsgebonden aftrek van hoofdstuk 6 van de Wet IB 2001.

K. In artikel 3.111, tweede lid, wordt "inkomen uit sparen en beleggen" vervangen door "belastbaar inkomen uit sparen en beleggen".

Artikel I, onderdeel K (artikel 3.111 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 3.111, tweede lid, Wet IB 2001 wordt een technisch onjuiste verwijzing hersteld.

L. In artikel 3.119a, zesde lid, onderdeel d, wordt "artikel 5.4, eerste lid" vervangen door "artikel 5.20, eerste lid".

M. In artikel 4.15, tweede lid, wordt "artikel 5.4, eerste lid" vervangen door "artikel 5.20, eerste lid".

N. Hoofdstuk 5 komt te luiden:

Artikel I, onderdeel N (hoofdstuk 5 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van hoofdstuk 5 Wet IB 2001 wordt, zoals nader is toegelicht in het algemene deel van deze memorie, bewerkstelligd dat de forfaitaire rendementsheffing over bezittingen en schulden in box 3 zo veel als mogelijk wordt vervangen door een heffing over de werkelijke rendementen behaald met bezittingen en schulden. In de voorgestelde afdelingen 5.1 en 5.3 Wet IB 2001 wordt nader uitgewerkt wat het belastbare werkelijke rendement voor de verschillende vermogensbestanddelen is en hoe dit bepaald dient te worden. In het vervolg zal per afdeling, paragraaf of artikel een toelichting worden gegeven.

Hoofdstuk 5. Heffingsgrondslag bij sparen en beleggen

Afdeling 5.1. Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen

Artikel 5.1. Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen

Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen is het resultaat uit bezittingen en schuldenverminderd met de te verrekenen verliezen uit bezittingen en schulden (afdeling 5.7).

Artikel 5.1 Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen

Op grond van het voorgestelde artikel 5.1 Wet IB 2001 is het belastbare inkomen uit sparen en beleggen het resultaat uit bezittingen en schulden bepaald volgens de regels in afdeling 5.3 Wet IB 2001, verminderd met de ingevolge de voorgestelde afdeling 5.7 Wet IB 2001 te verrekenen verliezen uit bezittingen en schulden. Zoals nader is toegelicht in het algemeen deel van deze memorie is het behalen van een negatief resultaat uit sparen en beleggen in het voorgestelde stelsel mogelijk in tegenstelling tot het huidige forfaitaire stelsel.

Afdeling 5.2. Bezittingen en schulden

Afdeling 5.2. Bezittingen en schulden (artikelen 5.2 en 5.3)

In de voorgestelde afdeling 5.2 Wet IB 2001 (bestaande uit de voorgestelde artikelen 5.2 en 5.3 Wet IB 2001) wordt geregeld uit welke bezittingen en schulden belaste voordelen worden genoten in box 3. Met deze artikelen wordt geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van de op grond van de huidige wettekst van artikel 5.3 Wet IB 2001 tot de rendementsgrondslag behorende bezittingen en schulden. Bepalingen die bij een heffing op basis van werkelijk rendement niet meer passen, worden niet overgenomen uit het forfaitaire stelsel. Dit betreft bijvoorbeeld de schuldendrempel van het huidige artikel 5.3, derde lid, onderdeel f, Wet IB 2001. Deze bepaling komt in de voorgestelde nieuwe tekst van artikel 5.3 Wet IB 2001 niet terug. Ten behoeve van de leesbaarheid is ervoor gekozen de relevante bezittingen en schulden in twee losse artikelen te plaatsen en daarbij te werken met verschillende leden voor de verschillende bestaande uitzonderingen.

Artikel 5.2. Bezittingen

1. Bezittingen zijn:

- a. onroerende zaken;
- b. rechten die direct of indirect op onroerende zaken betrekking hebben;
- c. roerende zaken die door de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden niet voor persoonlijke doeleinden worden gebruikt of verbruikt alsmede roerende zaken die voor persoonlijke doeleinden worden gebruikt of verbruikt doch hoofdzakelijk als belegging dienen;
- d. rechten op roerende zaken;
- e. rechten die niet op zaken betrekking hebben, waaronder geld; en
- f. overige vermogensrechten, met waarde in het economische verkeer.

2. In afwijking van het eerste lid worden bezittingen die voortvloeien uit de Algemene wet inzake rijksbelastingen, uit een belastingwet waarop de Algemene wet inzake rijksbelastingen van toepassing is, uit de Invorderingswet 1990 of uit daarmee overeenkomende buitenlandse wetgeving, niet in aanmerking genomen.

3. In afwijking van het tweede lid worden wel als bezittingen in aanmerking genomen:

a. bezittingen die voortvloeien uit de erfbelasting alsmede de daarmee verband houdende bezittingen voortvloeiende uit de belastingrente, bedoeld in hoofdstuk VA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, of de invorderingsrente, bedoeld in hoofdstuk V van de Invorderingswet 1990;

b. bezittingen die voortvloeien uit een met de erfbelasting overeenkomende buitenlandse erfbelasting, alsmede op de daarmee verband houdende bezittingen voortvloeiende uit een renteregeling die is opgenomen in een wetgeving die overeenkomt met de Algemene wet inzake rijksbelastingen of de Invorderingswet 1990.

Artikel 5.3. Schulden

1. Schulden zijn verplichtingen met waarde in het economische verkeer.

2. Als schulden worden niet in aanmerking genomen:

a. verplichtingen die kunnen leiden tot uitgaven die ingevolge hoofdstuk 6 geheel of voor een deel worden aangemerkt als een persoonsgebonden aftrekpost;

b. verplichtingen tot het doen van periodieke uitkeringen of verstrekkingen die ingevolge artikel 3.101, eerste lid, onderdelen b en c, geen aangewezen periodieke uitkeringen en verstrekkingen zijn;

c. verplichtingen die voortvloeien uit de Algemene wet inzake rijksbelastingen, uit een belastingwet waarop de Algemene wet inzake rijksbelastingen van toepassing is, uit de Invorderingswet 1990 of uit daarmee overeenkomende buitenlandse wetgeving.

3. In afwijking van het tweede lid, onderdeel c, worden wel als schulden in aanmerking genomen:

a. verplichtingen die voortvloeien uit de erfbelasting alsmede de daarmee verband houdende verplichtingen voortvloeiende uit de belastingrente, bedoeld in hoofdstuk VA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, of de invorderingsrente, bedoeld in hoofdstuk V van de Invorderingswet 1990;

b. verplichtingen die voortvloeien uit een met de erfbelasting overeenkomende buitenlandse erfbelasting alsmede de daarmee verband houdende verplichtingen voortvloeiende uit een met de regeling voor de belastingrente, bedoeld in hoofdstuk VA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, of de regeling voor de invorderingsrente, bedoeld in hoofdstuk V van de Invorderingswet 1990, overeenkomende renteregeling.

4. In afwijking van het derde lid, onderdeel a, worden niet in aanmerking genomen de verplichtingen die voortvloeit uit de Successiewet 1956 met betrekking tot de toepassing van artikel 7 van de Natuurschoonwet 1928 voor zover er geen sprake is van terstond invorderbare belasting als bedoeld in artikel 7, vijfde lid, van de Natuurschoonwet 1928.

Afdeling 5.3. Resultaat uit bezittingen en schulden

Paragraaf 5.3.1. Resultaat uit bezittingen en schulden

Artikel 5.4. Resultaat uit bezittingen en schulden

Resultaat uit bezittingen en schulden is het gezamenlijke bedrag van:

- a. het resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming; en
- b. het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen; verminderd met:
- c. het heffingvrije inkomen maar niet verder dan tot nihil; en
- d. de persoonsgebonden aftrek (hoofdstuk 6).

Artikel 5.4. Resultaat uit bezittingen en schulden

Het voorgestelde artikel 5.4 Wet IB 2001 regelt wat wordt verstaan onder het resultaat uit bezittingen en schulden. Op grond van de voorgestelde bepaling is het resultaat uit bezittingen en schulden het gezamenlijke bedrag van:

- a. het resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming; en
- b. het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen; verminderd met:
- c. het heffingvrije inkomen maar niet verder dan tot nihil; en
- d. de persoonsgebonden aftrek (hoofdstuk 6).

Het resultaat uit bezittingen en schulden bestaat, zoals nader is uitgewerkt in afdeling 5.3 Wet IB 2001, uit twee afzonderlijke heffingsregimes voor (1) onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming en (2) overige schulden en bezittingen. In de toelichting bij de artikelen van afdeling 5.3 Wet IB 2001 worden de heffingsregimes nader toegelicht.

Het voorgestelde artikel 5.4, onderdeel d, Wet IB 2001 bewerkstelligt daarbij dat de vermindering van het gezamenlijke bedrag van het resultaat uit banktegoeden, het resultaat behaald met onroerende zaken en aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming en het resultaat uit overige bezittingen en schulden met het heffingvrije inkomen niet tot een negatief belastbaar inkomen uit sparen en beleggen kan leiden. Dit houdt tevens in dat als het gezamenlijke bedrag van het resultaat uit banktegoeden, resultaat behaald met onroerende zaken en aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming en het resultaat uit overige bezittingen en schulden negatief is, het heffingvrije inkomen in zijn geheel niet in mindering kan worden gebracht.

Paragraaf 5.3.2. Resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming

Artikel 5.5. Resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming

Het resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming is het bedrag van de gezamenlijke voordelen die, onder welke naam en in welke vorm dan ook, worden behaald met die bezittingen.

Artikel 5.5. Resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming

Op grond van het voorgestelde artikel 5.5 Wet IB 2001 wordt het resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming gesteld op het bedrag van de gezamenlijke voordelen die, onder welke naam en in welke vorm dan ook, worden behaald met deze bezittingen en schulden. Hiermee wordt overeenkomstig artikel 3.8 Wet IB 2001 een totaalopbrengstregime bewerkstelligd, hetgeen inhoudt dat alle voordelen worden belast, dus zowel de voordelen die worden getrokken uit die bezittingen als de gerealiseerde waardeveranderingen die met die bezittingen worden behaald.

Artikel 5.6. Gelijktelling onroerende zaken, aandelen en winstbewijzen

Voor de toepassing van dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen wordt:

- a. met een onroerende zaak gelijkgesteld een recht dat direct of indirect op onroerende zaken betrekking heeft;
- b. met een aandeel in een familie- of startende onderneming gelijkgesteld een recht tot voordelen uit dergelijke aandelen of een recht om dergelijke aandelen te verwerven;
- c. met een winstbewijs van een familie- of startende onderneming gelijkgesteld een recht tot voordelen uit dergelijke winstbewijzen of een recht om dergelijke winstbewijzen te verwerven.

Artikel 5.6. Gelijktelling onroerende zaken, aandelen en winstbewijzen

Op grond van het voorgestelde artikel 5.6, onderdeel a, Wet IB 2001 wordt onder onroerende zaken mede verstaan rechten die direct of indirect betrekking hebben op onroerende zaken. Dit heeft tot gevolg dat voor die rechten hetzelfde regime geldt als voor onroerende zaken waarover de belastingplichtige het volle eigendom heeft. Het gelijkstellen van zowel directe als indirecte rechten is nodig om te bereiken dat bijvoorbeeld een recht van vruchtgebruik ter zake van een op een perceel erfpachtgrond gesitueerde woning in de grondslag van de heffing wordt begrepen. In een dergelijk geval is het erfpachtrecht namelijk een recht dat indirect betrekking heeft op een onroerende zaak. Het vruchtgebruik daarop heeft strikt genomen betrekking op dat erfpachtrecht en slechts indirect op de onroerende zaak waarop het erfpachtrecht betrekking heeft. Als rechten die direct of indirect op onroerende zaken betrekking hebben kunnen onder meer worden verstaan:

- een recht van erfpacht;
- een recht van opstal;
- een recht van beklemming;
- een appartementsrecht;
- een recht van vruchtgebruik, een recht van gebruik of een recht van bewoning dat betrekking heeft op een onroerende zaak.

Waar in de toelichting bij de artikelen uit hoofdstuk 5 wordt gesproken over onroerende zaken, wordt daarbij tevens bedoeld op rechten die direct of indirect op onroerende zaken betrekking hebben. Voor de leesbaarheid van de toelichting is dit niet steeds afzonderlijk genoemd.

Het voorgestelde artikel 5.6, onderdeel b, Wet IB 2001 regelt dat genotsrechten van aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming gelijkgesteld worden met aandelen en winstbewijzen. Daarnaast wordt op grond van artikel 5.6, onderdeel c, Wet IB 2001 het recht om aandelen in of winstbewijzen van een vennootschap te verwerven aangemerkt als een dergelijk aandeel respectievelijk een dergelijk winstbewijs. Deze gelijkstellingen hebben tot gevolg dat genotsrechten en koopopties van aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming in het regime van het voorgestelde artikel 5.5 Wet IB 2001 (vermogenswinstbelasting) in de heffing worden betrokken. Met deze voorgestelde gelijkstellingen wordt bereikt dat alle (economische) belangen in een familie- of startende onderneming op gelijke wijze in de heffing worden betrokken. Hierbij kan gedacht worden aan vruchtgebruik, blooteigendom, certificering van aandelen, koopopties, conversierechten etc. Deze rechten weerspiegelen de waardeontwikkelingen van het onderliggende lichaam en/of de vruchten daarvan.

Artikel 5.7. Familieonderneming

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder een familieonderneming: een lichaam dat een onderneming drijft als bedoeld in artikel 3.2 of een medegerechtigdheid houdt als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, onderdeel a, waarbij de belastingplichtige doet blijken dat een andere belastingplichtige, al dan niet tezamen met zijn partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder, direct of indirect, voor ten minste een 25% belang in dat lichaam houdt.

2. Een lichaam wordt tevens aangemerkt als een familieonderneming, indien:

a. de belastingplichtige doet blijken dat een andere belastingplichtige, al dan niet tezamen met zijn partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder, direct of indirect, voor ten minste een 25% belang in dat lichaam houdt;

b. dat lichaam direct of indirect een belang heeft in een ander lichaam dat een onderneming drijft als bedoeld in artikel 3.2 of een medegerechtigdheid houdt als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, onderdeel a; en

c. de belastingplichtige doet blijken dat een belastingplichtige, al dan niet tezamen met zijn partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder, direct of indirect voor ten minste een 25% belang in dat andere lichaam houdt.

Artikel 5.7. Familieonderneming

Op grond van het voorgestelde artikel 5.7, eerste lid, wordt bepaald wat wordt verstaan onder een familieonderneming als bedoeld in het voorgestelde artikel 5.5 Wet IB 2001. Voor de definitie van een familieonderneming is op hoofdlijnen aangesloten bij de definitie uit een aangenomen amendement van de leden Inge van Dijk en Erkens dat is ingediend op het wetsvoorstel Wet aanpassing fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2024.¹ Allereerst moet sprake zijn van een lichaam dat een onderneming drijft als bedoeld in artikel 3.2 Wet IB 2001 of een

¹ Kamerstukken II 2023/24, 36 421, nr. 10.

medegerechtigdheid houdt als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, onderdeel a, Wet IB 2001. Daarnaast moet de belastingplichtige doen blijken dat een belastingplichtige, al dan niet tezamen met zijn partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder, voor ten minste een 25% belang in dat lichaam houdt. Het familielid dat als eerste een aandeel heeft gehad in de familieonderneming is het uitgangspunt bij het bepalen van de totale familie. Alle bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van dat familielid tellen mee. Niet vereist is dat de eerste familiale aandeelhouder het lichaam heeft opgericht of dat het eerste familiale aandelenbelang een bepaalde omvang heeft gehad. Voor het 25%-criterium geldt een verzwaarde bewijslast. Vereist is dat de belastingplichtige de gestelde feiten en omstandigheden overtuigend aantoont ("doen blijken"). Bijvoorbeeld, maar niet beperkt tot, het overleggen van een gevalideerd stamboomonderzoek in combinatie met een aandeelhoudersregister van het lichaam. Een belastingplichtige die geen familie is van de eerste familiale aandeelhouder, bijvoorbeeld een werknemer, kan ook een belang houden in een familieonderneming. Ook voor deze belastingplichtige geldt de eis dat hij moet doen blijken dat een (andere) belastingplichtige al dan niet tezamen met zijn partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder, voor ten minste een 25% belang in dat lichaam houdt.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.7, tweede lid, wordt bewerkstelligd dat kan worden voldaan aan de eis dat het lichaam een onderneming drijft of een medegerechtigdheid houdt in het geval dat die onderneming of de medegerechtigdheid wordt gedreven dan wel wordt gehouden door een ander lichaam waarin het eerstbedoelde lichaam direct of indirect een belang heeft. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie dat een belastingplichtige aandelen houdt in een besloten vennootschap (de holding) die vervolgens aandelen houdt in een andere besloten vennootschap (de werkmaatschappij) waarin de onderneming wordt gedreven. Als een belastingplichtige in dit voorbeeld, al dan niet tezamen met zijn partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder, direct of indirect voor ten minste een 25% belang in de holding en in werkmaatschappij houdt, dan wordt voor toepassing van het voorgestelde artikel 5.5 Wet IB 2001 de holding tevens aangemerkt als een startende onderneming. Net als bij het eerste lid geldt de verzwaarde bewijslast ("doen blijken") en kan ook een niet-familielid een belang hebben in een familieonderneming, waarvoor dezelfde verzwaarde bewijslast geldt.

Artikel 5.8. Startende onderneming

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder een startende onderneming: een lichaam:
 - a. dat een onderneming drijft als bedoeld in artikel 3.2 of een medegerechtigdheid houdt als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, onderdeel a;
 - b. dat niet langer dan vijftien jaar geleden is opgericht;
 - c. waarvan de jaaromzet niet meer dan € 30 miljoen bedraagt;
 - d. waarvan de aandelen of winstbewijzen voor niet meer dan 25%, rechtens dan wel in feite direct of indirect, worden gehouden door een lichaam dat geen startende onderneming is;
 - e. waarvan de aandelen of winstbewijzen niet worden verhandeld op een gereguleerde markt; en
 - f. dat niet in surseance van betaling of in staat van faillissement verkeert.

2. Bij ministeriële regeling kunnen sectoren worden aangewezen op grond waarvan lichamen die een onderneming drijven in die sectoren voor toepassing van het eerste lid niet worden aangemerkt als een startende onderneming.

Artikel 5.8. Startende onderneming

Op grond van het voorgestelde artikel 5.8, eerste lid, wordt bepaald wanneer sprake is van een startende onderneming. De in het voorgestelde artikel opgenomen voorwaarden zijn cumulatief.

In het voorgestelde artikel 5.8, tweede lid, wordt een delegatiegrondslag gecreëerd voor een ministeriële regeling waarmee startende ondernemingen die een onderneming drijven in bepaalde bedrijfssectoren kunnen worden uitgesloten van het heffingsregime van het voorgestelde artikel 5.5 Wet IB 2001 (vermogenswinstbelasting).

Artikel 5.9. Voordeel uit eigen gebruik van onroerende zaken

1. Bij het bepalen van het resultaat behaald met onroerende zaken, bedoeld in artikel 5.5, wordt het voordeel van het ter beschikking staan voor eigen gebruik van de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden van de tot de bezittingen van de belastingplichtige behorende onroerende zaken, gesteld op PM% van de waarde in het economische verkeer die aan het begin van het kalenderjaar aan die onroerende zaak kan worden toegekend, vermenigvuldigd met het aantal dagen in het kalenderjaar dat de onroerende zaak grotendeels van de dag voor eigen gebruik ter beschikking staat van de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden, gedeeld door het totaal aantal dagen in het kalenderjaar dat de onroerende zaak tot de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, van de belastingplichtige behoort.

2. Een onroerende staat op enig moment ter beschikking voor eigen gebruik van de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden, indien en voor zover de onroerende zaak op dat tijdstip niet is verhuurd.

3. Indien een onroerende zaak op enig moment niet is verhuurd en de belastingplichtige aannemelijk maakt dat de onroerende zaak op dat tijdstip bestemd is dan wel gereed wordt gemaakt voor verhuur en feitelijk niet in eigen gebruik is genomen door de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden, staat de onroerende zaak op dat tijdstip niet ter beschikking voor eigen gebruik van de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden.

4. Voor de toepassing van het eerste lid wordt de waarde in het economische verkeer die aan het begin van het kalenderjaar aan een onroerende zaak, zijnde een woning, kan worden toegekend, bepaald overeenkomstig artikel 9.4bis, eerste, tweede en vierde lid.

Artikel 5.9. Voordeel uit eigen gebruik van onroerende zaken

Op grond van het voorgestelde artikel 5.9, eerste lid, Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat het voordeel uit eigen gebruik van een onroerende zaak op forfaitaire wijze wordt bepaald, waarbij het forfaitaire voordeel wordt gesteld op PM% van de waarde in het economische verkeer die aan het begin van het kalenderjaar aan die onroerende zaak kan worden toegekend. Dit betekent dat

ook in het geval een onroerende zaak op enig moment na 1 januari van het kalenderjaar pas gaat behoren tot de bezittingen, bedoeld in het voorgestelde artikel 5.2 Wet IB 2001, voor het bepalen van het voordeel uit eigen gebruik de waarde op 1 januari van het kalenderjaar bepalend is.

Omdat het eigen gebruik op dagbasis bepaald dient te worden, wordt in het eerste lid bewerkstelligd dat het forfaitaire percentage vermenigvuldigd moet worden met het aantal dagen in het kalenderjaar dat de onroerende zaak grotendeels van de dag voor eigen gebruik ter beschikking staat van de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden, gedeeld door het totaal aantal dagen in het kalenderjaar dat de onroerende zaak tot de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, van de belastingplichtige behoort.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.9, tweede lid, Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat een onroerende zaak op enig moment ter beschikking staat voor eigen gebruik indien en voor zover die onroerende zaak niet is verhuurd. Op grond van deze bepaling zou elke dag dat een onroerende zaak grotendeels van de dag niet verhuurd is, ongeacht de reden daarvan, leiden tot een voordeel uit eigen gebruik. Gezien de overkill van de in het tweede lid opgenomen bepaling is in het voorgestelde artikel 5.9, derde lid, Wet IB 2001 geregeld dat een onroerende zaak die op enig moment niet is verhuurd, op dat tijdstip toch niet ter beschikking staat voor eigen gebruik van de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden, indien en voor zover de belastingplichtige aannemelijk maakt dat de onroerende zaak op dat tijdstip bestemd was voor de verhuur en feitelijk niet in eigen gebruik is genomen door de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn huishouden.

Tevens wordt bewerkstelligd dat een onroerende zaak die op enig moment door bijvoorbeeld verbouwing niet verhuurd is en daardoor feitelijk niet voor de verhuur bestemd is, maar de belastingplichtige voornemens is om op het tijdstip na de verbouwing de onroerende zaak voor verhuur ter beschikking te stellen, staat de onroerende zaak op het tijdstip van de verbouwing tevens niet ter beschikking voor eigen gebruik.

Tot slot regelt het voorgestelde artikel 5.9, vierde lid, Wet IB 2001 dat voor het bepalen van de waarde in het economische verkeer aan het begin van het kalenderjaar voor woningen wordt aangesloten bij de regels van artikel 9.4bis, eerste, tweede en vierde lid, Wet IB 2001. Hiermee wordt bewerkstelligd dat voor woningen de WOZ-waarde voor het kalenderjaar als waarde wordt genomen voor het bepalen van het voordeel uit eigen gebruik in dat kalenderjaar.

Artikel 5.10. Jaarvoordeel behaald met onroerende zaken of aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming

1. Bij de bepaling van het in een kalenderjaar genoten resultaat is artikel 3.25 van overeenkomstige toepassing, alsof de bezittingen, zijnde onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming, een onderneming vormen.

2. In afwijking van het eerste lid worden de bezittingen steeds gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, wordt het resultaat bij ruil of vervanging van een bezitting altijd in het jaar van de ruil of de vervanging in aanmerking genomen en worden toekomstige uitgaven of kosten ten behoeve van de bezittingen die hun oorsprong hebben in het betreffende kalenderjaar niet in aanmerking genomen in het betreffende kalenderjaar.

Artikel 5.10. Jaarvoordeel behaald met onroerende zaken of aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming

Op grond van het voorgestelde artikel 5.10, eerste lid, Wet IB 2001 is bij het bepalen van het resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming artikel 3.25 Wet IB 2001 van overeenkomstige toepassing alsof die bezittingen een onderneming vormen. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de regels van goedkoopmansgebruik bij het bepalen van het belastbare rendement in een kalenderjaar van overeenkomstige toepassing zijn.

In afwijking van de regels van goedkoopmansgebruik stelt het voorgestelde artikel 5.10, tweede lid, Wet IB dat bij het bepalen van het resultaat behaald met onroerende zaken en aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming die bezittingen gewaardeerd dienen te worden op de verkrijgingsprijs. Hiermee wordt bewerkstelligd dat afschrijven op en tussentijds op- of afwaarderen van die bezittingen niet mogelijk is.

Daarnaast regelt het voorgestelde tweede lid – afwijkend van de regels van goedkoopmansgebruik – dat het doorschuiven van de verkrijgingsprijs bij ruil of vervanging van een vermogensbestanddeel niet mogelijk is en het resultaat altijd in aanmerking genomen dient te worden in het jaar waarin de ruil of vervanging heeft plaatsgevonden.

Tot slot bewerkstelligt het voorgestelde tweede lid - in afwijking van de regels van goedkoopmansgebruik - dat het vormen van een voorziening waarmee toekomstige uitgave die hun oorsprong vinden in het huidige kalenderjaar niet ten laste gebracht kunnen worden van het resultaat in het huidige kalenderjaar.

Artikel 5.11. Verkrijgingsprijs

1. Onder verkrijgingsprijs wordt ten behoeve van dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen verstaan de tegenprestatie bij de verkrijging vermeerderd met de ten laste van de verkrijger gekomen kosten ter zake van de verkrijging.

2. Indien bij een verkrijging een tegenprestatie ontbreekt of is bedongen bij een niet onder zakelijke omstandigheden gesloten overeenkomst, wordt als tegenprestatie aangemerkt de waarde in het economische verkeer die ten tijde van de verkrijging aan de bezittingen kan worden toegekend.

3. Indien een onroerende zaak op een tijdstip na de verkrijging daarvan tot de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, gaat behoren, wordt de verkrijgingsprijs van die onroerende zaak gesteld op de waarde in het economische verkeer die op dat tijdstip daaraan kan worden toegekend.

4. Indien een aandeel of winstbewijs na de verkrijging daarvan gaat kwalificeren als een aandeel in of winstbewijs van een familie- of startende onderneming wordt de verkrijgingsprijs van dat aandeel of winstbewijs gesteld op de waarde in het economische verkeer die op dat tijdstip daaraan kan worden toegekend.

5. Indien een belastingplichtige aandelen of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming van eenzelfde soort heeft met een verschillende verkrijgingsprijs, wordt de verkrijgingsprijs van die aandelen of winstbewijzen gesteld op de gemiddelde verkrijgingsprijs.

6. Indien bij een vervreemding een verkrijgingsprijs in aanmerking is genomen met toepassing van het derde lid, wordt bij de berekening van de verkrijgingsprijs van de niet-

vervreemde aandelen of winstbewijzen uitgegaan van de bij de vervreemding in aanmerking genomen verkrijgingsprijs.

7. Indien een belastingplichtige in Nederland gaat wonen en hij op dat tijdstip aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming heeft, wordt de verkrijgingsprijs van die aandelen of die winstbewijzen gesteld op de waarde die op dat tijdstip in het economische verkeer aan die aandelen of die winstbewijzen kan worden toegekend.

8. Indien op enig moment na vaststelling van de verkrijgingsprijs op grond van het eerste, tweede of derde lid, verbeteringen worden aangebracht aan een tot de bezittingen als bedoeld in artikel 5.2 van de belastingplichtige en zijn partner behorende onroerende zaak worden de op de belastingplichtige en zijn partner drukkende kosten ten behoeve van die verbeteringen toegerekend aan de verkrijgingsprijs.

9. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de omvang van de verkrijgingsprijs.

Artikel 5.11. Verrijgingsprijs

Op grond van het voorgestelde artikel 5.11, eerste lid, Wet IB 2001 wordt onder de verkrijgingsprijs van onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming verstaan de tegenprestatie bij de verkrijging van de onroerende zaak, het aandeel of winstbewijs vermeerderd met de ten laste van de verkrijger gekomen kosten ter zake van de verkrijging met inachtneming van de voorgestelde artikelen 5.17 (van aftrek uitgesloten algemene kosten) en 5.18 (van aftrek uitgesloten kosten ten behoeve van de belastingplichtige) Wet IB 2001.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.11, tweede lid, Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat bij het ontbreken van een tegenprestatie zoals het geval is bij een verkrijging krachtens erfrecht, of bij een tegenprestatie die is bedongen bij een niet onder zakelijke omstandigheden gesloten overeenkomst, de verkrijgingsprijs wordt gesteld op de waarde in het economische verkeer die ten tijde van de verkrijging aan de bezittingen kan worden toegekend.

Het voorgestelde artikel 5.11, derde lid, Wet IB 2001 regelt dat de verkrijgingsprijs van een onroerende zaak waarvan de verkrijging op een tijdstip heeft plaatsgevonden vóór dat de onroerende zaak tot de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, is gaan behoren, wordt vastgesteld op de waarde in het economische verkeer die aan de onroerende zaak op het tijdstip dat de onroerende zaak tot bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, is gaan behoren, kan worden toegekend. Hiermee wordt bewerkstelligd dat heffing over waardeveranderingen die eerder en buiten het voorgestelde vermogenswinstregime in box 3 zijn ontstaan niet in de heffing worden betrokken.

Het voorgestelde artikel 5.11, vierde lid, Wet IB 2001 bewerkstelligd dat in het geval een aandeel of winstbewijs na de verkrijging daarvan gaat kwalificeren als een aandeel in of winstbewijs van een familie- of startende onderneming, de verkrijgingsprijs van dat aandeel of winstbewijs gesteld wordt op de waarde in het economische verkeer die op dat tijdstip daaraan kan worden toegekend. Hiermee wordt bewerkstelligd dat heffing over waardeveranderingen die eerder en buiten het voorgestelde vermogenswinstregime in box 3 zijn ontstaan niet in de heffing worden betrokken.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.11, vijfde lid, Wet IB 2001 wordt in het geval dat een belastingplichtige meerdere aandelen of winstbewijzen van dezelfde soort heeft de

verkrijgingsprijs altijd gesteld op de gemiddelde verkrijgingsprijs. Hiermee wordt – in afwijking van de regels van goedkoopmansgebruik – bewerkstelligd dat belastingplichtige niet een zelfgekozen waarderingsmethode kan toepassen, maar altijd moet waarden op de gemiddelde verkrijgingsprijs, hetgeen de eenvoud ten goede komt.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.11, zesde lid, Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat na een vervreemding van een deel van de aandelen of winstbewijzen de verkrijgingsprijs van de niet vervreemde aandelen of winstbewijzen wordt gesteld op de bij de berekening van het voordeel van de vervreemding gebruikte gemiddelde verkrijgingsprijs. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de gemiddelde verkrijgingsprijs voor de niet vervreemde aandelen of winstbewijzen niet opnieuw berekend dient te worden aan de hand van de historische verkrijgingsprijzen.

Het voorgestelde artikel 5.11, zevende lid, Wet IB 2001 regelt dat bij het ontstaan van binnenlandse belastingplicht de verkrijgingsprijs van de al in het bezit zijnde aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming wordt gesteld op de waarde die op dat tijdstip in het economische verkeer aan die aandelen of die winstbewijzen kan worden toegekend.

Het voorgestelde artikel 5.11, achtste lid, Wet IB 2001 bewerkstelligt dat kosten die op enig moment na vaststelling van de verkrijgingsprijs op grond van het eerste, tweede of derde lid, ter verbetering van een onroerende zaak die op de belastingplichtige of zijn partner drukken de verkrijgingsprijs vermeerderen. Deze kosten zijn immers in het kalenderjaar waarin de uitgaven worden gedaan niet aftrekbaar van het resultaat volgens goedkoopmansgebruik.

Het voorgestelde artikel 5.11, negende lid, Wet IB 2001 bepaalt tot slot dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld met betrekking tot de omvang van de verkrijgingsprijs.

Artikel 5.12. Einde (binnenlandse) belastingplicht

1. Indien de belastingplichtige door overlijden ophoudt binnenlands belastingplichtig te zijn, worden de onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming op het onmiddellijk daaraan voorafgaande tijdstip geacht te zijn vervreemd tegen de waarde in het economische verkeer die op dat moment aan die onroerende zaken, onderscheidenlijk aandelen of winstbewijzen, kan worden toegekend.

2. Indien de belastingplichtige anders dan door overlijden ophoudt binnenlands belastingplichtig te zijn, worden de in het buitenland gelegen onroerende zaken, de aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming op het onmiddellijk daaraan voorafgaande tijdstip geacht te zijn vervreemd tegen de waarde in het economische verkeer die op dat tijdstip aan die onroerende zaken, onderscheidenlijk aandelen of winstbewijzen, kan worden toegekend.

Artikel 5.12. Einde (binnenlandse) belastingplicht

Op grond van het voorgestelde artikel 5.12, eerste lid, Wet IB 2001 worden de nog niet gerealiseerde waardeveranderingen van onroerende zaken en aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming op het tijdstip onmiddellijk voorafgaande aan het overlijden van de belastingplichtige in de heffing betrokken. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de ontwikkelde

waardeverandering gedurende de binnenlandse belastingplicht bij leven in de aangifte over het jaar van overlijden opgenomen dient te worden in de aangifte van de overledene.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.12, tweede lid, Wet IB 2001 worden de nog niet gerealiseerde waardeveranderingen van in het buitenland gelegen onroerende zaken en aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming op het tijdstip onmiddellijk voorafgaande aan het ophouden van de binnenlandse belastingplicht anders dan door overlijden, in de heffing betrokken. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de ontwikkelde waardeverandering gedurende de binnenlandse belastingplicht vlak voor het ophouden van die belastingplicht, bijvoorbeeld door emigratie, in de heffing wordt betrokken. Hiervoor zal een conserverende aanslag worden opgelegd. Zonder deze bepaling zou het heffingsrecht over deze waardeveranderingen na emigratie veelal niet aan Nederland toekomen.

Artikel 5.13. Fictieve vervreemding bij einde vermogenswinstbelasting

1. Indien een onroerende zaak op enig moment niet meer tot de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, behoort, wordt die onroerende zaak op het onmiddellijk daaraan voorafgaande tijdstip geacht te zijn vervreemd tegen de waarde in het economische verkeer die op dat moment aan die onroerende zaak kan worden toegekend.

2. Indien een aandeel in of winstbewijs van een familie- of startende onderneming op enig moment niet meer als een aandeel in of winstbewijs van een familie- of startende onderneming kwalificeert, wordt dat aandeel of winstbewijs op het onmiddellijk daaraan voorafgaande tijdstip geacht te zijn vervreemd tegen de waarde in het economische verkeer die op dat moment aan dat aandeel of winstbewijs kan worden toegekend.

Artikel 5.13. Fictieve vervreemding bij einde vermogenswinstbelasting

Het voorgestelde artikel 5.13, eerste en tweede lid, Wet IB 2001 bewerkstelligt dat – in lijn met het totaalvoordeelprincipe – dat op het onmiddellijk voorafgaande tijdstip aan het tijdstip waarop een onroerende niet meer tot de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, behoort, of een aandeel in of winstbewijs van een familie- of startende onderneming niet meer als zodanig kwalificeert die onroerende zaak respectievelijk dat aandeel of winstbewijs wordt gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer die op dat tijdstip aan die onroerende zaak respectievelijk dat aandeel of winstbewijs kan worden toegekend. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de waardeveranderingen die hebben plaatsgevonden maar nog niet in de heffing zijn betrokken omdat de onroerende zaak of een aandeel in of winstbewijs van een familie- of startende onderneming niet is vervreemd, alsnog in de heffing worden betrokken. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen op het moment dat een verhuurde woning gaat kwalificeren als eigenwoning waardoor deze verhuist van box 3 naar box 1. *Paragraaf 5.3.3. Resultaat behaald met schulden en overige bezittingen*

Artikel 5.14. Resultaat behaald met schulden en overige bezittingen

1. Het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen is het bedrag van de gezamenlijke voordelen die, onder welke naam en in welke vorm dan ook, worden behaald met die bezittingen en schulden.

2. Bij de bepaling van het in een kalenderjaar genoten resultaat is artikel 3.25 van overeenkomstige toepassing, alsof de schulden en overige bezittingen een onderneming vormen, met dien verstande dat die bezittingen en schulden aan het begin en aan het eind van elk kalenderjaar worden gewaardeerd naar de op dat moment geldende waarde in het economische verkeer.

Artikel 5.14. Resultaat behaald met schulden en overige bezittingen

Op grond van het voorgestelde artikel 5.14, eerste lid, Wet IB 2001 is het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen het bedrag van de gezamenlijke voordelen die, onder welke naam en in welke vorm dan ook, worden behaald met die bezittingen en schulden. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle voordelen, dus zowel de voordelen die worden getrokken uit die bezittingen en schulden als de (on)gerealiseerde waardeveranderingen die in een kalenderjaar met die bezittingen en schulden worden behaald, worden belast.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.14, tweede lid, Wet IB 2001 is bij het bepalen van het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen artikel 3.25 Wet IB 2001 van overeenkomstige toepassing alsof de overige bezittingen en schulden een onderneming vormen. Deze regels voor het bepalen aan welk kalenderjaar het resultaat moet worden toegerekend zijn van overeenkomstige toepassing. Voor de waardering van de overige bezittingen en schulden regelt het voorgestelde artikel 5.14, tweede lid, Wet IB 2001 – afwijkend van de regels van goedkoopmansgebruik – dat bij het bepalen van het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen die bezittingen en schulden aan het begin en aan het eind van het kalenderjaar steeds gewaardeerd dienen te worden tegen de op dat moment geldende waarde in het economische verkeer.

Zoals in het algemeen deel van deze memorie nader is toegelicht, worden de voordelen die in een kalenderjaar met schulden en overige bezittingen worden behaald bepaald door de volgende vermogensvergelijking:

- (1) het verschil tussen de waarde in het economische verkeer van de schulden en overige bezittingen aan het eind van het kalenderjaar en de waarde in het economische verkeer van de schulden en overige bezittingen aan het begin van het kalenderjaar;
- (2) verminderd met de stortingen in het betreffende kalenderjaar; en
- (3) vermeerderd met de onttrekkingen in het betreffende kalenderjaar.

Hierbij geldt bijvoorbeeld dat als een voordeel dat op enig moment in het betreffende kalenderjaar wordt getrokken uit een bezitting of de opbrengst bij de vervreemding van een bezitting op enig moment uit de schulden en overige bezittingen wegvloeien in het betreffende kalenderjaar aangemerkt wordt als onttrekking. Daarnaast geldt bijvoorbeeld dat het aanschafbedrag van een bezitting op enig moment in het betreffende kalenderjaar wordt aangemerkt als storting, mits dit bedrag voor de aanschaf geen onderdeel uitmaakte van de schulden en overige bezittingen op het betreffende moment. Indien dit bedrag wel onderdeel uitmaakte van de schulden en overige bezittingen op het betreffende moment wordt er aan het totaal van de schulden en overige bezittingen op dat moment immers geen waarde toegevoegd, maar verschuift slechts de waarde van de ene bezitting naar de andere in het geheel.

Artikel 5.15. Vrijstelling voordelen uit eigen gebruik of verbruik schulden en overige bezittingen

Tot het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen behoren niet voordelen die worden verkregen met het door de belastingplichtige, zijn partner of personen die tot hun huishouden behoren voor persoonlijke doeleinden gebruiken of verbruiken van schulden en overige bezittingen alsmede de op die voordelen betrekking hebbende kosten.

Artikel 5.15. Vrijstelling voordelen uit eigen gebruik of verbruik schulden en overige bezittingen

Op grond van het voorgestelde artikel 5.15 Wet IB 2001 behoort, zoals nader is toegelicht in het algemene deel van deze memorie, een voordeel verkregen met het door de belastingplichtige, zijn partner of personen die tot hun huishouden behoren, voor persoonlijke doeleinden gebruiken of verbruiken van overige bezittingen niet tot het resultaat uit bezittingen en schulden, bedoeld in het voorgestelde artikel 5.4 Wet IB 2001. Hiermee wordt bewerkstelligd dat voordelen die worden verkregen door het in eigen gebruik nemen (of verbruiken) van overige bezittingen vrijgesteld worden van de belastingheffing in box 3. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om roerende zaken die hoofdzakelijk ter belegging dienen, maar in beperkte mate wel voor privédoeleinden worden gebruikt.

Artikel 5.16. Kwijtscheldingsvoordeelvrijstelling

Tot het resultaat behaald met schulden en overige bezittingen behoren niet voordelen verkregen door het door schuldeisers prijsgeven van niet voor verwezenlijking vatbare rechten, voor zover de voordelen de som van het verlies uit bezittingen en schulden dat overigens mocht zijn geleden en de volgens afdeling 5.7 te verrekenen verliezen uit het verleden overtreffen. Met prijsgeven van niet voor verwezenlijking vatbare rechten wordt gelijkgesteld het niet afdwingbaar worden van een vordering ingevolge artikel 358 van de Faillissementswet.

Artikel 5.16. Kwijtscheldingsvoordeelvrijstelling

Op grond van het voorgestelde artikel 5.16 Wet IB 2001 behoort een voordeel dat wordt behaald met een door een schuldeiser prijsgegeven recht dat niet voor verwezenlijking vatbaar is, niet tot het resultaat behaald ter zake van schulden en overige bezittingen, bedoeld in het voorgestelde artikel 5.14 Wet IB 2001. Deze regeling ziet op het voordeel voor zover dat de som van het verlies uit bezittingen en schulden in het kalenderjaar en de op basis van de voorgestelde afdeling 5.7 Wet IB 2001 te verrekenen verliezen uit het vorige kalenderjaar overtreft. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alleen het deel van het voordeel dat meer bedraagt dan het verlies en de te verrekenen verliezen uit het vorige kalenderjaar wordt vrijgesteld van de belastingheffing in box 3. Tevens wordt bewerkstelligd dat een voordeel dat wordt behaald met een door een schuldeiser prijsgegeven recht dat wel voor verwezenlijking vatbaar is niet kan leiden tot een onbelast voordeel. Onder niet voor verwezenlijking vatbare rechten wordt tevens verstaan een ingevolge artikel 358 van de Faillissementswet niet afdwingbaar geworden vordering.

Paragraaf 5.3.4. Van aftrek uitgesloten kosten

Artikel 5.17. Van aftrek uitgesloten algemene kosten

1. Bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden komen niet in aftrek kosten die niet uitsluitend zijn gemaakt ter verwerving, inning of behoud van het resultaat uit bezittingen en schulden.

2. Bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden komen mede niet in aftrek, renten van schulden, kosten van geldleningen daaronder begrepen, die corresponderen met verplichtingen als bedoeld in artikel 5.3, eerste lid.

3. Bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden komen mede niet in aftrek kosten die verband houden met de volgende posten:

- a. geheven dividendbelasting en kansspelbelasting;
 - b. belasting die buiten Nederland in enige vorm naar het inkomen of bestanddelen van het inkomen wordt geheven indien voor de belastingplichtige ter zake daarvan een regeling ter voorkoming van dubbele belasting van toepassing is;
 - c. voedsel, drank en genotmiddelen;
 - d. representatie, daaronder begrepen recepties, feestelijke bijeenkomsten, vervoer en vermaak;
 - d. congressen, seminars, symposia, excursies, studiereizen en dergelijke;
 - e. vervoer, reizen en verblijf;
 - f. geldboeten opgelegd door een strafrechter en geldsommen betaald aan een staat of een onderdeel daarvan ter voorkoming van strafvervolging, in het kader van een strafbeschikking of daarmee vergelijkbare buitenlandse wijze van bestraffing, dan wel ter voldoening aan een voorwaarde verbonden aan een besluit tot gratieverlening, bestuurlijke boeten en daarmee vergelijkbare buitenlandse boeten, geldboeten opgelegd op basis van bij wet geregeld tuchtrecht, geldboeten opgelegd door een instelling van de Europese Unie, alsmede kosten als bedoeld in artikel 234, vijfde lid, en artikel 235, derde lid, van de Gemeentewet;
 - g. misdrijven ter zake waarvan de belastingplichtige door een Nederlandse strafrechter bij onherroepelijke uitspraak is veroordeeld, daaronder begrepen de misdrijven die zijn betrokken bij de bepaling van de hoogte van de opgelegde straf en ter zake waarvan het Openbaar Ministerie heeft verklaard te zullen afzien van vervolging;
 - h. misdrijven ter zake waarvan een strafbeschikking onherroepelijk is geworden;
 - i. wapens en munitie, tenzij ter zake een erkenning, consent, vergunning, verlof of ontheffing is verleend krachtens de Wet wapens en munitie;
 - j. dieren die krachtens een onherroepelijke bestuursrechtelijke of strafrechtelijke maatregel in verband met agressie niet mogen worden gehouden;
 - k. giften, beloften of diensten indien blijkt dat sprake is van een strafbaar feit als bedoeld in de artikelen 126, eerste lid, 177, 178, 178a, 328ter, tweede lid, of 328quater, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht; en
 - l. dwangsommen als bedoeld in afdeling 5.3.2 van de Algemene wet bestuursrecht en daarmee vergelijkbare buitenlandse dwangsommen.
4. Tot de kosten, bedoeld in het tweede lid, onderdelen g en h, behoren niet:
- a. voldoening aan de Staat van een geldbedrag of overdracht van in beslag genomen voorwerpen, ter gehele of gedeeltelijke ontneming van wederrechtelijk verkregen voordelen; en
 - b. vergoeding van door het misdrijf veroorzaakte schade.

5. Voor zover kosten die verband houden met een misdrijf bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden in aanmerking zijn genomen in een of meer van de vijf kalenderjaren voorafgaande aan het kalenderjaar waarin de veroordeling, bedoeld in het derde lid, onderdeel g, onherroepelijk is geworden, of waarin aan de gestelde voorwaarde, bedoeld in het derde lid, onderdeel h, is voldaan, wordt het bedrag ter grootte van de som van deze kosten gerekend tot resultaat uit bezittingen en schulden van het kalenderjaar.

6. Voor de toepassing van het tweede lid, onderdelen g en h, wordt met de belastingplichtige gelijkgesteld degene die ten behoeve van de belastingplichtige opdracht heeft gegeven tot het misdrijf dan wel aan het misdrijf feitelijk leiding heeft gegeven.

Artikel 5.17. Van aftrek uitgesloten algemene kosten

Op grond van het voorgestelde artikel 5.17, eerste lid, Wet IB 2001 worden alle kosten die niet uitsluitend zijn gemaakt ter verwerving, inning of behoud van het resultaat uit bezittingen en schulden van aftrek uitgesloten. Hiermee wordt bewerkstelligd dat kosten alleen in aftrek kunnen worden gebracht indien zij geen gemengd en geen privé-karakter hebben. Met een gemengd karakter wordt bedoeld dat zij deels zijn gemaakt ter verwerving, inning of behoud van het resultaat uit bezittingen en schulden en deels voor andere, persoonlijke of consumptieve, doeleinden. Met de termen verwerving, inning en behoud is aansluiting gezocht bij de kostenaftrekbevestiging uit artikel 35 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, en bij de bepaling die momenteel geldt in box 2 op grond van artikel 4.15 Wet IB 2001.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.17, tweede lid, Wet IB 2001 worden rentekosten van schulden en kosten van geldleningen die corresponderen met verplichtingen als bedoeld in artikel 5.3, eerste lid, Wet IB 2001 van aftrek uitgesloten. Hiermee wordt bewerkstelligd dat rentekosten niet dubbel in de heffing betrokken worden. Schulden zijn namelijk onderdeel van de schulden en overige bezittingen en de rentekosten kwalificeren op basis van artikel 5.14 Wet IB 2001 als (negatieve) voordelen uit schulden en overige bezittingen en worden op die wijze in de heffing betrokken.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.17, derde tot en met zesde lid, Wet IB 2001 zijn een aantal bepalingen opgenomen die zien op het van aftrek uitsluiten van bepaalde kosten. Hierbij is aansluiting gezocht bij de artikelen 3.14 en 3.15 Wet IB 2001. Hierbij zijn slechts de bepalingen overgenomen die noodzakelijk worden geacht bij de bepaling van het resultaat uit sparen en beleggen en die niet op grond van het voorgestelde artikel 5.17, eerste lid, Wet IB 2001 al niet in aanmerking konden worden genomen. Kostenaftrekbeperkingen zoals bijvoorbeeld bij de kosten voor het voeren van een zekere staat of kosten voor vaartuigen die worden gebruikt voor representatieve doeleinden zijn als gevolg van het voorgestelde artikel 5.17, eerste lid, Wet IB 2001 niet aftrekbaar.

Artikel 5.18. Van aftrek uitgesloten kosten ten behoeve van de belastingplichtige

1. Bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden komen mede niet in aftrek kosten ten behoeve van de belastingplichtige zelf die verband houden met de volgende posten:

- a. werkruimte, de inrichting daaronder begrepen;
- b. telefoonabonnementen;
- c. literatuur;

- d. gereedschappen;
 - e. kleding;
 - f. verhuiskosten;
 - g. persoonlijke verzorging;
 - h. geheven inkomensafhankelijke bijdragen als bedoeld in artikel 43 van de Zorgverzekeringswet, of een buitenlandse regeling die naar aard en strekking daarmee overeenkomt; en
 - i. computers en andere hardware.
2. Bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden komen mede niet in aftrek kosten die verband houden met de vergoeding van arbeid door de partner van de belastingplichtige.

Artikel 5.18. Van aftrek uitgesloten kosten ten behoeve van de belastingplichtige

In het voorgestelde artikel 5.18 Wet IB 2001 worden kostenposten genoemd die van aftrek zijn uitgesloten. Hierbij is aansluiting gezocht bij artikel 3.16 Wet IB 2001. Hierbij zijn slechts de bepalingen overgenomen die noodzakelijk worden geacht bij de bepaling van het resultaat uit sparen en beleggen en die niet worden uitgezonderd op grond van het voorgestelde artikel 5.17, eerste lid, Wet IB 2001.

Paragraaf 5.3.5. Heffingvrij inkomen

Artikel 5.19. Heffingvrij inkomen

Het heffingvrije inkomen bedraagt € PM.

Artikel 5.19. Heffingvrij inkomen

Op grond van het voorgestelde artikel 5.19 wordt het resultaat uit bezittingen en schulden tot € PM vrijgesteld van de belastingheffing in box 3. Dit betreft een vrijstelling aan de voet. Hiermee wordt bewerkstelligd dat belastingplichtigen met een laag inkomen in box 3 niet in de heffing worden betrokken. behoren tot zijn

Afdeling 5.4. Vrijgestelde bezittingen en schulden

Afdeling 5.4. Vrijgestelde bezittingen en schulden (artikelen 5.20 tot en met 5.35)

Op grond van deze voorgestelde afdeling en de daartoe behorende voorgestelde artikelen 5.20 tot en met 5.35 Wet IB 2001 worden bepaalde bezittingen en schulden vrijgesteld van de heffing waardoor alle voordelen die worden behaald met deze bezittingen en schulden niet belast worden in box 3. Het betreft hier nagenoeg dezelfde vrijgestelde bezittingen en schulden zoals voorheen opgenomen in de forfaitaire rendementsheffing, met uitzondering van de vrijstelling voor kortlopende termijnen van inkomsten en verplichtingen (huidig artikel 5.12 Wet IB 2001) en de vrijstelling voor groene beleggingen (huidige artikelen 5.13 en 5.14 Wet IB 2001) die, zoals toegelicht in het algemeen deel van deze memorie, vervallen.

De paragrafen en artikelen in deze afdeling zijn geherstructureerd en vernummerd, maar hiermee zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd. Ook met de voorgestelde wijziging van het

opschrift van het voorgestelde artikel 5.20 (huidig artikel 5.4 Wet IB 2001) Wet IB 2001 wordt geen inhoudelijke wijziging van het artikel beoogd. De wijziging van het opschrift is slechts ten behoeve van de consistentie met de opschriften van de andere vrijstellingen.

In de voorgestelde artikelen 5.25 en 5.31 (huidige artikelen 5.16c en 5.17e Wet IB 2001) wordt wel een noodzakelijke wijziging voorgesteld om ervoor te zorgen dat deze bepalingen aansluiten bij de voorgestelde heffingssystematiek. Deze bepalingen betreffen de onregelmatige handelingen bij nettolijfrenten en nettopensioenen. Indien sprake is van een onregelmatige handeling (zoals wordt beschreven in het eerste lid van deze artikelen), is er fiscaal niet langer sprake van een nettolijfrente of nettopensioen en wordt het eerder genoten fiscale voordeel (namelijk de vrijstelling in box 3) teruggenomen.

In de huidige artikelen 5.16c, derde lid, en 5.17e, tweede lid, Wet IB 2001 wordt momenteel bepaald dat indien in het voorafgaande kalenderjaar een onregelmatige handeling plaatsvindt als bedoeld in het eerste lid van die artikelen, de waarde van de aanspraak, vermeerderd met tien en gedeeld door twee, in aanmerking wordt genomen als bezitting in box 3. Feitelijk wordt hiermee de situatie benaderd alsof de aanspraak tien jaar lang belast was geweest in box 3 (waarbij ook rekening wordt gehouden met het verschil in waarde tussen 1 januari en 31 december van een jaar dat aanwezig had kunnen zijn, door het totaal te delen door twee). Daarnaast is in de huidige artikelen 5.16c, vierde lid, en 5.17e, derde lid, Wet IB 2001 een tegenbewijsregeling opgenomen: indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat het bedrag van de belasting die is verschuldigd over de in artikelen 5.16c, derde lid, en 5.17e, tweede lid, Wet IB 2001 genoemde bedragen, hoger is dan het totale bedrag van de belasting en de belastingrente dat verschuldigd zou zijn indien door navorderingsaanslagen de vrijstelling zou worden teruggenomen over de voorgaande jaren, een ander bedrag in aanmerking wordt genomen. Dit betreft dan de hoogte van het bedrag aan belasting dat had moeten worden betaald zonder toepassing van de vrijstelling, vermenigvuldigd met 100/1,2. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het heffingvrije vermogen: dit zit immers al in deze berekening besloten.

Met de voorgestelde artikelen 5.25, derde lid, en 5.31, tweede lid, Wet IB 2001 wordt geregeld dat indien in het voorafgaande kalenderjaar een onregelmatige handeling zoals opgenomen in het eerste lid, heeft plaatsgevonden, het resultaat uit bezittingen en schulden, bedoeld in het voorgestelde artikel 5.4 Wet IB 2001, van de aanspraak in aanmerking wordt genomen over de afgelopen tien jaren. Hiermee wordt beoogd het fiscale voordeel in box 3 in de afgelopen tien jaren waar achteraf bezien geen recht op was, terug te nemen. Dit wordt gedaan door bij fictie te berekenen wat het resultaat uit bezittingen en schulden in die jaren zou zijn en dat totaal in aanmerking te nemen.

Deze berekening kan ertoe leiden dat er meer belasting is verschuldigd dan het geval zou zijn indien de aanspraak niet was vrijgesteld. Voornamelijk in de eerste jaren na invoering zal dit het geval kunnen zijn omdat in de jaren vóór invoering van het stelsel van heffing naar werkelijk rendement mogelijk minder belasting verschuldigd was op grond van het op dat moment geldende stelsel. Ook in de jaren na invoering kan dit het geval zijn door mogelijke parameterwijzigingen (zoals een tariefswijziging). Om belastingplichtigen tegemoet te komen is daarom in de voorgestelde artikelen 5.25, vierde lid, en 5.31, derde lid, Wet IB 2001 een tegenbewijsregeling opgenomen. Deze is vergelijkbaar met de huidige tegenbewijsregelingen van de artikelen 5.16c, vierde lid, en 5.17e, derde lid, Wet IB 2001. Indien de belastingplichtige aannemelijk kan maken

dat het bedrag dat wordt berekend op grond van de voorgestelde artikelen 5.25, derde lid, en 5.31, tweede lid, Wet IB 2001 hoger is dan het totale bedrag van de belasting en de belastingrente, die zouden zijn verschuldigd indien de mogelijkheid zou bestaan de in de voorafgaande jaren genoten vrijstelling door middel van navorderingsaanslagen ongedaan te maken, wordt in afwijking van de voorgestelde artikelen 5.25, derde lid, en 5.31, tweede lid, Wet IB 2001 een bedrag in aanmerking genomen als resultaat uit overige bezittingen en schulden ter grootte van dit totale bedrag, vermenigvuldigd met 100/PM tarief. Hierdoor wordt de belasting die in de afgelopen tien jaren verschuldigd was, alsnog in aanmerking genomen. Vergelijkbaar met het huidige stelsel wordt er hierbij geen rekening gehouden met het heffingvrije inkomen. Daarmee is namelijk al rekening gehouden bij de berekening van het in aanmerking te nemen bedrag.

In de voorgestelde artikelen 5.33 en 5.34 is een wijziging opgenomen ten opzichte van de huidige tekst om ervoor te zorgen dat de in deze artikelen opgenomen vrijstellingen alleen van toepassing zijn als de belastingplichtige of zijn partner de volle eigendom heeft van de bezittingen. Deze voorwaarde geldt ook op dit moment al, maar op grond van de huidige systematiek is het nu niet nodig om dit expliciet in de artikelen op te nemen.² In het voorgestelde artikel 5.6, eerste lid, is opgenomen dat aan onroerende zaken wordt gelijkgesteld rechten die direct of indirect op onroerende zaken betrekking hebben. De aanpassing in de artikelen 5.33 en 5.34 zorgt ervoor dat deze gelijkstelling aan onroerende zaken niet onbedoeld de vrijstellingen verruimt. Met de voorgestelde artikelen 5.33 en 5.34 is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van de huidige vrijstellingen voor bos- en natuurterreinen en landgoederen en voor voorwerpen van kunst en wetenschap.

Het voorgestelde artikel 5.35 Wet IB 2001 wijkt af van het huidige artikel 5.10 Wet IB 2001 door geen maximumbedrag meer te noemen voor de vrijstelling van de in onderdeel a genoemde rechten op kapitaalsuitkeringen. Daarmee wordt bereikt dat overlijdensrisicoverzekeringen die uitsluitend bij overlijden van de belastingplichtige tot uitkering komen (zuivere overlijdensrisicoverzekeringen) volledig worden vrijgesteld in box 3, zoals in het algemene deel van deze memorie al is toegelicht.

Paragraaf 5.4.1. Verkrijgingen krachtens erfrecht

Artikel 5.20. Vrijstelling bepaalde verkrijgingen krachtens erfrecht

1. Tot de bezittingen behoren niet opeisbare geldvorderingen op de echtgenoot van een overleden ouder van de belastingplichtige:
 - a. die voortvloeien uit de verdeling van de nalatenschap van die ouder;
 - b. die voortvloeien uit een door die echtgenoot schuldig gebleven vergoeding voor een legaat tegen inbreng van de waarde aan die echtgenoot op grond van een uiterste wilsbeschikking van die ouder;
 - c. die anderszins voortvloeien uit een uiterste wilsbeschikking van die ouder; of
 - d. ter zake van een legitieme portie als bedoeld in artikel 80, eerste lid, van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek van de belastingplichtige die niet opeisbaar zijn op grond van artikel 81 van Boek 4 van dat wetboek of die niet opeisbaar zijn omdat de opeisbaarheid afhankelijk is van een

² Kamerstukken II 1998/99, 26 727, nr. 3, p. 229.

voorwaarde of van omstandigheden als bedoeld in de artikelen 82 of 83 van Boek 4 van dat wetboek.

2. Tot de schulden behoren niet schulden die corresponderen met de in het eerste lid genoemde vorderingen.

3. Tot de bezittingen behoren niet goederen:

a. waarop een vruchtgebruik rust ten behoeve van de echtgenoot van een overleden ouder van de belastingplichtige op grond van een uiterste wilsbeschikking van die ouder dan wel op grond van buitenlands wettelijk erfrecht;

b. waarop ten gevolge van de uitoefening door de belastingplichtige van een wilsrecht als bedoeld in de artikelen 19 of 21 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek een vruchtgebruik rust ten behoeve van de langstlevende echtgenoot, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van Boek 4 van dat wetboek;

c. waarop ten behoeve van de echtgenoot van een overleden ouder van de belastingplichtige op grond van de artikelen 29 of 30 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek een vruchtgebruik is gevestigd.

4. Tot de schulden behoren niet schulden die deel uitmaken van een algemeenheid waarop een vruchtgebruik als bedoeld in het derde lid rust of is gevestigd.

5. Indien goederen ingevolge het derde lid niet tot de bezittingen van de belastingplichtige behoren, worden die goederen bij de in dat lid bedoelde echtgenoot in aanmerking genomen voor de waarde die deze goederen zouden hebben indien daarop geen vruchtgebruik zou rusten. De eerste zin is van overeenkomstige toepassing op schulden als bedoeld in het vierde lid.

6. Het eerste tot en met vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing ingeval:

a. een natuurlijk persoon bij plaatsvervulling tot de nalatenschap van de in het eerste of derde lid bedoelde overleden ouder is geroepen;

b. een reeds bestaande geldvordering als bedoeld in het eerste lid dan wel een goed waarop een vruchtgebruik rust als bedoeld in het derde lid is verkregen krachtens erfrecht of huwelijksvermogensrecht door een bloed- of aanverwant in de rechte neergaande lijn van de in het eerste lid bedoelde overleden ouder of zijn als erfgenaam achtergelaten echtgenoot.

7. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder echtgenoot mede begrepen de partner voor de bepalingen die zien op de heffing van erfbelasting, bedoeld in artikel 1a, eerste, tweede, derde en vierde lid, van de Successiewet 1956, en wordt onder ouder mede begrepen de echtgenoot van de ouder van de belastingplichtige.

8. Bezittingen die zijn verkregen onder de ontbindende voorwaarde van overlijden waarop een opschortende voorwaarde ten gunste van een verwachter aansluit, worden in aanmerking genomen als waren zij onvoorwaardelijk verkregen.

Artikel 5.21. Vrijstelling rechten op roerende zaken krachtens erfrecht

Tot de bezittingen behoren niet de rechten op roerende zaken die krachtens erfrecht bij de belastingplichtige zijn opgekomen voor zover deze zaken door de belastingplichtige, zijn partner of personen die behoren tot zijn zijn huishouden voor persoonlijke doeleinden worden gebruikt of verbruikt, tenzij deze rechten hoofdzakelijk als belegging dienen.

Paragraaf 5.4.2. Nettolijfrenten

Artikel 5.22. Vrijstelling nettolijfrenten

1. Tot de bezittingen behoren niet nettolijfrenten.
2. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder een nettolijfrente verstaan:
 - a. een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125, met dien verstande dat het bedrag, genoemd in artikel 3.125, eerste lid, onderdeel c, wordt vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in het vierde lid;
 - b. een lijfrenterekening of lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a, met dien verstande dat het bedrag, genoemd artikel 3.126a, vierde lid, onderdeel a, onder 3°, wordt vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in het vierde lid;
indien de ter zake daarvan verschuldigde premie voldoet aan de in het derde lid genoemde voorwaarden, het opbouwen van de nettolijfrente voor de belastingplichtige vrijwillig is en in de overeenkomst met de aanbieder, bedoeld in artikel 5.23, is opgenomen dat het een nettolijfrente betreft.
3. Een lijfrente, een lijfrenterekening of een lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in het tweede lid wordt uitsluitend als nettolijfrente aangemerkt, indien de ter zake daarvan verschuldigde premie:
 - a. op de belastingplichtige heeft gedrukt;
 - b. niet geheel of gedeeltelijk in aanmerking is genomen als uitgave voor inkomensvoorzieningen;
 - c. blijft binnen de in deze afdeling gestelde begrenzingsen;
 - d. niet geheel of gedeeltelijk is voldaan na het einde van het kalenderjaar waarin de belastingplichtige de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt.
4. De nettofactor bedraagt $(100\% - T)$, waarbij T gelijk is aan het in de laatste kolom van de in artikel 2.10, eerste lid, opgenomen tabel als derde vermelde percentage.
5. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de toepassing van dit artikel.

Artikel 5.23. Toegelaten aanbieders

1. Als aanbieder van een nettolijfrente kan optreden:
 - a. een verzekeraar als bedoeld in artikel 3.126, eerste lid, onderdelen a, onder 1°, b, c en d;
 - b. een bank, beleggingsonderneming of beheerder van een beleggingsinstelling als bedoeld in artikel 3.126a, tweede lid.
2. Een aanbieder als bedoeld in het eerste lid die naast een nettolijfrente tevens een lijfrente als bedoeld in afdeling 3.7 uitvoert of tevens optreedt als verzekeraar van een pensioenregeling in de zin van de hoofdstukken IIB en VIII van de Wet op de loonbelasting 1964 of artikel 1.7, tweede lid, onderdeel b, voldoet aan bij ministeriële regeling te stellen voorwaarden ter voorkoming van vermenging met vermogen ten behoeve van een nettolijfrente.

Artikel 5.24. Begrenzing nettolijfrente

1. De jaarlijkse premie ter zake van alle nettolijfrenten van de belastingplichtige gezamenlijk bedraagt ten hoogste het percentage, genoemd in artikel 3.127, eerste lid, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid, van het gezamenlijke bedrag in het voorafgaande kalenderjaar van de inkomensbestanddelen, bedoeld in artikel 3.127, derde lid, onderdelen a tot en met d, voor zover dit bedrag het bedrag, genoemd in artikel 3.127, derde lid, overtreft.

2. De ten hoogste in aanmerking te nemen premie, bedoeld in het eerste lid, wordt verminderd met de premie die in het voorafgaande kalenderjaar is ingelegd ten behoeve van een nettopensioenregeling als bedoeld in artikel 5.26, eerste lid.

3. Artikel 3.127, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat het bedrag, genoemd in artikel 3.127, tweede lid, wordt vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid.

4. Artikel 3.127, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5.25. Onregelmatige handelingen met nettolijfrenten

1. Ingeval op enig tijdstip:

a. een aanspraak op een nettolijfrente niet langer als zodanig is aan te merken;
b. een aanspraak op een nettolijfrente geheel of gedeeltelijk wordt afgekocht of vervreemd dan wel formeel of feitelijk voorwerp van zekerheid wordt;

c. de verplichtingen met betrekking tot een aanspraak op een nettolijfrente overgaan op een andere aanbieder dan bedoeld in artikel 5.23;

d. de belastingplichtige een bijdrage van een inhoudingsplichtige in de zin van de Wet op de loonbelasting 1964 heeft ontvangen ten behoeve van de nettolijfrente, terwijl deze inhoudingsplichtige niet in dezelfde mate aan zijn overige werknemers die voor het overige in dezelfde omstandigheden verkeren een bijdrage heeft verstrekt;

vervalt op dat tijdstip voor de volledige aanspraak de toepassing van de vrijstelling, bedoeld in artikel 5.22, eerste lid.

2. Artikel 3.133, derde lid, is van overeenkomstige toepassing op nettolijfrenten.

3. Na toepassing van het eerste lid in het voorafgaande kalenderjaar wordt het resultaat uit bezittingen en schulden, bedoeld in artikel 5.4, van de aanspraak, bedoeld in het eerste lid, over de afgelopen tien kalenderjaren in aanmerking genomen.

4. Ingeval de belastingplichtige aannemelijk maakt dat het bedrag van de belasting die is verschuldigd over het in het derde lid genoemde resultaat, hoger is dan het totale bedrag van de belasting en de belastingrente, bedoeld in hoofdstuk VA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, die zouden zijn verschuldigd indien de mogelijkheid zou bestaan de in de voorafgaande jaren ingevolge artikel 5.22 genoten vrijstelling door middel van navorderingsaanslagen ongedaan te maken, wordt in afwijking van het tweede lid een bedrag in aanmerking genomen als resultaat uit bezittingen en schulden als bedoeld in artikel 5.4, ter grootte van dit totale bedrag, vermenigvuldigd met 100/PM tarief. Voor de toepassing van dit lid wordt voor de berekening van de verschuldigde belasting geen rekening gehouden met het heffingvrije inkomen.

5. Het eerste lid is niet van toepassing op een afkoop van een nettolijfrente ingeval voldaan wordt aan de voorwaarden van artikel 3.133, negende lid, onderdelen a en b, en het gezamenlijke bedrag van hetgeen ter zake van dergelijke afkopen in het kalenderjaar wordt ontvangen niet meer bedraagt dan een bedrag gelijk aan het gemiddelde van het gezamenlijke bedrag van de inkomensbestanddelen, bedoeld in artikel 3.127, derde lid, onderdelen a, b, c en d, van het voorafgaande kalenderjaar en het daaraan voorafgaande kalenderjaar voor zover dat gezamenlijke bedrag het in het betreffende jaar in artikel 3.127, derde lid, eerstvermelde bedrag overschrijdt, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid.

6. Het eerste lid is mede niet van toepassing op een afkoop van een aanspraak op een nettolijfrente waarvan nog geen termijnen zijn vervallen ingeval de waarde in het economische verkeer van die aanspraak op het onmiddellijk aan het tijdstip van afkoop voorafgaande tijdstip niet meer bedraagt dan het bedrag, genoemd in artikel 3.133, tweede lid, onderdeel d.

7. Na toepassing van het eerste lid worden aan het tijdstip, bedoeld in het eerste lid, voorafgaande jaren niet meer in aanmerking genomen voor de toepassing van deze afdeling, behoudens voor de toepassing van het derde en vierde lid.

8. Voor zover een aanspraak op een nettolijfrente wordt omgezet in een andere zodanige aanspraak, wordt de tweede aanspraak beschouwd als een voortzetting van de eerste.

9. Voor de toepassing van deze afdeling en de daarop berustende bepalingen wordt niet onder afkoop verstaan het vrijvallen van een aanspraak op het tijdstip waarop de belastingplichtige ophoudt binnenlandse belastingplichtige te zijn.

10. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de toepassing van dit artikel.

Paragraaf 5.4.3. Nettopensioen

Artikel 5.26. Vrijstelling nettopensioen

1. Tot de bezittingen behoren niet aanspraken ingevolge een nettopensioenregeling.

2. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder een nettopensioenregeling verstaan een regeling:

a. die ten doel heeft het treffen van een voorziening als bedoeld in artikel 18, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, 2°, 3° of 4°, van de Wet op de loonbelasting 1964, dan wel een daarmee naar aard en strekking overeenkomende voorziening ingevolge een regeling als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid, onderdelen b en c;

b. die voldoet aan de in artikel 18, eerste lid, onderdeel b, van de Wet op de loonbelasting 1964 gestelde voorwaarden;

c. waarvan als verzekeraar optreedt een lichaam als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen a, b, c en d, van de Wet op de loonbelasting 1964;

d. die blijft binnen de in of krachtens deze afdeling vastgestelde begrenzingsen.

3. Een nettopensioenregeling kan voorzien in:

a. netto-ouderdomspensioen of nettopartnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum (artikel 5.27);

b. nettopartnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum (artikel 5.28);

c. nettowezenpensioen (artikel 5.29).

Artikel 5.27. Netto-ouderdomspensioen en nettopartnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum

1. Een netto-ouderdomspensioen en een nettopartnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum worden opgebouwd over ten hoogste het bedrag dat ingevolge artikel 18ga van de Wet op de loonbelasting 1964 niet tot het pensioengevend loon behoort. De premie bedraagt ten hoogste het percentage, genoemd in artikel 18a, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964, van dat bedrag, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de kosten die zijn begrepen in de premie, bedoeld in de tweede zin.

2. Artikel 18a, vierde en vijfde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5.28. Nettopartnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum

1. Een nettopartnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum bedraagt niet meer dan 50% van het bedrag dat ingevolge artikel 18ga van de Wet op de loonbelasting 1964 niet tot het laatstgenoten pensioengevend loon, bedoeld in artikel 18b, eerste lid, van die wet, behoort, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid.

2. Artikel 18b, tweede en derde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5.29. Nettowezenpensioen

1. Een nettowezenpensioen bedraagt voor halve wezen niet meer dan 20% van het bedrag dat ingevolge artikel 18ga van de Wet op de loonbelasting 1964 niet tot het laatstgenoten pensioengevend loon, bedoeld in artikel 18c, eerste lid, van die wet, behoort, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid.

2. Een nettowezenpensioen bedraagt voor volle wezen niet meer dan 40% van het bedrag dat ingevolge artikel 18ga van de Wet op de loonbelasting 1964 niet tot het laatstgenoten pensioengevend loon, bedoeld in artikel 18c, tweede lid, van die wet, behoort, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid.

3. Artikel 18c, derde en vierde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5.30. Overschrijding maxima nettopensioen

Artikel 18d van de Wet op de loonbelasting 1964 is van overeenkomstige toepassing op een netto-ouderdomspensioen, een nettopartnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum, een nettopartnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum en een nettowezenpensioen met dien verstande dat het in het tweede lid van dat artikel genoemde bedrag wordt vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.22, vierde lid.

Artikel 5.31. Onregelmatige handelingen met nettopensioen

1. Ingeval op enig tijdstip:

a. een aanspraak op een nettopensioen niet langer als zodanig is aan te merken;

b. een aanspraak ingevolge een nettopensioen geheel of gedeeltelijk wordt afgekocht of vervreemd dan wel formeel of feitelijk voorwerp van zekerheid wordt;

c. de verplichtingen met betrekking tot een aanspraak op een nettopensioen overgaan op een andere verzekeraar dan bedoeld in artikel 5.23, tweede lid, onderdeel c;

d. de belastingplichtige een bijdrage van een inhoudingsplichtige in de zin van de Wet op de loonbelasting 1964 heeft ontvangen ten behoeve van het nettopensioen, terwijl deze inhoudingsplichtige niet in dezelfde mate aan zijn overige werknemers die voor het overige in dezelfde omstandigheden verkeren een bijdrage heeft verstrekt;

vervalt op dat tijdstip voor de volledige aanspraak de toepassing van de vrijstelling, bedoeld in artikel 5.26, eerste lid.

2. Na toepassing van het eerste lid in het voorafgaande kalenderjaar wordt het resultaat uit bezittingen en schulden, bedoeld in artikel 5.4, van de aanspraak, bedoeld in het eerste lid, over de afgelopen tien kalenderjaren in aanmerking genomen.

3. Ingeval de belastingplichtige aannemelijk maakt dat het bedrag van de belasting die is verschuldigd over het in het tweede lid genoemde resultaat, hoger is dan het totale bedrag van de belasting en de belastingrente, bedoeld in hoofdstuk VA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, die zouden zijn verschuldigd indien de mogelijkheid zou bestaan de in de voorafgaande jaren ingevolge artikel 5.26 genoten vrijstelling door middel van navorderingsaanslagen ongedaan te maken, wordt in afwijking van het tweede lid een bedrag in aanmerking genomen als resultaat uit bezittingen en schulden als bedoeld in artikel 5.4, ter grootte van dit totale bedrag, vermenigvuldigd met 100/PM tarief. Voor de toepassing van dit lid wordt voor de berekening van de verschuldigde belasting geen rekening gehouden met het heffingvrije inkomen.

4. Na toepassing van het eerste lid worden aan het tijdstip, bedoeld in het eerste lid, voorafgaande dienstjaren niet meer in aanmerking genomen voor de toepassing van deze afdeling, behoudens voor de toepassing van het tweede en derde lid.

5. Voor de toepassing van deze afdeling en de daarop berustende bepalingen:

a. wordt niet onder afkoop verstaan het vrijvallen van een aanspraak op het tijdstip waarop de belastingplichtige ophoudt binnenlandse belastingplichtige te zijn;

b. is artikel 19b, tweede tot en met achtste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 van overeenkomstige toepassing;

c. is het eerste lid mede niet van toepassing voor zover een in onderdeel b van dat lid bedoelde uitkering of afkoopsom wordt uitgekeerd met toepassing van artikel 69, tweede lid, van de Pensioenwet of artikel 80a, tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Artikel 5.32. Delegatiebevoegdheid

1. Bij ministeriële regeling kunnen, overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.18 en in artikel 18g van de Wet op de loonbelasting 1964, regels worden gesteld met betrekking tot de perioden die voor de toepassing van de paragrafen 5.4.2 en 5.4.3 en de daarop berustende bepalingen in aanmerking komen als dienstjaren alsmede met betrekking tot het pensioengevend loon.

2. Bij de toepassing van deze afdeling is artikel 19d van de Wet op de loonbelasting 1964 van overeenkomstige toepassing.

3. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld ter bevordering van een goede uitvoering van deze afdeling.

Paragraaf 5.4.4. Overige vrijstellingen

Artikel 5.33. Vrijstelling bos- en natuurterreinen en landgoederen

1. Tot de bezittingen behoren niet:

a. bossen;

b. natuurterreinen;

c. onroerende zaken die deel uitmaken van een ingevolge de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed, met uitzondering van de op deze landgoederen voorkomende gebouwde eigendommen.

2. Het eerste lid is uitsluitend van toepassing, indien de bezittingen tot het eigendom van de belastingplichtige of zijn partner behoren en met betrekking tot die bezittingen de belastingplichtige of zijn partner de voordelen geniet, de kosten en lasten op de belastingplichtige of zijn partner drukken en de waardeverandering de belastingplichtige of zijn partner aangaat.

3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over hetgeen onder natuurterrein wordt verstaan.

Artikel 5.34. Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap

1. Tot de bezittingen behoren niet voorwerpen van kunst en wetenschap, tenzij deze hoofdzakelijk als belegging dienen, indien de voorwerpen van kunst en wetenschap tot het eigendom van de belastingplichtige of zijn partner behoren en met betrekking tot die voorwerpen de belastingplichtige of zijn partner de voordelen geniet, de kosten en lasten op de belastingplichtige of zijn partner drukken en de waardeverandering de belastingplichtige of zijn partner aangaat.

2. In zoverre in afwijking van het eerste lid, worden voorwerpen van kunst en wetenschap die ter beschikking zijn gesteld aan derden voor culturele en wetenschappelijke doeleinden niet door dit enkele feit aangemerkt als belegging of als bezitting waarvan de belastingplichtige of zijn partner de voordelen niet geniet.

3. Voorwerpen van kunst en wetenschap die deel uitmaken van een verzameling worden niet door dit enkele feit aangemerkt als belegging.

Artikel 5.35. Vrijstelling bepaalde rechten

Tot de bezittingen behoren niet:

a. rechten op kapitaalsuitkeringen of prestaties uit levensverzekering, uitsluitend bestaande uit een kapitaalsuitkering bij overlijden van de belastingplichtige, zijn partner of een bloed- of aanverwant, dan wel op prestaties in natura ter zake van de verzorging van een uitvaart;

b. rechten op kapitaalsuitkeringen die uitsluitend kunnen plaatsvinden bij invaliditeit, ziekte of ongeval;

c. rechten op termijnen van een in artikel 4.28 bedoelde overdrachtsprijs van een aanmerkelijk belang;

d. geld, elektronisch geld in de vorm van een chipkaart, alsmede vermogensrechten die zijn bestemd voor het doen van consumentenaankopen zoals cadeaubonnen, voor een bedrag van in totaal € 596 met dien verstande dat indien de belastingplichtige gedurende het gehele kalenderjaar dezelfde partner heeft of voor de toepassing van artikel 2.17 geacht wordt te hebben gehad, het genoemde bedrag voor de belastingplichtige en zijn partner gezamenlijk op € 1.192 wordt gesteld.

Afdeling 5.5. Waardering

Artikel 5.36. Waardering geldleningen tussen natuurlijke personen

1. Bij het bepalen van het resultaat uit schulden en overige bezittingen wordt, in afwijking van artikel 5.14, tweede lid, de waarde van vorderingen en schulden uit hoofde van een geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen gesteld op de nominale waarde.

2. Indien een vordering als bedoeld in het eerste lid wordt verkregen tegen een verkrijgingsprijs die afwijkt van de nominale waarde, wordt in afwijking van het eerste lid de waarde van die vordering gesteld op de verkrijgingsprijs.

Artikel 5.36. Waardering geldleningen tussen natuurlijke personen

Op grond het voorgestelde artikel 5.36, eerste lid, Wet IB 2001 wordt bij het bepalen van het resultaat uit overige bezittingen en schulden de waarde van vorderingen en schulden uit hoofde van een geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen gesteld op de nominale waarde van de vordering of schuld. Als hoofdregel worden vorderingen en vorderingen, net zoals in het huidige box 3-stelsel, gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer. Op die manier wordt bewerkstelligd dat jaarlijks de genoten vermogensaanwas in de heffing wordt betrokken. Met de uitzondering in het voorgestelde artikel 5.36, eerste lid, Wet IB 2001 wordt voor geldleningen tussen natuurlijke personen een vereenvoudiging voorgesteld. Hiermee wordt voor deze gevallen een nominalistisch waarderingssysteem bewerkstelligd, waardoor belastingplichtigen niet jaarlijks de waarde in het economische verkeer van deze vorderingen en schulden hoeven te bepalen voor het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden. Omdat het waarderingsvoorschrift voor deze vorderingen en schulden wijzigt ten opzichte van het huidige box 3-stelsel, wordt in het voorgestelde artikel 10a.30 overgangsrecht opgenomen voor het bepalen van het resultaat uit overige bezittingen en schulden indien een dergelijke vordering of schuld geheel of gedeeltelijk wordt vervreemd of kwijtgescholden.

In het voorgestelde artikel 5.36, tweede lid, Wet IB is een waarderingsvoorschrift opgenomen voor het geval een vordering als bedoeld in artikel 5.36, eerste lid, Wet IB wordt verkregen tegen een verkrijgingsprijs die afwijkt van de nominale waarde. In dat geval wordt die vordering jaarlijks gewaardeerd op de verkrijgingsprijs. Zonder de voorgestelde bepaling zou verkrijging van een dergelijke vordering in het belastingjaar van verkrijging leiden tot winst- of verliesneming.

Artikel 5.37. Waardering effecten

Bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden wordt de waarde in het economische verkeer van effecten die zijn opgenomen in enige bij ministeriële regeling aangewezen prijscourant gesteld op de slotnotering die is vermeld in de prijscourant die betrekking

heeft op de betreffende beursdag. Voor de waardering op 31 december van het kalenderjaar of per einde van de binnenlandse belastingplicht wordt de waarde in het economische verkeer gesteld op de slotnotering die is vermeld in de prijscourant die betrekking heeft op de direct voorafgaande beursdag.

Artikel 5.37. Waardering effecten

Op grond het voorgestelde artikel 5.37 Wet IB 2001 wordt bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden de waarde in het economische verkeer van effecten die zijn opgenomen in enige bij ministeriële regeling aangewezen prijscourant gesteld op de slotnotering die is vermeld in de prijscourant die betrekking heeft op de betreffende beursdag. Hiermee wordt voor deze effecten bewerkstelligd dat zij altijd door middel van dezelfde prijscourant worden gewaardeerd. Deze waarderingsystematiek komt overeen met de waarderingsystematiek voor effecten, zoals geldt in de huidige forfaitaire rendementsheffing.

Artikel 5.38. Waardering levensverzekeringen

Bij het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden wordt de waarde in het economische verkeer van levensverzekeringen gesteld op de actuariële reservewaarde.

Artikel 5.38. Waardering levensverzekeringen

Op grond van het voorgestelde artikel 5.38 wordt de waarde in het economische verkeer van levensverzekeringen in de zin van artikel 1.6a Wet IB 2001, voor het bepalen van het resultaat uit bezittingen en schulden gesteld op de actuariële reservewaarde. Momenteel regelt artikel 19 van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 (UBIB 2001) de waardering van periodieke uitkeringen in box 3, waaronder levensverzekeringen. Met het opnemen van deze voorgestelde bepaling is dat voor periodieke uitkeringen in box 3 niet meer nodig en zal artikel 19 van het UBIB 2001 worden gewijzigd.

De waardering op de actuariële reservewaarde geldt ook voor het uitzonderlijke geval dat een levensverzekering in de zin van artikel 1.6a Wet IB 2001 niet bij een professionele verzekeraar is ondergebracht en niet onder de terbeschikkingstellingsregeling van artikel 3.92, tweede lid, onderdeel a, onder 2, Wet IB 2001 valt.

Artikel 5.39. Waardering genotsrechten

1. Genotsrechten worden op het moment van vestiging gewaardeerd op de verkrijgingsprijs. Aan het einde van het kalenderjaar wordt een genotsrecht afgewaardeerd vanwege de waardedaling in dat kalenderjaar die het gevolg is van het aflopen van het genotsrecht. Deze waardedaling wordt berekend door de verkrijgingsprijs te delen door het aantal kalendermaanden waarvoor het genotsrecht gevestigd is, waarbij gedeelten van kalendermaanden worden verwaarloosd.

2. Bezittingen waarop een genotsrecht wordt gevestigd, worden op het moment van vestiging afgewaardeerd met een bedrag dat gelijk is aan de verkrijgingsprijs van het genotsrecht, met uitzondering van de kosten, bedoeld in artikel 5.11, eerste lid. Aan het einde van het kalenderjaar worden deze bezittingen opgewaardeerd vanwege de waardestijging in dat kalenderjaar die het gevolg is van het aflopen van het genotsrecht. Deze waardestijging wordt

berekend door de verkrijgingsprijs van het genotsrecht, met uitzondering van de kosten, bedoeld in artikel 5.11, eerste lid, te delen door het aantal kalendermaanden waarvoor het genotsrecht gevestigd is, waarbij gedeelten van kalendermaanden worden verwaarloosd.

3. Bij de toepassing van dit artikel op onroerende zaken, aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming, vorderingen, effecten en levensverzekeringen wordt in zoverre afgeweken van de artikelen 5.10, eerste lid, 5.36, 5.37 en 5.38.

4. Het tweede lid is niet van toepassing op onroerende zaken en aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming waarop een genotsrecht is gevestigd, indien dit genotsrecht is gevestigd voorafgaand aan de verwerving van deze bezittingen.

5. Indien het genotsrecht eerder eindigt dan de periode op basis waarvan de waardemutatie per maand is berekend, wordt uiterlijk aan het einde van het kalenderjaar waarin het genotsrecht eindigt het genotsrecht afgewaardeerd tot nihil en wordt de bezitting waarop het genotsrecht was gevestigd opgewaardeerd met de resterende waardevermindering die het gevolg is van het aflopen van het genotsrecht.

6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het bepalen van de periode waarvoor het genotsrecht is gevestigd.

7. Dit artikel is niet van toepassing op appartementsrechten als bedoeld in titel 9 van boek 5 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 5.39. Waardering genotsrechten

Volgens het matchingbeginsel van goed koopmansgebruik worden kosten en opbrengsten zoveel mogelijk toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. In lijn met dit beginsel wordt bij de waardering van genotsrechten en van bezittingen waarop een genotsrecht is gevestigd rekening gehouden met de looptijd van het genotsrecht. Voorgesteld wordt dat een genotsrecht op het moment van vestiging wordt gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, waarna gedurende de looptijd van het genotsrecht een jaarlijkse afwaardering geldt. Vanuit het oogpunt van eenvoud is ervoor gekozen om deze afwaardering lineair te berekenen op basis van de verkrijgingsprijs en de looptijd. Een vanuit economisch perspectief meer accurate verdeling van de totaalopbrengst over de looptijd van het genotsrecht is zeer belastend voor burgers en de Belastingdienst. Hiervoor zou jaarlijks de actuariële waarde berekend moeten worden waarbij onder andere rekening wordt gehouden met de wijzigingen in de marktrente en (bij genotsrechten die afhankelijk zijn van het leven) sterftcijfers. Daarom wordt een eenvoudige lineaire methode voorgesteld.³ Bij een onzakelijke verkrijgingsprijs wordt dit gecorrigeerd op grond van het voorgestelde artikel 5.11, tweede lid, en geldt voor de waardering van het genotsrecht op het moment van verkrijging de waarde in het economische verkeer.

Voor de blote eigenaar geldt dezelfde systematiek als voor de genotsrechtgerechtigde: een lineaire berekening van de waardeverandering die het gevolg is van het aflopen van het genotsrecht op basis van de verkrijgingsprijs van het genotsrecht en de looptijd van het genotsrecht. Een eenmalige vergoeding op het moment van vestiging van het genotsrecht tegen een zakelijke prijs is een vermogensmutatie waarbij op dat moment het totale vermogen van de

³ Zie voor een beschrijving van en een pleidooi voor deze lineaire methode: Mr. E. van Uunen, 'Over genotsrechten, de Wet werkelijk rendement box 3 en Willem Elsschot', *Fiscaal Praktijkblad* 2023-0147, p. 17-25.

blote eigenaar gelijk blijft. De verkoopprijs van het genotsrecht is dan immers gelijk aan de waardedaling van het goed waarop het genotsrecht rust. Elk jaar wordt de resterende periode waarin het genotsrecht op het eigendom is gevestigd korter. Daardoor stijgt de waarde van het blote eigendom en daalt de waarde van het genotsrecht. De blote eigenaar heeft elk jaar een tussentijds resultaat vanwege de afbraak van de waarde van het resterende genotsrecht. Daar staat tegenover dat de genotsgerechtigde elk jaar de waardedaling van het genotsrecht kan aftrekken.

In aansluiting bij de behandeling van genotsrechten in het winstregime in box 1 op grond van goed koopmansgebruik⁴ wordt in het voorgestelde vierde lid een uitzondering gemaakt op de hiervoor beschreven systematiek voor de aankoop van een bloot eigendom als het gaat om onroerende zaken of om aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming. Voor deze bezittingen wordt in het voorgestelde box 3-stelsel een winstregime voorgesteld, waardoor bepaalde waardemutaties pas worden belast bij vervreemding. Anders dan bij de volle eigenaar die een genotsrecht verkoopt, zullen er bij de aankoop van een bloot eigendom niet altijd liquide middelen beschikbaar zijn om belasting te betalen over het tussentijdse resultaat. De waardestijging die het gevolg is van het aflopen van het genotsrecht hoeft bij de verwerving van een bloot eigendom van deze bezittingen pas in aanmerking te worden genomen bij einde belastingplicht voor (het winstregime van) box 3 of eerdere vervreemding.

Indien een genotsrecht eerder eindigt dan de looptijd op basis waarvan de waardeverandering is berekend, vindt een vrijval plaats van de resterende waardeverandering. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij voortijdig overlijden van de vruchtgebruiker waardoor het vruchtgebruik eerder eindigt dan voorzien. Het restant van de waarde van het genotsrecht valt dan ineens vrij, hetgeen resulteert in een extra belaste vrijval bij de blote eigenaar en een extra aftrekbare afbouw bij de genotsgerechtigde.

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het bepalen van de looptijd van het genotsrecht. In principe zal deze contractueel vastgelegd zijn en zal de tussen partijen overeengekomen looptijd gelden. Voor genotsrechten die afhankelijk zijn van het leven van de genotsgerechtigde, of van twee of meer levens, zullen levensverwachtingstabellen worden vastgesteld. Indien een duur is overeengekomen en het genotsrecht tevens eindigt bij overlijden, dan zal op grond van de levensverwachtingstabel een duur worden berekend en geldt de kortste van deze twee. Indien een genotsrecht voor onbepaalde tijd is gevestigd, wordt in lagere regelgeving bepaald welke looptijd wordt gehanteerd voor het berekenen van de waardemutaties. In het kader van de eenvoud hoeft de duur alleen te worden vastgesteld in het kalenderjaar waarin het genotsrecht wordt gevestigd. Belastingplichtigen zijn niet verplicht om gedurende de looptijd van het genotsrecht nog nieuwe berekeningen te maken vanwege toenemende of afnemende risico's op het eerder eindigen van het genotsrecht dan voorzien.

Appartementsrechten zijn uitgezonderd van het artikel over genotsrechten, omdat deze rechten naar hun aard niet geschikt zijn voor de systematiek die voor genotsrechten wordt voorgesteld. Voor appartementsrechten in box 3 gelden de algemene regels zoals deze ook gelden voor ander onroerend goed in box 3 (zie paragraaf 5.3.2 Resultaat behaald met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming).

⁴ ECLI:NL:HR:2018:1202.

Artikel 5.40. Waardering: aanvullende regels

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen, in het kader van dit hoofdstuk passende, regels worden gesteld ten behoeve van de waardering van bezittingen en schulden.

Artikel 5.40. Waardering: aanvullende regels

Op grond van het voorgestelde artikel 5.40 wordt een delegatiebepaling opgenomen die bewerkstelligt dat door middel van een algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld over de waardering van bezittingen en schulden voor de heffing op basis van hoofdstuk 5.

Afdeling 5.6. Genietingstijdstip lopende termijnen

Artikel 5.41. Genietingstijdstip lopende termijnen

In afwijking van artikel 5.10, eerste lid, en 5.14, tweede lid, behoren lopende termijnen van inkomsten en verplichtingen van bezittingen en schulden die niet eerder zijn genoten en betrekking hebben op een tijdvak van een jaar of korter tot het resultaat uit bezittingen en schulden in het kalenderjaar, indien zij zijn:

- a. ontvangen;
- b. betaald;
- c. verrekend;
- d. ter beschikking gesteld;
- e. rentedragend geworden; of
- f. vorderbaar en inbaar geworden.

Artikel 5.41. Genietingstijdstip lopende termijnen

Op grond van het voorgestelde artikel 5.41 Wet IB 2001 wordt voor lopende termijnen van inkomsten en verplichtingen uit bezittingen en schulden, niet zijnde banktegoeden – in afwijking van de regels van goedkoopmansgebruik – een kasstelsel bewerkstelligd. Dit houdt in dat deze lopende termijnen tot het resultaat uit bezittingen en schulden behoren in het kalenderjaar waarin zij zijn:

- a. ontvangen;
- b. betaald;
- c. verrekend;
- d. ter beschikking gesteld;
- e. rentedragend geworden; of
- f. vorderbaar en inbaar geworden.

Het betreft hier alleen lopende termijnen die betrekking hebben op een tijdvak van een jaar of korter. Lopende termijnen die betrekking hebben op een langer tijdvak dan een jaar worden op grond van de regels van goedkoopmansgebruik toegerekend aan het resultaat in het kalenderjaar waaraan de inkomsten toerekenbaar zijn (vorderingenstelsel).

Afdeling 5.7. Verliesverrekening

Artikel 5.42. Verlies

Indien de berekening van het resultaat uit bezittingen en schulden leidt tot een negatief bedrag, dan wordt het absolute bedrag, voor zover het hoger is dan € PM, aangemerkt als verlies uit bezittingen en schulden.

Artikel 5.42. Verlies

Op grond van het voorgestelde artikel 5.42 Wet IB 2001 wordt ingeval het resultaat uit bezittingen en schulden in een kalenderjaar een negatief bedrag is, dat bedrag aangemerkt als verlies uit bezittingen en schulden, voor zover het absolute bedrag hoger is dan € PM. Hiermee wordt bewerkstelligd dat belastingplichtigen met een klein verlies in box 3 dat verlies niet kunnen verrekenen.

Artikel 5.43. Te conserveren inkomen buiten beschouwing

Voor de toepassing van deze afdeling worden het resultaat uit bezittingen en schulden en het verlies uit bezittingen en schulden bepaald zonder rekening te houden met te conserveren inkomen.

Artikel 5.43. Te conserveren inkomen buiten beschouwing

Op grond van het voorgestelde artikel 5.43 Wet IB 2001 wordt voor de toepassing van afdeling 5.7 Wet IB 2001 te conserveren inkomen uit sparen en beleggen buiten beschouwing gelaten.

Artikel 5.44. Verliesverrekening

1. Het verlies uit bezittingen en schulden wordt verrekend met de resultaten uit bezittingen en schulden van de volgende kalenderjaren.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt onder verlies uit bezittingen en schulden mede verstaan verlies uit bezittingen en schulden als bedoeld in artikel 7.7, eerste lid.
3. De verrekening vindt plaats in de volgorde waarin de verliezen zijn ontstaan en de inkomens zijn genoten.
4. Ingeval het partnerschap door het overlijden van de belastingplichtige eindigt wordt het verlies uit bezittingen en schulden, voor zover het is voortgevloeid uit de toerekening van gemeenschappelijke inkomensbestanddelen aan de belastingplichtige en niet kan worden verrekend met resultaten uit bezittingen en schulden van de jaren waarin de belastingplichtige een partner heeft, als verlies uit bezittingen en schulden van de partner aangemerkt, mits zowel de belastingplichtige als zijn partner op het tijdstip van beëindiging van het partnerschap binnenlandse belastingplichtige of kwalificerende buitenlandse belastingplichtige als bedoeld in artikel 7.8 waren.

Artikel 5.44. Verliesverrekening

Op grond van het voorgestelde artikel 5.44 Wet IB 2001 wordt een verlies uit sparen en beleggen in een kalenderjaar verrekend met de verliezen uit sparen en beleggen van de opvolgende kalenderjaren. Krachtens het voorgestelde tweede lid wordt een verlies dat een buitenlands belastingplichtige heeft geleden, ook aangemerkt als verlies.

In het voorgestelde derde lid is de volgorde van verliesverrekening opgenomen. Deze vindt plaats in de volgorde waarin de verliezen zijn ontstaan en de inkomens zijn genoten. Op grond van het vierde lid kan de overblijvende partner een verlies uit sparen en beleggen van zijn overleden partner met zijn inkomen uit sparen en beleggen verrekenen, voor zover dit verlies is ontstaan door de toerekening van negatieve gemeenschappelijke inkomensbestanddelen en het daardoor ontstane verlies uit sparen en beleggen niet (volledig) is verrekend op het moment dat de partner aan wie deze inkomensbestanddelen zijn toegerekend overlijdt. Daarnaast geldt dat zowel de belastingplichtige als de partner op het tijdstip van beëindiging van het partnerschap binnenlandse belastingplichtige of kwalificerende buitenlandse belastingplichtige in de zin van artikel 7.8 van de Wet IB 2001 waren.

Artikel 5.45. Vaststelling verlies

1. De inspecteur stelt het bedrag van een verlies uit bezittingen en schulden vast bij voor bezwaar vatbare beschikking.
2. De inspecteur geeft de bedoelde beschikking gelijktijdig met het vaststellen van de aanslag over het jaar waarin het verlies is ontstaan.
3. Het bedrag van het verlies uit sparen en beleggen wordt afzonderlijk op het aanslagbiljet vermeld.
4. Indien enig feit grond oplevert voor het vermoeden dat het bedrag van het verlies uit bezittingen en schulden te hoog is vastgesteld, kan de inspecteur de in het eerste lid bedoelde beschikking herzien. Herziening vindt plaats bij voor bezwaar vatbare beschikking.
5. Een feit dat de inspecteur bekend was of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn, levert geen grond voor herziening op, tenzij de belastingplichtige ter zake van dit feit te kwader trouw is.
6. Artikel 16, tweede lid, aanhef en onderdelen b en c, derde en vierde lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen is van overeenkomstige toepassing op herziening.

Artikel 5.45. Vaststelling verlies

Op grond van het voorgestelde artikel 5.45, eerste lid, Wet IB 2001 stelt de inspecteur het bedrag van een verlies uit sparen en beleggen vast bij voor bezwaar vatbare beschikking. Met deze koppeling aan het vaststellen van de aanslag wordt bereikt dat voor het geven van de beschikking dezelfde termijn geldt als voor het vaststellen van de aanslag. Als de beschikking niet of niet-tijdig wordt gegeven, terwijl de inspecteur daartoe wel verplicht was omdat een aanslag is vastgesteld of vastgesteld had moeten worden, kan de belastingplichtige op grond van artikel 23 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) juncto artikel 6:2 van de Algemene wet bestuursrecht een bezwaarschrift indienen bij de inspecteur, teneinde het geleden verlies alsnog bij voor bezwaar vatbare beschikking te laten vaststellen. De koppeling van de verliesvaststellingsbeschikking aan het vaststellen van de aanslag betekent in dit geval ook dat voor het indienen van een dergelijk bezwaarschrift dezelfde termijn geldt als voor het indienen van een bezwaarschrift tegen het niet-tijdig vaststellen van de aanslag.

Het voorgestelde artikel 5.45, tweede lid, Wet IB 2001 bewerkstelligt dat de verliesvaststellingsbeschikking gelijktijdig met het vaststellen van de aanslag over het jaar waarin het verlies wordt vastgesteld door de inspecteur.

Het voorgestelde artikel 5.45, derde lid, Wet IB 2001 bewerkstelligt dat het bedrag van het verlies uit sparen en beleggen afzonderlijk op het aanslagbiljet wordt vermeld. Op deze wijze wordt bereikt dat de belastingplichtige met het ontvangen van het aanslagbiljet zekerheid verkrijgt over het bedrag en de samenstelling van het te verrekenen verlies.

Het voorgestelde artikel 5.45, vierde lid, Wet IB 2001 geeft de inspecteur de bevoegdheid de beschikking te herzien indien enig feit grond oplevert voor het vermoeden dat het bedrag van het verlies uit sparen en beleggen te hoog is vastgesteld. Deze herziening vindt plaats bij voor bezwaar vatbare beschikking.

In het voorgestelde artikel 5.45, vijfde lid, Wet IB 2001 wordt geregeld dat een feit dat de inspecteur bekend was of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn, geen grond voor herziening oplevert, tenzij de belastingplichtige ter zake van dit feit te kwader trouw is.

Het voorgestelde artikel 5.45, zesde lid, Wet IB 2001 bewerkstelligt dat artikel 16, tweede lid, aanhef en onderdelen b en c, derde en vierde lid, AWR, van toepassing worden verklaard op deze herzieningen. Aangezien het vaststellen van een verlies te vergelijken is met het vaststellen van de aanslag, wordt voor de herzieningsmogelijkheden aangesloten bij de in artikel 16 AWR opgenomen navorderingsmogelijkheden voor het geval een aanslag ten onrechte achterwege is gebleven of te laag is vastgesteld. De termijn waarbinnen de inspecteur de beschikking kan herzien, begint, door het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikel 16 AWR, te lopen vanaf het einde van het jaar waarop het verlies betrekking heeft.

Artikel 5.46. Formalisering voorwaartse verliesverrekening

1. Verrekening van een verlies uit bezittingen en schulden met het resultaat uit bezittingen en schulden van een volgend kalenderjaar vindt plaats bij voor bezwaar vatbare beschikking van de inspecteur.
2. De inspecteur geeft de beschikking gelijktijdig met het vaststellen van de aanslag over het jaar waarmee het verlies wordt verrekend.
3. Het bedrag van het verrekende verlies wordt op het aanslagbiljet afzonderlijk vermeld.
4. Rechtsmiddelen tegen de beschikking, bedoeld in het eerste lid, kunnen uitsluitend betrekking hebben op de toepassing van artikel 5.44, en, indien geen belasting is verschuldigd, op de grootte van het verrekende bedrag.

Artikel 5.46. Formalisering voorwaartse verliesverrekening

Op grond van het voorgestelde artikel 5.46, eerste lid, Wet IB 2001 vindt verrekening van een verlies uit bezittingen en schulden met het resultaat uit bezittingen en schulden van een volgend kalenderjaar, plaats bij voor bezwaar vatbare beschikking van de inspecteur. De termijn is hierbij oneindig. Hiermee wordt duidelijkheid geboden omtrent het bedrag van het verrekende verlies.

Het voorgestelde artikel 5.46, tweede lid, Wet IB 2001 bewerkstelligt dat deze beschikking gelijktijdig wordt afgegeven met het vaststellen van de aanslag over het betreffende kalenderjaar. Hierdoor wordt het proces van de aanslagregeling gevold en is de termijn voor deze beschikking

gelijk aan de termijn voor de aanslag over het kalenderjaar waarin de verliesverrekening plaatsvindt.

Op grond van het voorgestelde artikel 5.46, derde lid, Wet IB 2001 wordt het bedrag van het verrekenende verlies afzonderlijk op het aanslagbiljet vermeld.

Het voorgestelde artikel 5.46, vierde lid, Wet IB 2001 beschrijft de rechtsmiddelen tegen de in het eerste lid bedoelde beschikking. De belastingplichtige kan uitsluitend bezwaar maken tegen de toepassing van het voorgestelde artikel 5.44 Wet IB 2001, alsmede, indien geen belasting is verschuldigd, tegen de grootte van het verrekenende bedrag. Het eerste rechtsmiddel ziet dus op de toepassing van het voorgestelde artikel 5.44 Wet IB 2001. Bij dit rechtsmiddel is de hoogte van het verrekenende verlies niet in geding. Bij het tweede rechtsmiddel is dit wel het geval: het voorziet in een bezwaarmogelijkheid tegen het bedrag van het verrekenende verlies voor gevallen waarin er geen bezwaar kan worden gemaakt tegen de aanslag over het jaar waarnaar het verlies wordt vooruit gewenteld (bijvoorbeeld omdat er ten gevolge van de verliesverrekening geen belasting is verschuldigd en er dus geen 'belang' is). In de gevallen waarin de belastingplichtige wel tegen de aanslag bezwaar kan maken, zou een afzonderlijke bezwaarmogelijkheid tegen de grootte van het verrekenend bedrag een doublure vormen en is daarom uitgesloten.

O. Artikel 7.7 komt te luiden:

Artikel 7.7. Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen

1. Het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen in Nederland is het resultaat uit bezittingen en schulden in Nederland, verminderd met de te verrekenen verliezen uit bezittingen en schulden in Nederland, berekend overeenkomstig de voor de desbetreffende bezittingen en schulden geldende regels van hoofdstuk 5.

2. Het resultaat uit bezittingen en schulden in Nederland is het gezamenlijke bedrag van:

- a. het resultaat behaald met in Nederland gelegen onroerende zaken;
- b. het resultaat behaald met rechten die direct of indirect op in Nederland gelegen onroerende zaken betrekking hebben;
- c. het resultaat behaald met rechten op aandelen in de winst van een onderneming waarvan de leiding in Nederland is gevestigd, voor zover het resultaat niet voortspruit uit effectenbezit of uit dienstbetrekking en niet op grond van de afdelingen 7.2 of 7.3 is belast; en
- d. het resultaat behaald met schulden die verband houden met de bezittingen in Nederland, bedoeld in het eerste, tweede en derde lid; verminderd met:

c. het heffingvrije inkomen maar niet verder dan tot nihil.

3. Onder in Nederland gelegen onroerende zaken worden begrepen rechten die samenhangen met de exploratie of de exploitatie van in Nederland aanwezige natuurlijke rijkdommen.

Artikel I, onderdeel O (artikel 7.7 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 7.7 Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat het nieuwe stelsel voor het bepalen van het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen, zoals opgenomen in hoofdstuk 5 Wet IB 2001 ook van toepassing is voor buitenlandse

belastingplichtigen in Nederland, waar het gaat om de belaste bezittingen en schulden in Nederland. Dit betreft dezelfde bezittingen en schulden die belast waren in de forfaitaire rendementsheffing. Hierin is verder geen wijziging beoogd.

Veelal gaat het hier om in Nederland gelegen onroerende zaken of rechten die direct of indirect betrekking hebben daarop. Het resultaat uit deze bezittingen wordt in het vermogenswinstregime bepaald op grond van het voorgestelde artikel 5.5 Wet IB 2001.

Ook de schulden die verband houden met deze bezittingen worden in de heffing betrokken. In tegenstelling tot de bezittingen waarop de schulden betrekking hebben wordt het resultaat uit schulden bepaald in de vermogensaanwasbepaling op grond van artikel 5.14 Wet IB 2001.

P. Artikel 7.8, derde lid, komt te luiden:

3. Voor een kwalificerende buitenlandse belastingplichtige wordt het belastbare inkomen uit sparen en beleggen in Nederland bepaald overeenkomstig afdeling 7.4, waarbij de persoonsgebonden aftrekposten, bedoeld in artikel 6.1, tweede lid, overeenkomstig de regels van hoofdstuk 6 in aanmerking worden genomen.

Artikel I, onderdeel P (artikel 7.8 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 7.8 Wet IB 2001 komt in het derde lid onderdeel b te vervallen in lijn met het vervallen van de schuldendrempel in de forfaitaire rendementsheffing.

Q. Artikel 8.19 komt te luiden:

Artikel 8.19. Korting voor groene beleggingen

1. De korting voor groene beleggingen geldt voor de belastingplichtige die aan het begin van het kalenderjaar in het bezit is van groene beleggingen als bedoeld in artikel 8.19a, eerste lid.

2. De korting voor groene beleggingen bedraagt PM% van het bedrag aan groene beleggingen die een belastingplichtige aan het begin van het kalenderjaar in het bezit heeft tot een maximum van € PM. Indien de belastingplichtige het gehele kalenderjaar dezelfde partner heeft of voor de toepassing van artikel 2.17 geacht wordt te hebben gehad, wordt het in de eerste zin genoemde bedrag voor de belastingplichtige en zijn partner gezamenlijk op € PM gesteld.

Artikel I, onderdeel Q (artikel 8.19 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 8.19 Wet IB 2001 komt de verwijzing naar de vrijstelling groene beleggingen in box 3 – in lijn met het vervallen van deze vrijstelling – te vervallen en wordt het maximumbedrag aan groene beleggingen waarover de heffingskorting kan worden genoten door de belastingplichtige of de belastingplichtige en zijn partner tezamen in aanmerking genomen.

R. Na artikel 8.19 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8.19a. Groene beleggingen

1. Groene beleggingen zijn aandelen in, winstbewijzen van en geldleningen aan aangewezen groene fondsen. Aanwijzing geschiedt op verzoek van het fonds bij voor bezwaar

vatbare beschikking van de inspecteur. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld met betrekking tot de aanwijzing en de intrekking van de aanwijzing.

2. Als groene fondsen kunnen voor de toepassing van dit artikel worden aangewezen:

a. banken als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht, of onderdelen van banken, waarvan het doel en de feitelijke werkzaamheden hoofdzakelijk bestaan in het direct of indirect verstrekken van kredieten ten behoeve van projecten in het belang van de bescherming van het milieu, waaronder natuur en bos, of het direct of indirect beleggen van vermogen in dergelijke projecten;

b. beleggingsinstellingen als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht, waarvan het doel en de feitelijke werkzaamheden hoofdzakelijk bestaan in het direct of indirect beleggen van vermogen in projecten in het belang van de bescherming van het milieu, waaronder natuur en bos.

3. Projecten als bedoeld in het tweede lid zijn:

a. in Nederland gelegen projecten of categorieën van projecten die door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat, in overeenstemming met Onze Minister van Financiën en na overleg met Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, bij ministeriële regeling of verklaring zijn aangewezen als projecten in het belang van de bescherming van het milieu, waaronder natuur en bos;

b. in ontwikkelingslanden en daarmee gelijk te stellen gebieden gelegen projecten of categorieën van projecten die door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat in overeenstemming met Onze Minister van Financiën en na overleg met Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Onze Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking bij ministeriële regeling of verklaring zijn aangewezen als projecten in het belang van de bescherming van het milieu, waaronder natuur en bos.

4. Aanwijzing als bedoeld in het eerste lid is ook reeds mogelijk in een aanlooperperiode van drie maanden waarin een instelling nog niet voldoet aan de in het tweede lid opgenomen voorwaarde dat het doel en de feitelijke werkzaamheden hoofdzakelijk bestaan in het verstrekken van kredieten ten behoeve van projecten in het belang van de bescherming van het milieu, waaronder natuur en bos, of het direct of indirect beleggen van vermogen in dergelijke projecten.

5. Op verzoek van een instelling wordt de in het vierde lid bedoelde aanlooperperiode van drie maanden vervangen door een ingroeiperiode van maximaal twee jaar, indien de instelling voldoet aan bij ministeriële regeling te stellen voorwaarden.

6. Op verklaringen en aanwijzingen als bedoeld in het derde lid is hoofdstuk V van de Algemene wet inzake rijksbelastingen niet van toepassing.

7. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld met betrekking tot het administratieve onderscheid tussen het onderdeel van de bank dat het groenfonds is en de overige onderdelen van de bank en met betrekking tot het indirect verstrekken van kredieten, bedoeld in het tweede lid, onderdeel a.

8. Bij ministeriële regeling kunnen in overeenstemming met Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat of Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit nadere regels worden gesteld met betrekking tot de verklaring bedoeld in het derde lid. Het ontwerp van een ministeriële regeling bedoeld in het derde lid of in de vorige zin wordt ten minste vier weken voordat de regeling wordt vastgesteld, toegezonden aan de Staten-Generaal.

Artikel I, onderdeel R (artikel 8.19a van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Het voorgestelde artikel 8.19a Wet IB 2001 neemt de inhoud van het huidige artikel 5.14 Wet IB 2001 over, waarin de voorwaarden zijn opgenomen voor beleggingen om te kwalificeren als groene beleggingen. Dit is nodig gezien het voorstel om het huidige artikel 5.14 Wet IB 2001 te laten vervallen. Er is verder geen inhoudelijke wijziging beoogd.

5. Artikel 9.4, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van onderdeel b wordt de puntkomma vervangen door "; of".
2. In onderdeel c wordt "de rendementsgrondslag" vervangen door "het vermogen sparen en beleggen" en wordt "artikel 2.17" vervangen door "artikel 2.17a". Voorts wordt "de gezamenlijke rendementsgrondslag" vervangen door "het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen".
3. Onderdeel d vervalt, onder vervanging van "; of" aan het slot van onderdeel c door een punt.
4. Onder vernummering van het tweede tot en met zevende lid tot vierde tot en met negende lid worden twee leden ingevoegd, luidende:
 2. Het vermogen sparen en beleggen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, bestaat uit de waarde van de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, verminderd met de waarde van de schulden, bedoeld in artikel 5.3.
 3. De waarde, bedoeld in het tweede lid, betreft de waarde in het economische verkeer aan het begin van het kalenderjaar, met inachtneming van de bepalingen in afdeling 5.5.

Artikel I, onderdeel S (artikel 9.4 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 9.4, eerste lid, Wet IB 2001 komen – in lijn met het vervallen van de rendementsgrondslag in hoofdstuk 5 Wet IB 2001 – de in dat artikel opgenomen verwijzingen naar de rendementsgrondslag te vervallen en wordt voor het bepalen van de hoogte van het vermogen sparen en beleggen verwezen naar de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2, verminderd met de waarde van de schulden, bedoeld in artikel 5.3 Wet IB 2001, zoals in het voorgestelde artikel 2.17a Wet IB 2001 bepaald.

Met de voorgestelde wijziging artikel 9.4, eerste lid, onderdeel d, Wet IB 2001 te laten vervallen, wordt bewerkstelligd dat de verplichting tot het vaststellen van een aanslag bij het aan het begin van het kalenderjaar in het bezit hebben van vrijgestelde groene beleggingen komt te vervallen, in lijn met het vervallen van deze vrijstelling in hoofdstuk 5.

Het voorgestelde tweede lid (nieuw) regelt dat voor de omvang van het vermogen sparen en beleggen wordt uitgegaan van het netto vermogen door de waarde van de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2 Wet IB 2001, te verminderen met de waarde van de schulden, bedoeld in artikel 5.3 Wet IB 2001.

Met het voorgestelde derde lid (nieuw) wordt bewerkstelligd dat voor de waarde van de bezittingen en schulden wordt uitgegaan van de waarde in het economische verkeer waarbij de waarderingsregels van afdeling 5.5 Wet IB 2001 voor bepaalde bezittingen en schulden van toepassing zijn.

T. Na artikel 9.4 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 9.4bis. Waardering woningen

1. Voor de waardering van woningen wordt de waarde in het economische verkeer aan het begin van het kalenderjaar, bedoeld in artikel 9.4, derde lid, gesteld op de volgens hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor die woning vastgestelde waarde voor het kalenderjaar. Indien de woning deel uitmaakt van een onroerende zaak die op grond van artikel 16 van de Wet waardering onroerende zaken voor de toepassing van die wet als één object wordt aangemerkt, wordt de waarde van de woning voor de toepassing van de eerste zin gesteld op het gedeelte van de waarde van het object dat kan worden toegerekend aan die woning.

2. Indien met betrekking tot een woning het eerste lid geen toepassing kan vinden door het ontbreken van een op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken vastgestelde waarde, wordt de waarde van de woning bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 16 tot en met 18 en 20, tweede lid, van die wet.

3. Indien een woning geheel of gedeeltelijk wordt verhuurd en op deze verhuur afdeling 5 van titel 4 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, of ingevolge een voor ten minste 12 jaren aangegane pachtovereenkomst wordt verpacht en op deze verpachting titel 5 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, wordt de waarde gesteld op een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen percentage van het waardegegeven, bedoeld in het eerste of tweede lid. Indien sprake is van een voor bepaalde tijd aangegane huurovereenkomst als bedoeld in artikel 271 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, is de eerste zin niet van toepassing.

4. In geval van erfpacht wordt voor de toepassing van dit artikel en de daarop berustende bepalingen het in het eerste of tweede lid bedoelde waardegegeven verminderd met een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen waarde van de erfpachtcanon.

Artikel I, onderdeel T (artikel 9.4bis van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met het voorgestelde artikel 9.4bis Wet IB 2001 worden waarderingsregels opgenomen voor woningen die bestanddelen zijn van het vermogen sparen en beleggen. De waarderingsregels zijn gelijk aan de waarderingsregels in het huidige artikel 5.20 Wet IB 2001.

U. Artikel 9.4a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Beschikking bedrag vermogen sparen en beleggen.

2. Het eerste lid komt te luiden:

1. Gelijktijdig met de aanslag stelt de inspecteur bij voor bezwaar vatbare beschikking vast en vermeldt afzonderlijk op het aanslagbiljet het bedrag van het vermogen sparen en beleggen, bedoeld in artikel 9.4, tweede lid, aan het begin van het kalenderjaar, indien dit meer bedraagt dan € PM of, ingeval de belastingplichtige het gehele kalenderjaar dezelfde partner heeft of voor de toepassing van artikel 2.17 geacht wordt te hebben gehad, indien de waarde van het gezamenlijke vermogen sparen en beleggen, bedoeld in artikel 9.4, eerste lid, onderdeel c, van de belastingplichtige en zijn partner aan het begin van het kalenderjaar meer bedraagt dan € PM (beschikking bedrag grondslag sparen en beleggen).

3. Het tweede lid komt te luiden:

2. Indien de belastingplichtige het gehele kalenderjaar dezelfde partner heeft of voor de toepassing van artikel 2.17 geacht wordt te hebben gehad, is artikel 2.17, tweede, derde en vierde lid, van overeenkomstige toepassing voor de vaststelling van het bedrag, bedoeld in het eerste lid.

4. In het derde lid wordt "de beschikkingen" telkens vervangen door "de beschikking" en vervalt telkens "onderdelen a of b,". Voorts wordt "zijn vastgesteld" vervangen door "is vastgesteld".

5. In het vierde lid vervalt "onderdelen a of b,".

Artikel I, onderdeel U (artikel 9.4a van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 9.4a Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat – in lijn met het vervallen van de rendementsgrondslag en de vrijstelling groen beleggen – de beschikkingen bedrag rendementsgrondslag en bedrag groen beleggen komen te vervallen. Deze worden vervangen door de beschikking bedrag vermogen sparen en beleggen. Met deze beschikking bedrag vermogen sparen en beleggen wordt net als met de beschikking bedrag rendementsgrondslag beoogd de waarde van de bezittingen en schulden in box 3 op 1 januari van het kalenderjaar vast te stellen.

V. In artikel 10.1, eerste lid, wordt "5.2, 5.3, 5.5, 5.10, 5.13" vervangen door "5.19, 5.35, 5.42" en wordt na "8.18," ingevoegd "8.19,".

Artikel I, onderdeel V (artikel 10.1 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 10.1, eerste lid, Wet IB 2001 wordt bewerkstelligd dat de in het voorgestelde hoofdstuk 5 Wet IB 2001 opgenomen te indexeren bedragen vanaf 1 januari 2027 jaarlijks worden geïndexeerd.

W. Artikel 10.6ter wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Herijking percentages forfaitair voordeel uit vrijgestelde beleggingsinstelling

2. Het eerste lid komt te luiden:

1. Bij het begin van het kalenderjaar wordt het in artikel 4.14, eerste lid, vermelde percentage bij ministeriële regeling vervangen door een ander percentage. Dit percentage wordt gesteld op de som van 53% van het langetermijnrendement op onroerende zaken, 33% van het langetermijnrendement op aandelen en 14% van het langetermijnrendement op obligaties.

3. Het tweede tot en met vierde lid vervalt, onder vernummering van het vijfde tot en met achtste lid tot tweede tot en met vijfde lid.

3. In het tweede, derde en vierde lid (nieuw) wordt "bedoeld in het derde lid" telkens vervangen door "bedoeld in het eerste lid".

5. Het vijfde lid (nieuw) komt te luiden:

5. Het percentage, bedoeld in het eerste lid, en de langetermijnrendementen, bedoeld in het tweede, derde en vierde lid, worden rekenkundig afgerond op twee decimalen.

Artikel I, onderdeel W (artikel 10.6ter van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 10.6ter Wet IB 2001 komt in lijn met het vervallen van de forfaitaire rendementsheffing de herijking van de forfaitaire rendementen voor sparen en beleggen te vervallen. Wel blijft de herijking van het forfaitaire rendement in box 2 voor aandelen in een vrijgestelde beleggingsinstelling in stand.

X. Na artikel 10.8 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10.8a Administratie- en bezwaarplicht

1. Artikel 52 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen is van overeenkomstige toepassing op een natuurlijk persoon die:

- a. een resultaat behaalt met onroerende zaken, aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming als bedoeld in artikel 5.5;
- b. een resultaat behaalt met schulden en overige bezittingen als bedoeld in artikel 5.14.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen resultaten worden aangewezen waarvoor de verplichtingen ingevolge het eerste lid niet gelden wegens het op andere wijze verkrijgen van gegevens en inlichtingen waarvan de kennisneming van belang kan zijn voor de belastingheffing van het resultaat.

3. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot het nakomen van de verplichtingen ingevolge het eerste lid.

4. In afwijking van artikel 52, vierde lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen is de administratieplichtige, bedoeld in het eerste lid, verplicht de gegevensdragers gedurende de termijn, bedoeld in artikel 11, derde lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, te bewaren.

5. Indien sprake is van een onherroepelijk geworden informatiebeschikking als bedoeld in artikel 52a, eerste lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen met betrekking tot het niet of niet volledig voldoen aan de verplichtingen ingevolge het eerste lid, geldt het daaraan verbonden gevolg, bedoeld in de artikelen 25, derde lid, en 27e, eerste lid van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, alleen voor het desbetreffende resultaat. De eerste zin is van overeenkomstige toepassing in hoger beroep.

6. Artikel 53 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen is niet van toepassing op de administratieplichtige, bedoeld in het eerste lid.

Artikel I, onderdeel X (artikel 10.8a van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001 introduceert een administratie- en bewaarplicht voor een natuurlijk persoon indien sprake is van in voornoemd artikel genoemde resultaten. De administratie- en bewaarplicht zullen gelden voor behaalde resultaten met onroerende zaken of aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming als bedoeld in artikel 5.5 of voor behaalde resultaten met overige bezittingen en schulden als bedoeld in artikel 5.14.

Het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001 sluit voor de inhoud van de voorgestelde administratie- en bewaarplicht aan bij artikel 52 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR). Dit betekent onder andere dat de administratieplichtige met betrekking tot het behaalde resultaat is gehouden de vermogenstoestand en van alles betreffende het resultaat naar de eisen van dat resultaat op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat te

allen tijde de rechten en verplichtingen alsmede de voor de heffing van belasting overigens van belang zijnde gegevens hieruit duidelijk blijken. De uiteindelijke inhoud en omvang van de administratie- en bewaarplicht hangt af van de omvang, aard en complexiteit van het resultaat.

Het voorgestelde artikel 10.8a, tweede lid, Wet IB 2001 biedt de mogelijkheid om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur resultaten die vallen onder het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001 uit te sluiten van de administratie- en bewaarplicht. Dit is mogelijk in het geval op andere wijze voldoende gegevens en inlichtingen worden verkregen waarvan de kennisneming van belang kan zijn voor de belastingheffing van het resultaat. In dit geval is een administratie- en bewaarplicht voor de belastingplichtige niet langer noodzakelijk.

Huidige voorbeelden waarvoor de uitsluiting van de voorgestelde administratie- en bewaarplicht zal gelden zijn de resultaten waarvan voldoende gegevens en inlichtingen worden verkregen op grond van artikel 10.8, eerste lid, Wet IB 2001 juncto artikel 22 Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001. Op grond van voornoemde wet- en regelgeving zijn bepaalde administratieplichtigen, waaronder banken en andere soorten financiële instellingen, onder andere verplicht om jaarlijks de waarde in het economische verkeer alsmede gegevens inzake genoten opbrengsten en ingehouden belastingen inzake beleggingsproducten te verstrekken aan de Belastingdienst. De uitsluiting van de voorgestelde administratie- en bewaarplicht zal ook gelden in het geval voldoende gegevens en inlichtingen, nationaal en internationaal, worden verkregen.

Op grond van artikel 10.8, eerste lid, Wet IB 2001 jo. artikel 22 Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 leveren banken, beleggingsinstellingen, financiële instellingen, levensverzekeraars etc. automatisch financiële gegevens en inlichtingen aan de Belastingdienst over diverse bezittingen en schulden in box 3. Buitenlandse financiële instellingen leveren op basis van de Common Reporting Standard (CRS) en Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) automatisch financiële gegevens en inlichtingen aan de Belastingdienst over bankrekeningen, kapitaal- en lijfrenteverzekeringen en financiële producten zoals effecten. Op grond van de zogenoemde DAC8-richtlijn worden met ingang van 2026 automatisch gegevens uitgewisseld over crypto-activa. Bezittingen en schulden waarvan via de genoemde financiële instellingen gegevens worden uitgewisseld vallen niet onder de administratie- en bewaarplicht.

Ook biedt het voorgestelde artikel 10.8a, tweede lid, Wet IB 2001, ruimte om resultaten van de administratie- en bewaarplicht uit te zonderen in het geval voldoende gegevens en inlichtingen op verzoek van derden kunnen worden verkregen. Voor deze laatste categorie is nader onderzoek en een aanvullende belangenafweging benodigd. Dit onderzoek zal plaatsvinden bij het opstellen van de algemene maatregel van bestuur.

Op grond van het voorgestelde artikel 10.8a, derde lid, Wet IB 2001 kunnen bij ministeriële regeling regels worden gesteld met betrekking tot het nakomen van de voorgestelde administratie- en bewaarplicht. Via een dergelijke regeling kan meer invulling worden gegeven waaraan een belastingplichtige dient te voldoen. Hierdoor zal de inspecteur in meer gevallen kunnen beschikken over de benodigde fiscaal relevante gegevens en zal de belastingplichtige meer rechtszekerheid ervaren wegens de aangereikte handvatten.

Het voorgestelde artikel 10.8a, vierde lid, Wet IB 2001 ziet op de termijn van de bewaarplicht. Teneinde de bewaarplicht voor deze groep administratieplichtigen meer proportioneel te maken, wordt voorgesteld om de termijn van de bewaarplicht korter te maken dan de reguliere

zeven jaar⁵. De voorgestelde bezwaartermijn sluit aan bij de aanslagtermijn van artikel 11, derde lid, AWR. In de regel bedraagt deze termijn drie jaar na afloop van het belastingjaar. In gevallen waar uitstel voor het doen van aangifte is verkregen, wordt deze termijn met de duur van dit uitstel verlengd. In de meer uitzonderlijke situatie dat de aangifte inkomstenbelasting wordt ingediend binnen zes maanden voor het einde van de aanslagtermijn van drie jaar, wordt de termijn met zes maanden verlengd.

Het artikel 10.8a, vijfde lid, Wet IB 2001 ziet op de gevolgen van het niet nakomen van de administratie- en bewaarplicht ingevolge het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001. Een schending van deze verplichtingen kan door de inspecteur worden vastgesteld door middel van een informatiebeschikking. In het geval een informatiebeschikking onherroepelijk wordt, treedt op grond van artikel 25, derde lid, AWR bij bezwaar en op grond van de artikelen 27e, eerste lid, en 27h, tweede lid, AWR bij beroep en hoger beroep de zogenoemde omkering en verzwaring van de bewijslast in. Het voorgaande houdt kort samengevat in dat de belastingplichtige dient te doen blijken (overtuigend aantonen) dat de belastingaanslag, de beschikking of de uitspraak op bezwaar met betrekking tot die belastingaanslag of beschikking onjuist is. Uit jurisprudentie volgt dat niet elk gebrek in de administratie leidt tot de conclusie dat de administratieverplichting is geschonden⁶ en dat niet elke schending van de administratieverplichting voldoende zwaar is om de omkering en verzwaring van de bewijslast in werking te laten treden. Hiermee wordt reeds de proportionaliteit gewaarborgd.

Teneinde de proportionaliteit bij de omkering en verzwaring van de bewijslast nog meer te waarborgen, wordt met het voorgestelde artikel 10.8a, vijfde lid, Wet IB 2001 expliciet vastgelegd dat de omkering en verzwaring van de bewijslast alleen geldt ten aanzien van een resultaat als bedoeld in het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001. Daarmee geldt de omkering en verzwaring van de bewijslast bij een schending van de verplichtingen ingevolge het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001 niet voor de gehele (onderliggende) belastingaanslag of beschikking. Een dergelijke partiële omkering van de bewijslast is bij een (informatiebeschikking vastgestelde) schending van de administratie- en bewaarplicht in jurisprudentie⁷ niet uitgekristalliseerd. Tot het moment dat hierover meer duidelijkheid bestaat in jurisprudentie of in het kader van het onderzoek naar de informatiebeschikking⁸ nadere beleidskeuzes worden gemaakt, zal het voorgestelde artikel 10.8a, vijfde lid, Wet IB 2001 reeds een partiële omkering van de bewijslast introduceren tijdens bezwaar en (hoger) beroep en daarmee als *lex specialis* gelden.

Op grond van het voorgestelde artikel 10.8a, zesde lid, Wet IB 2001 is artikel 53 AWR niet van toepassing op de administratieplichtige ingevolge het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001. Dit betekent onder andere dat waar huidige administratieplichtigen, in de regel ondernemingen, kunnen worden bevraagd door de inspecteur ten behoeve van de belastingheffing van derden en de heffing van de belasting waarvan de inhouding aan hen is opgedragen (een zogenoemd derdenonderzoek), dit niet mogelijk is bij de administratieplichtige ingevolge het voorgestelde artikel 10.8a, eerste lid, Wet IB 2001.

⁵ Artikel 52, vierde lid, AWR.

⁶ HR 25 juni 2021, ECLI:NL:HR:2021:986.

⁷ HR 27 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:767.

⁸ Kamerstuk 36 202, nr. 6, p. 15-16.

Y. In artikel 10.10, tweede lid, wordt "artikel 5.14," telkens vervangen door "artikel 8.19a".

Artikel I, onderdeel Y (artikel 10.10 van de Wet inkomstenbelasting 2001)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 10.10 Wet IB 2001 wordt de verwijzing naar artikel 5.14, derde lid, Wet IB 2001 – in lijn met de vernummering van artikel 5.14 Wet IB 2001 tot artikel 8.19a Wet IB 2001 – gewijzigd in een verwijzing naar het voorgestelde artikel 8.19a, derde lid, Wet IB 2001.

Z. Na artikel 10a.29 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 10a.30 Overgangsrecht vorderingen en schulden tussen natuurlijke personen in box 3

Indien een schuld of vordering als bedoeld in artikel 5.36, eerste lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001, die reeds tot het vermogen van de belastingplichtige behoorde op 1 januari 2027, geheel of gedeeltelijk wordt vervreemd of prijsgegeven, wordt bij het berekenen van het resultaat uit schulden en overige bezittingen het resultaat gesteld op het bedrag dat in aanmerking zou zijn genomen indien de schuld of vordering was gewaardeerd tegen de waarde in het economische verkeer op 1 januari 2027.

Artikel I, onderdeel Z (overgangsbepaling vorderingen en schulden tussen natuurlijke personen)

In artikel 5.36, eerste lid, Wet IB 2001, is bepaald dat vorderingen en schulden uit hoofde van een geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen jaarlijks worden gewaardeerd op de nominale waarde. Dit wijkt af van de waarderingsmethode voor vorderingen en schulden die tot 1 januari 2027 in box 3 is voorgescreven, namelijk waardering tegen de waarde in het economische verkeer. De in artikel PM voorgestelde overgangsbepaling is bedoeld om te voorkomen dat waardeontwikkelingen die zich voor 1 januari 2027 hebben voorgedaan, nogmaals in de heffing worden betrokken als een dergelijke vordering of schuld geheel of gedeeltelijk wordt vervreemd of prijsgegeven. Daartoe wordt bepaald dat voor dergelijke vorderingen en schulden, die reeds op 1 januari 2027 tot het vermogen van de belastingplichtige behoren, en die geheel of gedeeltelijk worden vervreemd of prijsgegeven, bij het berekenen van het resultaat uit overige bezittingen het resultaat wordt gesteld op het bedrag dat in aanmerking zou zijn genomen indien de schuld of vordering was gewaardeerd tegen de waarde in het economische verkeer op 1 januari 2027.

Artikel II

In de Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001 wordt hoofdstuk 2, artikel I als volgt gewijzigd:

A. Onderdeel AL wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt na "woning" ingevoegd ", voor zover deze rente is aangegroeid in de periode voor 1 januari 2027".

2. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:

4. Met ingang van 1 januari 2027 wordt een levensverzekering als bedoeld in het eerste lid, eerste zin, aangemerkt als bezitting als bedoeld in artikel 5.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001.

5. Indien op 1 november 2029 de rente begrepen in een op of na 1 januari 2027 bestaande levensverzekering, bedoeld in het eerste lid, eerste zin, volgens de bepalingen van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, zoals deze luiden op 31 december 2000, niet tot de inkomsten uit vermogen is gerekend, wordt deze levensverzekering geacht op 1 november 2029 tot uitkering te zijn gekomen bij de verzekeringnemer of, in geval van een onherroepelijke begunstiging, bij de begunstigde en de hoogte van de uitkering gesteld op de waarde in het economische verkeer op 1 januari 2027.

Artikel II, onderdeel A (hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AL, Invoeringswet Wet IB 2001)

Hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AL, Invoeringswet Wet IB 2001 regelt het overgangsrecht voor de kapitaalverzekeringen die via box 1 worden afgewikkeld. Met de voorgestelde wijziging van het tweede lid wordt het rentebestanddeel dat op grond van dat lid aangemerkt wordt als inkomen uit werk en woning, slechts in aanmerking genomen voor zover dit rentebestanddeel is aangegroeid in de periode voor 1 januari 2027. Het voorgestelde vierde lid regelt dat de levensverzekeringen per 1 januari 2027 worden aangemerkt als bezitting bij het bepalen van de heffingsgrondslag sparen en beleggen (box 3).

Met het voorgestelde vijfde lid wordt een afrekenmoment geïntroduceerd voor kapitaalverzekeringen als bedoeld in het eerste lid, eerste zin. Indien tussen 1 januari 2027 en 1 november 2029 geen (volledige) afrekening in box 1 heeft plaatsgevonden over het belaste rentebestanddeel dat wordt berekend volgens de regels van de Wet IB 1964, dan vindt een volledige afrekening plaats per 1 november 2029, waarbij het rentebestanddeel dat in de heffing wordt betrokken, het op 1 januari 2027 vastgestelde bedrag aan rente is. De vanaf 1 januari 2027 behaalde rente op dergelijke verzekeringen wordt als werkelijk behaald rendement in het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen betrokken.

B. Onderdeel AM wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, wordt na "woning" ingevoegd ", voor zover de rente is aangegroeid in de periode voor 1 januari 2027".

2. In het zevende lid wordt "het eerste lid" vervangen door "het eerste en achtste lid" en wordt achter "zoals dat luidde op 31 december 2000," ingevoegd "alsmede artikel 26a, derde lid, van die wet,".

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

8. Indien op 1 november 2029 de rente begrepen in een op of na 1 januari 2027 bestaande levensverzekering, bedoeld in onderdeel AL eerste lid, tweede zin, op grond van het eerste lid niet tot de inkomsten uit vermogen is gerekend, wordt deze levensverzekering geacht op 1 november 2029 tot uitkering te zijn gekomen bij de verzekeringnemer of, in geval van een onherroepelijke begunstiging, bij de begunstigde en de hoogte van de uitkering gesteld op de waarde in het economische verkeer op 1 januari 2027.

Artikel II, onderdeel B (hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AM, Invoeringswet Wet IB 2001)

Hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AM Invoeringswet Wet IB 2001 regelt onder meer het overgangsrecht voor kapitaalverzekeringen die per 1 januari 2001 tot de bezittingen in box 3 worden gerekend. Indien wordt voldaan aan de regels die daarvoor golden onder de Wet IB 1964, wordt de uitkering niet belast als inkomen uit werk en woning (box 1). Indien niet meer aan deze regels wordt voldaan, regelt dit onderdeel dat een belast rentebestanddeel in box 1 in aanmerking wordt genomen bij expiratie. Met de voorgestelde aanpassing van het eerste lid wordt een eventueel rentebestanddeel dat volgens de regels van de Wet IB 1964 tot de inkomsten uit vermogen wordt gerekend, slechts in box 1 in aanmerking genomen voor zover deze rente is aangegroeid voor 1 januari 2027. De rente die na deze periode aangroeit is voor de heffing in box 1 dus niet langer relevant, maar wordt in het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen betrokken (indien de bezittingsvrijstelling van onderdeel AN al dan niet gedeeltelijk niet van toepassing is).

Met de voorgestelde wijziging van het zevende lid wordt geregeld dat de op grond van artikel 26a, tweede lid, Wet IB 1964 geldende uitkeringsvrijstelling ook kan worden gebruikt voor zover dat eerder reeds is gedaan. Omdat wordt voorgesteld de in onderdeel AP opgenomen imputatieregeling te laten vervallen, is het ook nodig om artikel 26a, derde lid, Wet IB 1964 buiten beschouwing te laten voor de berekening van de omvang van het belaste rentebestanddeel in box 1. Hierdoor wordt de omvang van de genoemde uitkeringsvrijstelling niet verminderd indien deze eerder van toepassing is geweest.

In het voorgestelde nieuwe achtste lid wordt evenals in artikel I, onderdeel AL, vijfde lid, een afrekenmoment gecreëerd voor kapitaalverzekeringen met een belast rentebestanddeel in box 1, die op 1 november 2029 nog niet zijn geëxpireerd of anderszins in de box 1-heffing zijn betrokken. Na deze datum wordt een rentebestanddeel uit een kapitaalverzekering immers in het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen betrokken volgens de dan geldende regels.

C. Onderdeel AN wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, wordt "5.3, tweede lid" vervangen door "5.2".
2. Het vierde lid komt te luiden:
4. Het eerste lid is niet van toepassing op levensverzekeringen als bedoeld in onderdeel AL, eerste lid, eerste zin.

Artikel II, onderdeel C (hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AN, Invoeringswet Wet IB 2001)

Hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AN, Invoeringswet Wet IB 2001 regelt de vrijstelling in box 3 voor bepaalde kapitaalverzekeringen. Met de voorgestelde wijziging van het eerste lid wordt geregeld dat naar de correcte bepaling in hoofdstuk 5 van de Wet IB 2001 wordt verwezen zoals deze geldt per 1 januari 2027. Deze aanpassing is derhalve slechts redactioneel van aard.

Het huidige vierde lid regelt dat de bezittingsvrijstelling van het eerste lid met ingang van 14 september 2029 komt te vervallen. Voorgesteld wordt om de in dit onderdeel genoemde vrijstelling geheel te laten vervallen per 1 januari 2030. Omdat hiermee het gehele artikel komt te vervallen, heeft het huidige vierde lid zijn belang verloren per 1 januari 2027.

Het voorgestelde nieuwe vierde lid regelt dat de in het eerste lid genoemde vrijstelling niet geldt voor kapitaalverzekeringen als bedoeld in hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AL, eerste lid, eerste zin, Invoeringswet Wet IB 2001. Vanwege de sfeerovergang van die kapitaalverzekeringen

van box 1 naar box 3 per 1 januari 2027, zou ook voor die kapitaalverzekeringen een bezittingsvrijstelling gaan gelden. Dat is ongewenst, omdat de in onderdeel AN opgenomen vrijstelling specifiek bedoeld is voor kapitaalverzekeringen die sinds 1 januari 2001 tot de bezittingen in box 3 worden gerekend.

D. Onderdeel AP vervalt.

Artikel II, onderdeel D (hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AP, Invoeringswet Wet IB 2001)

In hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AP Invoeringswet Wet IB 2001 is de zogenoemde imputatieregeling opgenomen. Deze regeling is van toepassing indien belastingplichtigen eerder de maximale life time-vrijstelling (of een gedeelte daarvan) voor de rente bij een kapitaalsuitkering uit levensverzekering hebben benut. Dit geldt voor zowel de kapitaalverzekering, bedoeld in hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AL, eerste lid, tweede zin, Invoeringswet Wet IB 2001, als de kapitaalverzekering die is omgezet naar een kapitaalverzekering eigen woning als bedoeld in artikel 10bis.4 Wet IB 2001 als deze na 1 januari 2001 is afgesloten. Deze bepaling waarborgt dat de life time-vrijstelling niet meerdere keren kan worden benut. Indien een gedeelte van deze vrijstelling reeds van toepassing is geweest, wordt de hoogte van de maximale vrijstelling voor een eventuele volgende kapitaalsuitkering verminderd met dat bedrag.

Voorgesteld wordt om de imputatieregeling af te schaffen voor zover deze ziet op de kapitaalverzekering, bedoeld in hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AL, eerste lid, tweede zin, Invoeringswet Wet IB 2001. Bij de berekening van het belaste rentebestanddeel in box 1, conform hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AM, Invoeringswet Wet IB 2001, wordt derhalve geen rekening gehouden met een eventueel eerder genoten vrijstelling als bedoeld in artikel 26a, tweede lid, Wet IB 1964 dan wel op grond van de artikelen 10bis.6 of 10bis.7 Wet IB 2001.

Artikel III

In de Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001 vervallen in hoofdstuk 2, artikel I, de onderdelen AL, AM en AN met ingang van 1 januari 2030.

Artikelen III en V (hoofdstuk 2, artikel I, onderdelen AL, AM en AN, Invoeringswet Wet IB 2001 en artikel 39I Wet op de loonbelasting 1964)

Voorgesteld wordt om hoofdstuk 2, artikel I, onderdelen AL, AM en AN, Invoeringswet Wet IB 2001 alsmede artikel 39I Wet LB 1964 te laten vervallen per 1 januari 2030, omdat deze bepalingen dan hun belang hebben verloren. Er kan dan immers geen heffing in box 1 meer plaatsvinden over een eventueel belast rentebestanddeel.

Artikel IV

In de Wet op de loonbelasting 1964 wordt na artikel 39k een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 39I

1. Ter vergemakkelijking van de heffing van de inkomstenbelasting wordt de loonbelasting mede geheven van natuurlijke personen van wie rente, begrepen in een op of na 1 januari 2027

bestaande levensverzekering als bedoeld in hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AL, eerste lid, Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001, volgens de bepalingen van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, zoals deze luiden op 31 december 2000, tot de inkomsten uit vermogen is gerekend. Hoofdstuk 2, artikel I, onderdelen AL, vijfde lid, en AM, achtste lid, Invoeringswet Wet inkomstenbelasting 2001, zijn van overeenkomstige toepassing.

2. De rente, bedoeld in het eerste lid, wordt aangemerkt als loon uit vroegere arbeid.

Artikel IV (artikel 39I Wet op de loonbelasting 1964)

Met de voorgestelde introductie van een nieuw artikel 39I in de Wet LB 1964 wordt geregeld dat indien op grond van de bepalingen uit de Wet IB 1964 een rentebestanddeel van kapitaalverzekeringen als bedoeld in hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AL, eerste lid, Invoeringswet Wet IB 2001, tot het inkomen uit vermogen zou worden gerekend, alsmede de situatie dat hoofdstuk 2, artikel I, onderdelen AL, vijfde lid en AM, achtste lid, Invoeringswet Wet IB 2001 van toepassing zijn, dit inkomen wordt aangemerkt als loon uit vroegere arbeid. Daarmee worden verzekeraars inhoudingsplichtig voor de belasting die over het rentebestanddeel in de uitkering uit de kapitaalverzekering verschuldigd is. Hiervoor is gekozen om de afwikkeling van dergelijke kapitaalverzekeringen te vergemakkelijken voor burgers, uitvoerders en de Belastingdienst. Zoals in het algemene deel van deze memorie is toegelicht, is het de bedoeling om de fiscale afrekening over het belaste rentebestanddeel niet op het moment van de overstap naar het nieuwe box 3-stelsel te laten plaatsvinden maar op enig moment daarna wanneer de verzekering tot uitkering komt maar uiterlijk op het uiterste afrekenmoment op 1 november 2029. Per 1 januari 2027 wordt alleen de omvang van het te belasten rentebestanddeel bepaald (toetsmoment). Door deze opzet komt voor uitvoerders de maandrenseignering per 1 januari 2027 van gegevens voor kapitaalverzekeringen – niet zijnde kapitaalverzekeringen eigen woning – te vervallen, die niet/beperkt geautomatiseerd mogelijk is en dus veelal handmatig moet worden gedaan. Dit betekent voor uitvoerders een enorme vereenvoudiging die zeker niet teniet wordt gedaan door de inhoudingsplicht in de loonbelasting.

Artikel V

Artikel 39I van de Wet op de loonbelasting 1964 vervalt met ingang van 1 januari 2030.

Artikel VI

Artikel 25, achtste lid, Invorderingswet 1990 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef wordt na "4.16, eerste lid, onderdeel h," ingevoegd "5.8, tweede lid,".
2. Na onderdeel c. wordt een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

"d. ingeval onroerende zaken of rechten waaraan deze onroerende zaken zijn onderworpen die aan het uitstel ten grondslag liggen, worden vervreemd in de zin van artikel 5.8, tweede lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001."

Artikel VI (artikel 25 van de Invorderingswet 1990)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 25, achtste lid, Invorderingswet 1990 wordt bewerkstelligd dat voor de bij emigratie opgelegde conserverende aanslag bij fictieve vervreemding van aandelen in en winstbewijzen van familie- en/of startende ondernemingen en in het buitenland gelegen onroerende zaken uitstel van betaling wordt verleend voor onbepaalde tijd. Gedurende het uitstel van betaling wordt geen invorderingsrente in rekening gebracht en er wordt alleen zekerheid gevraagd wanneer de belastingschuldige zich verplaatst of woonachtig is buiten de Europese Unie. Het uitstel wordt – kortgezegd – beëindigd wanneer er middelen vrij komen waarmee de belastingschuldige zijn belastingaanslag kan voldoen.

Artikel VII

1. Voor onroerende zaken, rechten die direct of indirect betrekking hebben op onroerende zaken en voor aandelen in of winstbewijzen van een familieonderneming of startende onderneming als bedoeld in artikel 5.7, onderscheidenlijk artikel 5.8, van de Wet inkomstenbelasting 2001 die bij aanvang van het kalenderjaar 2027 reeds tot de bezittingen, bedoeld in artikel 5.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001 behoren, wordt de verkrijgingsprijs, bedoeld in artikel 5.11 van de Wet inkomstenbelasting 2001, van die bezittingen gesteld op de waarde in het economische verkeer die aan het begin van het kalenderjaar 2027 aan die bezittingen kan worden toegekend, met inachtneming van afdeling 5.5 van de Wet inkomstenbelasting 2001.

2. Voor woningen wordt de waarde in het economische verkeer, bedoeld in het eerste lid, aan het begin van het kalenderjaar 2027 gesteld op de volgens hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor die woning vastgestelde waarde op de waardepeildatum, bedoeld in artikel 18 van die wet, aan het begin van het kalenderjaar 2027, met overeenkomstige toepassing van artikel 9.4bis, eerste lid, tweede zin, en tweede, derde en vierde lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001.

Artikel VII

Met het voorgestelde artikel VII wordt geregeld dat de verkrijgingsprijs van het aan het begin van het kalenderjaar 2027 bij inwerkingtreding van de onderhavige wet van onroerende zaken alsmede rechten die direct of indirect betrekking hebben op onroerende zaken en aandelen in of winstbewijzen van een familie- of startende onderneming wordt gesteld op de waarde in het economische verkeer die aan het begin van het kalenderjaar 2027 aan die vermogensbestanddelen kan worden toegerekend. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de waarderingsregels zoals voorgesteld in afdeling 5.5 Wet IB 2001. Voor woningen wordt aangesloten bij waardepeildatum van de Wet waardering onroerende zaken. De waardepeildatum die wordt gebruikt in de Wet waardering onroerende zaken ligt één jaar voor het begin van het kalenderjaar waarvoor de WOZ-waarde wordt vastgesteld. Er is voor gekozen om aan te sluiten bij de waardepeildatum aan het begin van het kalenderjaar 2027. Dit is dus de waarde die wordt gebruikt in de WOZ-beschikking die geldt voor het kalenderjaar 2028.

Artikel VIII

Deze wet treedt in werking met ingang van 1 januari 2027.

Artikel IX

Deze wet wordt aangehaald als: Wet werkelijk rendement box 3.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Staatssecretaris van Financiën,

CONCEPT

Wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001 voor het belasten van het werkelijk rendement uit sparen en beleggen (Wet werkelijk rendement box 3)

Memorie van toelichting

Inhoudsopgave

I.	ALGEMEEN	2
1.	Inleiding	2
2.	Achtergrond	2
3.	De voorgestelde aanpassingen	5
3.1	Hoofdpijnen van het voorstel	5
3.2	Bepalen van het inkomen op basis van het werkelijke rendement	6
3.2.1	Reguliere voordelen en indirect rendement	7
3.2.3	Behandeling van bezittingen en schulden: totaalvoordeel	8
3.3	Grondslag en waardering	13
3.4	Vervangen van het heffingvrije vermogen door een heffingvrij inkomen	16
3.5	Invoering van de mogelijkheid tot verliesverrekening	17
3.6	Aanpassing van de tariefstelling	18
3.7	Onroerende zaken	18
3.8	Familiebedrijven en startende ondernemingen	21
3.9	Verzekeringsproducten	23
3.10	Vorderingen en schulden	27
3.11	Verstrekking van gegevens over het vermogen	27
4.	Internationale aspecten	28
4.1	Voorkoming van dubbele belasting	28
4.2	Verhouding tot hoger recht	29
5.	Overwogen alternatieven	30
5.1	Vermogenswinstbelasting	30
5.2	Belasting op basis van het reële werkelijke rendement	31
5.3	Handhaving van het huidige box 3-stelsel met verfijningen	31
6.	Budgettaire effecten	32
7.	Gevolgen voor het bedrijfsleven en burger	34
7.1	Inkomenseffecten	34
7.2	Gedragseffecten	37
7.3	Administratieve lasten en administratieplicht	38
7.4	Beroep op het doenvermogen	41
8.	Uitvoeringsaspecten	41
9.	Evaluatie	41
10.	Advies en consultatie	41
II.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	42

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Sinds de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) heeft de belastingheffing over het inkomen uit sparen en beleggen ('box 3') een forfaitair karakter. Een forfaitaire heffing is voor zowel belastingplichtigen als de Belastingdienst eenvoudig. Het sluit echter niet goed aan op het rechtvaardigheidsbeginsel. Omdat de te betalen belasting niet afhangt van het werkelijke inkomen uit sparen en beleggen, is de belastingdruk voor belastingplichtigen met een laag werkelijk inkomen veel hoger dan voor belastingplichtigen met een hoog werkelijk inkomen. Met dit wetsvoorstel stelt de regering voor om een nieuw stelsel voor de belastingheffing in box 3 in te voeren. In het nieuwe stelsel wordt inkomstenbelasting als hoofdregel geheven op basis van het werkelijke rendement uit sparen en beleggen op basis van vermogensaanwas. Hierbij worden de werkelijke inkomsten uit vermogen en de (positieve of negatieve) waardeontwikkeling belast en zijn kosten aftrekbaar. Voor onroerende zaken en aandelen in familiebedrijven en startende ondernemingen geldt als uitzondering op de hoofdregel een vermogenswinstbelasting. Daardoor wordt waardeontwikkeling voor deze vermogensbestanddelen belast bij realisatie, zoals bij verkoop.

Paragraaf 2 gaat in op de achtergrond van het wetsvoorstel. Paragraaf 3 bevat een beschrijving van de voorgestelde aanpassingen en paragraaf 4 de internationale aspecten. Paragraaf 5 gaat in op overwogen alternatieven. In paragrafen 6 tot en met 8 leest u over de effecten van het wetsvoorstel: budgettair, voor belastingplichtigen en het bedrijfsleven en voor de uitvoering. Tot slot bieden paragraaf 9 en 10 informatie over de toekomstige evaluatie en over het advies dat bij de totstandkoming van het wetsvoorstel is verkregen.

2. Achtergrond

Historie en aanleiding

Veel huishoudens ontlenen draagkracht aan hun spaargeld of beleggingen. Ze ontvangen bijvoorbeeld rente of dividend. Ook kunnen ze vermogenswinst maken op de beurs of doordat een tweede woning meer waard wordt. Sinds de invoering van het boxenstelsel in 2001 wordt het rendement uit sparen en beleggen belast in box 3. Deze paragraaf gaat in op de overwegingen die bij invoering van box 3 een rol speelden en de aanleiding om het huidige (forfaitaire) stelsel te vervangen.

De manier waarop het (inkomen uit) vermogen vóór 2001 werd belast kende een aantal problemen. Vóór 2001 werden de feitelijke inkomsten uit vermogen belast in de vorm van bijvoorbeeld rente, dividend en huur, verminderd met kosten en rekening houdend met een dividend- en rentevrijstelling. Omdat vermogenswinsten niet belast werden, was het aantrekkelijk om inkomsten zoals rente en dividend om te zetten in vermogenswinsten. Er kwamen bijvoorbeeld spaarproducten waarbij de rente werd omgezet in waardestijging van het vermogensbestanddeel zelf. Omdat vermogenswinsten niet belast werden en betaalde rente wel aftrekbaar was, was het ook aantrekkelijk om te beleggen met geleend geld.

Naast de heffing over inkomsten uit vermogen was er een afzonderlijke vermogensbelasting (in 2000 gold een tarief 0,7 procent en vrijstelling van f 200.000 voor een ongehuwde belastingplichtige en f 250.000 voor een gehuwde belastingplichtige). Om te voorkomen dat belastingplichtigen meer dan 68 procent van het inkomen moesten gebruiken voor de betaling van het gezamenlijke bedrag aan inkomstenbelasting en vermogensbelasting, gold een samenloopregeling die in die situaties zorgde voor een teruggaaf van vermogensbelasting.

Als oplossing voor de problemen in het stelsel van vóór 2001 – met name het feit dat vermogenswinsten onbelast bleven en de constructiegevoeligheid als gevolg daarvan – werd in 2001 box 3 ingevoerd als onderdeel van de Wet IB 2001. In box 3 gold tot en met 2016 een vast forfaitair rendement van 4 procent waarover de belastingplichtige belasting was verschuldigd. Door

de geleidelijk dalende rente kwam het forfaitaire rendement van 4 procent voor belastingplichtigen met (vooral) spaargeld steeds verder af te staan van het werkelijke rendement. Per 2017 is het stelsel van box 3 aangepast met als doel om het forfaitaire rendement beter aan te laten sluiten bij het werkelijke rendement. In de eerste plaats door de percentages van het forfait te berekenen op basis van gemiddelde feitelijk rendementen en in de tweede plaats door afhankelijk van de hoogte van het vermogen een andere onderverdeling van het vermogen in sparen en beleggen te veronderstellen.

De forfaitaire stelsels hebben geleid tot veel maatschappelijke kritiek. Een belangrijk punt van kritiek is dat mensen in bepaalde gevallen belasting moeten betalen over een inkomen dat ze in werkelijkheid niet hebben genoten. Hierbij is de spaarrekening een duidelijk voorbeeld, doordat de spaarrente de afgelopen jaren rond nihil schommelde. De tegenhanger hiervan is dat belastingplichtigen die in de praktijk een hoog rendement op hun vermogen hebben behaald, daar relatief weinig belasting over betalen. Dat niet eerder is gekozen voor een stelsel op basis van werkelijk rendement, heeft veel te maken met de uitvoerbaarheid. Een forfaitair stelsel is immers relatief eenvoudig uit te voeren. Dat een stelsel bij inwerkingtreding eenvoudig is en als begrijpelijk en rechtvaardig wordt ervaren, wil niet zeggen dat dit altijd zo blijft. Dat ongelijke gevallen in box 3 omwille van de eenvoud gelijk worden behandeld, leidt tot onbegrip. Het sluit niet aan bij het rechtvaardigheidsgevoel.

In het coalitieakkoord van 15 december 2021 is daarom afgesproken om een nieuw box 3-stelsel in te voeren op basis van werkelijk rendement. Een ontwikkeling die hier extra urgentie aan toevoegt, is het arrest van de Hoge Raad (HR) van 24 december 2021.¹ De HR oordeelde dat het box 3-stelsel, zoals dat gold in 2017 en 2018, in strijd is met het eigendomsrecht en discriminatieverbod van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) in de gevallen waarin het werkelijk behaalde rendement lager is dan het forfaitair berekende rendement, mede doordat wordt uitgegaan van een fictieve verdeling van het vermogen in spaartegoeden en andere vermogensbestanddelen.

Omdat invoering van een stelsel op basis van werkelijk rendement een aantal jaren voorbereiding vergt, geldt voor de tussenliggende jaren een door de Overbruggingswet box 3 aangepast forfaitair box 3-stelsel. Met de aanpassingen door de Overbruggingswet box 3 is een belangrijk bezwaar tegen het forfaitaire stelsel weggenomen, door het vermogen onder te verdelen in de categorieën banktegoeden, overige bezittingen en schulden. Voor iedere vermogenscategorie geldt een afzonderlijk forfaitair rendementspercentage. Hiermee sluit de belastingheffing beter aan bij het werkelijk behaalde rendement. Het blijft echter inherent aan een forfaitair stelsel dat het werkelijke rendement van een individuele belastingplichtige afwijkt van het forfaitair bepaalde rendement. Als het forfaitaire rendement hoger is dan het werkelijke rendement zal dit door de belastingplichtige als onrechtvaardig worden ervaren. Door box 3 om te vormen naar een heffing op basis van werkelijk rendement kan dit bezwaar worden weggenomen.

De voorgaande kabinetten hebben verschillende verkenningen uitgevoerd naar de mogelijke vormgeving van een vermogensrendementsheffing die beter aansluit bij het werkelijke rendement. Deze verkenningen hebben onder andere geresulteerd in de voortgangsrapportage 'Heffing box 3 op basis van werkelijk rendement'², het 'Keuzedocument box 3'³ en het PwC rapport naar de praktische uitvoerbaarheid van een heffing op basis van werkelijk rendement.⁴ Het kabinet heeft deze verkenningen als basis gebruikt voor de verdere uitwerking van het nieuwe stelsel.

Box 3 in cijfers

¹ HR 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963.

² Kamerstukken II 2016/17, 34552, nr. 6 (bijlage).

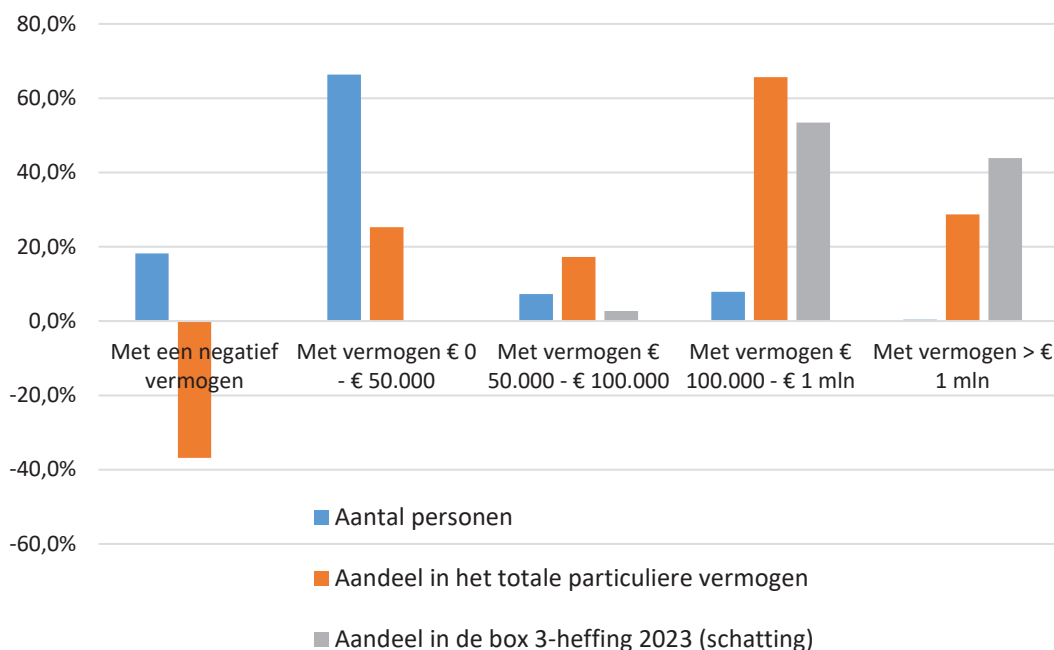
³ Kamerstukken II 2016/17, 34552, nr. 83 (bijlage).

⁴ Kamerstukken II 2020/21, 35572, nr. 92 (bijlage).

Alle inwoners van Nederland komen in beginsel in aanmerking voor belastingheffing in box 3. In 2023 betalen naar schatting echter minder dan 2 miljoen van hen daadwerkelijk belasting in box 3, omdat de rest een lager box 3-vermogen heeft dan het heffingvrije vermogen van € 57.000. In dit wetsvoorstel zijn ook drempels voorgesteld om het aantal belastingplichtigen in box 3 te beperken. Iedere belastingplichtige kan straks belasting in box 3 gaan betalen als het inkomen uit vermogen voldoende hoog is. Onderstaande cijfers geven inzicht in de omvang van het vermogen in box 3. Huishoudens kunnen ook vermogen hebben in box 1 (bijvoorbeeld de eigen woning of ondernemingsvermogen) of box 2 (ten minste 5% aandelen in een vennootschap). Dat vermogen valt niet in box 3.

De laatste volledige cijfers⁵ komen uit het belastingjaar 2020. Toen bracht box 3 ongeveer € 4,4 miljard op.⁶ Volwassen belastingplichtigen⁷ hadden gezamenlijk voor € 700 miljard aan box 3-bezittingen, tegen € 280 miljard box 3-schulden. Onderstaand histogram toont de verdeling van dit vermogen over de verschillende vermogensgroepen. Te zien is dat 85% van de volwassenen (de twee linker groepen) een vermogen in box 3 van minder dan € 50.000 per persoon had. De groep met een box 3-vermogen van meer dan € 1 miljoen per persoon telt ongeveer 0,4% van alle volwassenen, maar bezat in 2020 ongeveer 29% van al het vermogen in box 3. In 2023 zal deze groep naar schatting 44% van de totale box 3-belasting betalen. Het restant wordt bijna volledig betaald door de groep met een vermogen tussen de € 100.000 en € 1 miljoen per persoon (8% van de volwassen Nederlanders).

Het box 3-vermogen van volwassen belastingplichtigen

De € 700 miljard aan bezittingen in box 3 bestonden uit € 325 miljard spaargeld, € 180 miljard onroerende zaken, € 140 miljard effecten en € 55 miljard overige bezittingen. Deze overige bezittingen bestaan voor een relatief groot deel uit vorderingen, maar omvatten ook kapitaalverzekeringen, cryptovaluta, aandelen in reservefondsen van Verenigingen van Eigenaars en andere bezittingen. Uit onderstaand histogram blijkt dat de grote groep met een box 3-vermogen tussen de € 0 en € 50.000 bijna uitsluitend spaargeld bezit. Ook de groep met een vermogen tussen de € 50.000 en € 100.000 bezit veel spaargeld. Bij grotere vermogens nemen de

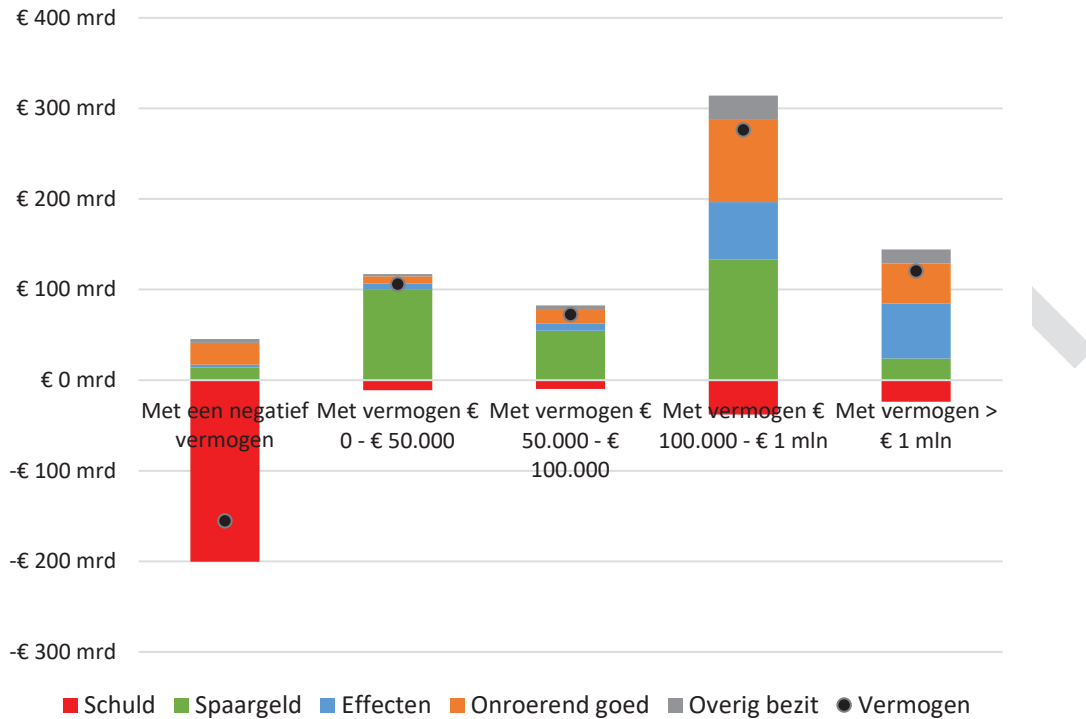
⁵ Deze cijfers zijn gebaseerd op de belastingaangifte van het jaar 2020 en de IPO-steekproef van het Centraal Bureau voor de Statistiek uit 2018.

⁶ De derving als gevolg van het rechtsherstel op grond van de Wet rechtsherstel box 3 is hier buiten beschouwing gelaten.

⁷ Hoewel minderjarigen ook belastingplichtig kunnen zijn voor box 3, zijn alleen de cijfers van volwassen Nederlanders getoond. De vermogensdata van minderjarigen zijn niet compleet.

schulden, effecten, onroerende zaken en overige bezittingen in omvang toe. Achttien procent van de volwassen Nederlanders had een negatief box 3-vermogen: meer schulden dan bezittingen. De totale omvang van de schuld bij deze groep was in 2020 groot, vermoedelijk omdat een klein deel van hen een grote schuld bij de eigen vennootschap had opgebouwd.

Het totale box 3-vermogen van volwassen belastingplichtigen uitgesplitst

3. De voorgestelde aanpassingen

3.1 Hoofdpijnen van het voorstel

De regering stelt voor om in box 3 inkomstenbelasting te heffen op basis van het werkelijk behaalde rendement van vermogen. De belasting wordt als hoofdregel vormgegeven als een *vermogensaanwasbelasting*. Het stelsel beoogt het totale (werkelijke) rendement van vermogen in de heffing te betrekken. Daarbij wordt jaarlijks belasting geheven over de reguliere voordelen uit vermogen (zoals rente, dividend, huur en pacht minus kosten) en de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeontwikkeling van vermogensbestanddelen in het betreffende jaar (zoals koerswinst of koersverlies over aandelen), minus kosten. Gerealiseerde waardeontwikkelingen doen zich bijvoorbeeld voor bij verkoop. Ongerealiseerde waardeontwikkelingen doen zich voor als het vermogensbestanddeel daadwerkelijk in waarde is gestegen of gedaald, maar deze waardeontwikkeling nog niet te gelde is gemaakt. Voor onroerende zaken en aandelen in familiebedrijven en startende ondernemingen geldt als uitzondering op de hoofdregel een *vermogenswinstbelasting*. Ook voor deze vermogensbestanddelen wordt het totale werkelijke rendement belast. De waardeontwikkeling wordt in veel gevallen belast als deze is gerealiseerd, bijvoorbeeld bij verkoop van het vermogensbestanddeel.

Met dit stelsel wordt het werkelijke rendement van vermogen belast. De forfaitaire vaststelling van het inkomen uit sparen en beleggen komt te vervallen. Een belasting over het werkelijke inkomen uit vermogen acht het kabinet rechtvaardiger dan het huidige forfaitaire regime omdat het beter aansluit bij de werkelijke draagkracht van een belastingplichtige. Het kabinet heeft verschillende

Kamerbrieven gestuurd over de vormgeving van het nieuwe box 3-stelsel.⁸ In deze brieven en in de debatten daarover heeft de keuze centraal gestaan of bij het belasten van het werkelijke rendement sprake moet zijn van een vermogensaanwasbelasting of vermogenswinstbelasting.

In dit voorstel geldt een vermogensaanwasbelasting als hoofdregel. Vermogensaanwas wordt als draagkracht-vermeerderende factor gezien. Door het jaarlijks belasten van vermogensaanwas wordt niet gewacht totdat het voordeel feitelijk wordt gerealiseerd. Van jaar tot jaar wordt geheven op basis van de vermogensaanwas die dat belastingjaar is opgetreden. Een vermogensmutatie kan ook negatief zijn. Met een vermogensaanwasbelasting wordt langdurig uitstel van belastingheffing voorkomen. Ook wordt voorkomen dat belastingplichtigen en ketenpartners zoals banken en verzekeraars langdurig gegevens moeten bijhouden over historische kostprijzen en investeringen. Een nadeel van een vermogensaanwasbelasting is voor belastingplichtigen echter dat belasting wordt geheven over waardeontwikkelingen die zij nog niet liquide hebben gemaakt. Dit nadeel speelt met name een rol bij vermogensbestanddelen die niet eenvoudig liquide te maken zijn. Dit zijn bovendien vaak vermogensbestanddelen waarvoor de gegevens niet worden aangeleverd door ketenpartners, waardoor de vanuit ketenpartners geschetste nadelen ten aanzien van een vermogenswinstbelasting hier een minder grote rol spelen. Daarom wordt een uitzondering voorgesteld voor onroerende zaken en aandelen in familiebedrijven en startende ondernemingen. Bij deze vermogensbestanddelen wordt de waardeontwikkeling belast als deze gerealiseerd is. Een uitgebreidere uiteenzetting van de voor- en nadelen van een vermogenswinstbelasting ten opzichte van een vermogensaanwasbelasting is opgenomen in hoofdstuk 5.

In het nieuwe stelsel worden alle voordelen die, onder welke naam en in welke vorm dan ook, worden verkregen uit de bezittingen en schulden (het 'totaalvoordeel') in de heffing betrokken, tenzij specifieke voordelen of kostensoorten expliciet worden uitgezonderd. Dit stelsel lijkt in de basis op de manier waarop winst bij ondernemers voor de inkomstenbelasting en bij lichamen in de vennootschapsbelasting wordt belast, waar de 'totaalwinst' in de heffing wordt betrokken. Dit wordt in paragraaf 3.2 nader toegelicht. Daarbij wordt ook toegelicht hoe het totaalvoordeel over specifieke jaren wordt verdeeld. Ook het onderdeel kostenafrek komt in die paragraaf aan bod.

Het uitgangspunt is dat het nieuwe stelsel geldt voor alle vermogensbestanddelen die in het huidige box 3 stelsel vallen. Het geldt dus niet voor vermogen dat in box 1 of box 2 valt. De huidige vrijstellingen blijven in stand, tenzij de overgang naar werkelijk rendement aanleiding geeft om een vrijstelling anders vorm te geven of af te schaffen. Deze gevallen worden toegelicht in paragraaf 3.3. In beginsel blijven dezelfde waarderingsregels als in het huidige stelsel van toepassing. De hoofdregel is, net als nu, dat bezittingen en schulden worden gewaardeerd naar de waarde in het economische verkeer.

De overgang naar een stelsel van belastingheffing op basis van werkelijk rendement leidt ook tot een aantal andere aanpassingen. Zo zal het heffingvrije vermogen worden omgezet in een heffingvrij inkomen (paragraaf 3.4). Omdat het werkelijke inkomen in een belastingjaar – anders dan bij het huidige forfaitaire inkomen – negatief kan zijn als gevolg van negatieve waardemutaties of kostenafrek, wordt de mogelijkheid van verliesverrekening (paragraaf 3.5) geïntroduceerd. In paragraaf 3.6 wordt het tarief van het nieuwe stelsel toegelicht.

De behandeling van onroerende zaken wordt toegelicht in paragraaf 3.7. De behandeling van familiebedrijven en startende ondernemingen wordt toegelicht in paragraaf 3.8. Enkele bijzonderheden met betrekking tot vorderingen, schulden en verzekeringsproducten komen aan bod in paragraaf 3.9 en 3.10. Paragraaf 3.11 gaat in op de levering van gegevens over het vermogen door de Belastingdienst aan andere uitvoeringsorganisaties, zoals de Dienst Toeslagen.

3.2 Bepalen van het inkomen op basis van het werkelijke rendement

⁸ Kamerstukken II 2021/22, 32 140, nr. 105, Kamerstukken II 2022/23, 32140, nr. 139, Kamerstukken II 2022/23, 32140, nr. 145.

3.2.1 Reguliere voordelen en indirect rendement

Het inkomen uit sparen en beleggen op basis van werkelijk rendement bestaat uit een heffing over alle voordelen behaald met bezittingen en schulden in box 3. Hiermee wordt het totale voordeel behaald met overige bezittingen en schulden belast. Kosten zijn in beginsel aftrekbaar.

Het totaalvoordeel bestaat enerzijds uit reguliere voordelen, zoals rente op spaartegoeden of dividend bij aandelen. Doordat het inkomen zakelijk moet worden bepaald, kan ook het eigen gebruik van een vermogensbestanddeel, zoals eigen gebruik van een woning, een belastbaar voordeel opleveren. Behalve reguliere voordelen leveren bezittingen ook indirect rendement op in de vorm van waardeontwikkelingen. Het kan gaan om gerealiseerde en om ongerealiseerde waardeontwikkelingen. Een voorbeeld van een gerealiseerde waardemutatie is de winst (of het verlies) bij de verkoop van aandelen tegen een hogere (of lagere) koers dan waarvoor deze aandelen waren gekocht. Een ongerealiseerde waardemutatie doet zich voor als de aandelen in een kalenderjaar een hogere of lagere koers hebben dan bij aanschaf, maar de aandelen nog niet zijn verkocht. Zowel bij realisatie als bij aanhouden van de aandelen behaalt de belegger rendement.

Voor de bepaling van het aan een kalenderjaar toe te rekenen indirecte rendement bij de vermogensaanwasbelasting geldt dat de bezittingen en schulden worden gewaardeerd naar de waarde in het economische verkeer. Dat indirecte rendement bestaat uit het verschil tussen de waarde aan het begin van het kalenderjaar en aan het eind van het kalenderjaar. Hierop wordt gecorrigeerd voor stortingen en onttrekkingen in het box 3-vermogen.

Voor de bepaling van het aan een kalenderjaar toe te rekenen indirecte rendement bij de vermogenswinstbelasting geldt een waardering op kostprijs bij het begin en het einde van het kalenderjaar, met uitzondering van de waarde bij vervreemding. De belastingheffing vindt pas plaats bij van vermogenswinst of -verlies, niet over tussentijdse waardemutaties.

Voorbeeld

Aandelen

Belastingplichtige heeft een aandeel in box 3, waarvoor de *vermogensaanwasbelasting* geldt. Het aandeel is aan het begin van jaar 1 € 1.000 waard. Eind jaar 1 is dat aandeel € 1.010 waard en eind jaar 2 is de waarde € 1.020. In jaar 1 en 2 is er dus een waardestijging van € 10. Het ontvangen dividend in jaar 1 is € 20 en in jaar 2 € 25. De belastingplichtige verkoopt het aandeel in jaar 3 voor € 1.150, de waardestijging in jaar 3 bedraagt € 130. Er zijn geen kosten in dit voorbeeld.

Het totale voordeel bedraagt de eindwaarde minus de beginwaarde (€ 1.150 -/- € 1.000, oftewel € 150), plus € 45 dividend is € 195.

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Totaal
Waarde 1 januari	€ 1.000	€ 1.010	€ 1.020	
Aanwasvoordelen	€ 10	€ 10	€ 130	€ 150
Reguliere voordelen	€ 20	€ 25	€ 0	€ 45

Voorbeeld

Onroerende zaak

Belastingplichtige koopt in jaar 1 een onroerende zaak in box 3, waarvoor de *vermogenswinstbelasting* geldt. De onroerende zaak heeft een kostprijs van € 500.000.

De onroerende zaak wordt verhuurd. De ontvangen huur is in jaar 1 € 20.000 en in jaar 2 en 3 € 25.000. De belastingplichtige verkoopt de onroerende zaak in jaar 3 voor € 520.000. Er zijn geen kosten of stortingen en onttrekkingen in dit voorbeeld.

Het totale voordeel bestaat uit de belaste vermogenswinst (€ 520.000 -/- € 500.000, oftewel € 20.000), plus € 70.000 aan huur. Het behaalde voordeel is dus € 90.000.

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Totaal
Belaste vermogenswinst	€ 0	€ 0	€ 20.000	€ 20.000
Reguliere voordelen	€ 20.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 70.000
Belastbaar voordeel	€ 20.000	€ 25.000	€ 45.000	€ 90.000

Voorbeeld

Banktegoeden

Een belastingplichtige heeft op 1 januari van jaar 1 € 100.000 aan banktegoeden. Zij ontvangt € 1.000 rente.

Aan het einde van jaar 1 heeft de belastingplichtige: € 100.000 + € 1.000 (rente) = € 101.000 aan banktegoeden. Er zijn in dit voorbeeld geen aftrekbare kosten.

Het behaalde voordeel bestaat uit € 1.000 aan rente.

3.2.3 Behandeling van bezittingen en schulden: totaalvoordeel

In het voorgestelde box 3-stelsel wordt het totale voordeel belast. Dit bestaat uit zowel de reguliere voordelen als het indirecte rendement. Hiermee wordt het totale rendement (alle voordelen) van box 3-vermogensbestanddelen in de heffing betrokken. Het gaat om de gezamenlijke voordelen die worden behaald met de bezittingen en schulden.

Bij ondernemers in de inkomstenbelasting worden ook alle voordelen uit vermogen belast en wel op basis van de totaalwinstgedachte. Bij de vormgeving van het inkomensbegrip voor het vermogen in box 3 is de totaalwinstgedachte als basis gebruikt. Het van overeenkomstige toepassing verklaren van het totaalwinstregime is niet nieuw. Het winstregime van ondernemers in de inkomstenbelasting wordt al jarenlang toegepast bij de winstbepaling van natuurlijke personen met resultaat uit overige werkzaamheden (ROW), de terbeschikkingstellingsregeling, de lucratiefbelangregeling en bij lichamen in de vennootschapsbelasting. Deze analoge toepassing heeft geleid tot een evenwichtig stelsel en functioneert goed, met name in de samenhang tussen box 1 en box 2.

Zo is dat voor box 3 ook beoogd. Door hetzelfde criterium te gebruiken, wordt bereikt dat voor overige bezittingen en schulden dezelfde totaalvoordeel-benadering geldt als voor ondernemers en resultaatgenieters en dat de daarbinnen ontwikkelde leerstukken, waaronder goed koopmansgebruik, van overeenkomstige toepassing zijn, met in achtneming van het verschil tussen een onderneming en vermogen, de wettelijke uitzonderingen en afwijkingen in box 3. Enkele belangrijke leerstukken zijn hierna opgenomen. Specifiek voor het totaalvoordeel uit het

belastbare inkomen uit vermogen in box 3 is gekeken welke vrijstellingen, aftrekbeperkingen, faciliteiten of andere regelingen nodig zijn.

Een belangrijke afwijking van de regels in box 1 en box 2 is gelegen in het feit dat de vermogensrendementsheffing in box 3 als hoofdregel is vormgegeven als een vermogensaanwasbelasting. Indirect rendement wordt in box 3 voor de vermogensaanwasbelasting jaarlijks belast, ook als nog geen vermogenswinst is gerealiseerd. Dit gebeurt door voor te schrijven dat de vermogensbestanddelen die onder de vermogensaanwasbelasting vallen jaarlijks naar de waarde in het economische verkeer gewaardeerd moeten worden. In box 1 en box 2 wordt belasting geheven op het moment van realisatie. Deze systematiek wordt gevolgd voor de vermogensbestanddelen die onder de vermogenswinstbelasting vallen.

Totaalvoordeel

Toepassing van de totaalvoordeelgedachte op de overige bezittingen en schulden houdt in dat de totale voordelen die worden behaald met dat vermogen gedurende het bezit van een belastingplichtige in de heffing worden betrokken. Dus alle voordelen minus de daarop betrekking hebbende kosten. Het voordeel wordt bepaald door vermogensvergelijking. Hierbij wordt uitgegaan van de ontwikkeling in de nominale waarde van het begin- en eindvermogen van het totale box 3-vermogen. Het belasten van het nominale werkelijke rendement zonder rekening te houden met inflatie is gebruikelijk in de andere delen van het belastingstelsel waar inkomen uit vermogen (inclusief ondernemingswinst) wordt belast. Nominale bedragen zijn bovendien herkenbaar en over het algemeen eenvoudig te bepalen.

Door analoge toepassing van het totaalwinstregime is sprake van een economische benadering van het voordeel. Het maakt dus niet uit onder welke naam of in welke vorm het voordeel opkomt, het valt onder het totaalvoordeel.

Bij het ontstaan van de belastingplicht (geboorte, immigratie, ontvangen van vermogen door schenking of vererving) wordt de beginwaarde en bij de beëindiging van de belastingplicht (overlijden, emigratie) wordt de eindwaarde op dat tijdstip gehanteerd. Vervolgens dient dat totaalvoordeel toegerekend te worden aan het betreffende kalenderjaar.

Vermogensetikettering

Anders dan bij de ondernemer geldt voor het totaalvoordeel geen vermogensetikettering. Er is wettelijk bepaald welke vermogensbestanddelen tot het vermogen in box 3 behoren waarvan het totale voordeel aan belastingheffing wordt onderworpen. Er is dus geen keuzemogelijkheid. Het uitgangspunt is dat hetzelfde vermogen in box 3 wordt betrokken als in het huidige stelsel. Op dat vermogen is het regime van het totaalvoordeel van toepassing, waarbij het voordeel wordt bepaald door vermogensvergelijking.

Stortingen en onttrekkingen

Vermogensmutaties of opbrengsten en uitgaven die niet te maken hebben met het box 3-vermogen worden als storting, respectievelijk als onttrekking aangemerkt. De begrippen storting en onttrekking zijn gelijk aan die in de winst-/resultaatsfeer. Stortingen en onttrekkingen worden in principe in aanmerking genomen tegen de waarde in het economische verkeer. Zo wordt bereikt dat het juiste totaalvoordeel bepaald wordt en dat elementen die wel leiden tot een hoger eindvermogen maar niet het resultaat zijn van een vermogensaanwas buiten de vaststelling van het jaarvoordeel blijven. Omgekeerd wordt een verlaging van het eindvermogen door handelingen die niet met het belaste vermogen samenhangen als onttrekking weer bij het eindvermogen opgeteld.

Voorbeeld

Belastingplichtige heeft op 1 januari 2027 € 20.000 op zijn bankrekening staan. Gedurende het jaar ontvangt hij € 45.000 aan salaris. Dit zijn stortingen in zijn box 3-vermogen. Daarnaast doet hij voor € 40.000 aan privé-uitgaven. Dit zijn onttrekkingen aan zijn box 3-vermogen. Ook ontvangt hij € 400 rente. Eind 2027 staat er € 25.400 op zijn bankrekening.

Er zijn geen aftrekbare kosten. De belastingplichtige heeft geen ander box 3-vermogen.

Het jaarvoordeel bestaat uit de € 400 aan ontvangen rente. De berekening van het jaarvoordeel is in onderstaande vermogensvergelijking weergegeven.

Eindvermogen 2027	€ 25.400
Beginvermogen 2027	<u>€ 20.000</u>
Vermogensmutatie	€ 5.400
Af: Stortingen	€ 45.000 -/-
Bij: Onttrekkingen	<u>€ 40.000 +</u>
Jaarvoordeel	€ 400

Dit is de theoretische benadering op basis van een vermogensvergelijking. Beoogd wordt dat ketenpartners deze gegevens zo veel mogelijk renseigneren aan de Belastingdienst voor de vooraf ingevulde aangifte. Hierover lopen gesprekken met de ketenpartners.

Zakelijkheidsbeginsel

In gelieerde verhoudingen (bijvoorbeeld tussen ouder en kind of tussen de belastingplichtige met de eigen vennootschap) kunnen transacties worden gesloten met voorwaarden die afwijken van tussen derden gesloten vergelijkbare transacties. Dit biedt de mogelijkheid om verliezen te creëren die bij zakelijke, vergelijkbare transacties niet zouden optreden. Zo zou de heffing in box 3 kunnen worden vermeden. De zakelijkheidstoets zoals gehanteerd binnen het totaalwinstregime geldt ook voor het totaalvoordeel van vermogen. Voor de bepaling van het totaalvoordeel moet zakelijk gehandeld worden.

Toepassing van het zakelijkheidsbeginsel gaat constructies met onzakelijke vergoedingen in de verhouding tot box 1 en box 2 tegen en brengt daarnaast meer evenwicht tussen de winst- en de box 3-sfeer. De ondernemer of de vennootschap dient immers op basis van het totaalwinstbeginsel eveneens zakelijk te handelen. Als binnen box 3 geen zakelijkheidstoets zou gelden, zou juist sprake zijn van een mismatch in de heffing. Toepassing van het zakelijkheidsbeginsel in box 3 brengt bijvoorbeeld meer evenwicht tussen aftrek van rente in box 3 en het zakelijke bedrag dat bij de vennootschap in aanmerking genomen wordt. Ook buiten de relatie met box 1 of box 2 kunnen prijzen verzakelijkt worden. Bijvoorbeeld in het geval van verkoop van aandelen door een ouder aan zijn of haar kind tegen een lager bedrag dan de waarde in het economische verkeer. Dergelijke transacties vormen een onttrekking. Door het verschil tussen de waarde in het economische verkeer en de te lage verkoopprijs als onttrekking aan te merken wordt het inkomen op zakelijke wijze bepaald.

Voorbeeld

Piet heeft op 1 januari van jaar 1 aandelen met een waarde van € 95. Op 1 mei verkoopt Piet de aandelen met een werkelijke waarde op dat moment van € 100 voor een bedrag van € 1 aan zijn dochter Emma. Eind jaar 1 zijn de aandelen € 105 waard. Op 1 februari van jaar 2 keldert de koers en verkoopt Emma de aandelen voor € 80.

Voor Piet houdt deze transactie een onttrekking in van € 99 vanwege de bevoordeling en € 1 vanwege de verkoop. Voor Emma betekent dit een storting in haar belast vermogen van € 99 vanwege de bevoordeling en € 1 vanwege de koop.

De uitkomst van Piet en Emma gecombineerd komt overeen met de totale waardemutatie, het verschil tussen 95 en 80, namelijk een waardedaling van € 15

Eindvermogen Piet jaar 1	€ 0
Beginvermogen jaar 1	<u>€ 95</u>
Mutatie	€ 95 -/-
Af: Stortingen	€ 9
Bij: Onttrekkingen	<u>€ 100</u>
Jaarvoordeel	€ 5

Eindvermogen Emma jaar 1	€ 105
Beginvermogen jaar 1	<u>€ 0</u>
Mutatie	€ 105
Af: Stortingen	€ 1 000
Bij: Onttrekkingen	<u>€</u>
Jaarvoordeel	€ 5

Eindvermogen Emma jaar 2	€ 0
Beginvermogen jaar 2	<u>€ 105</u>
Mutatie	€ 105 -/-
Af: Stortingen	€ 0
Bij: Onttrekkingen	<u>€ 80</u>
Jaarvoordeel	€ 25 -/-

Eigen gebruik

Toepassing van het zakelijkheidsbeginsel betekent mede dat de waarde van eigen gebruik van bezittingen tot het inkomen uit vermogen wordt gerekend. Economisch gezien leidt het eigen gebruik door de belastingplichtigen van een box 3-bezitting tot een voordeel. Deze situatie zal zich voordoen bij het gebruik van fysieke goederen, zoals onroerende zaken. Het genot uit het (kunnen) gebruiken van de bezitting, zoals woongenot van een woning, kan worden gewaardeerd. In de winstsfeer leidt bijvoorbeeld het in privé gebruiken van een woning die tot het ondernemingsvermogen is gerekend tot een winstbijtelling op basis van een percentage van de WOZ-waarde. Naar analogie leidt ook het eigen gebruik van een woning die tot het box 3-vermogen behoort tot een belastbaar voordeel in de vorm van de economische huurwaarde van die woning. Daar staat tegenover dat de kosten die verband houden met het gebruiken van het betreffende vermogensbestanddeel voor aftrek in aanmerking komen. Voor onroerende zaken zal de economische huurwaarde voor het eigen gebruik, op vergelijkbare wijze als in de winstsfeer, op basis van een forfait in de belastinggrondslag worden betrokken.

Overigens blijven roerende zaken voor eigen gebruik, zoals auto's, caravans en boten, net als in het huidige box 3 buiten de belastingheffing. Een uitzondering geldt voor roerende zaken die hoofdzakelijk ter belegging worden aangehouden, wat bijvoorbeeld bij een kunstcollectie het geval kan zijn. Aangezien deze roerende zaken hoofdzakelijk ter belegging worden aangehouden wordt in dat geval het eigen gebruik niet belast.

Toerekening van vermogen

Uitgangspunt is dat elke belastingplichtige zijn eigen totaalvoordeel uit zijn vermogen aangeeft. De eigendom van het vermogen is daarbij richtinggevend. Hieronder wordt zowel de juridische als de economische eigendom verstaan. Voor vermogen dat tot een (beperkte) gemeenschap van goederen behoort, gaat het om de gerechtigdheid daarin. Voor fiscale partners wordt het totaalvoordeel van beide partners samen bepaald en geldt vrije toerekening van het gezamenlijke inkomen in box 3. Dit geldt op dezelfde wijze voor toerekening van het totale vermogen van fiscale partners.

Genietingstijdstip reguliere voordelen

Reguliere voordelen worden belast op het moment dat de belastingplichtige er de beschikkingsmacht over krijgt. Meestal is dat op het moment dat de voordelen worden ontvangen. Daarnaast is dit het geval wanneer de reguliere voordelen worden verrekend, ter beschikking gesteld, rentedragend zijn geworden of vorderbaar en inbaar zijn geworden. Dit sluit aan bij het genietingstijdstip dat gold onder de Wet IB 1964 en bij het momenteel geldende genietingstijdstip voor loon, reguliere voordelen uit aanmerkelijk belang en persoonsgebonden aftrek.

Voorbeeld

X ontvangt op 15 januari 2028 € 100 dividend op zijn aandelen in box 3. Het dividend heeft betrekking op het kalenderjaar 2027. Omdat X het dividend in 2028 ontvangt, is het in 2028 belast.

Aftrekbare kosten

Naast opbrengsten zijn er kosten verbonden aan bezittingen en schulden. Het kan gaan om bijvoorbeeld transactiekosten voor het aankopen en verkopen van beleggingen of kosten voor beheer. Bij een op draagkracht gebaseerde heffing over het inkomen is het passend dat de kosten die gemaakt worden om dat inkomen te genieten afgetrokken kunnen worden. De kosten maken onderdeel uit van het totaalvoordeel.

De kostenaftrek is bekend uit het verleden onder de Wet IB 1964 en geldt ook in de winstsfeer. De ervaring leert dat kostenaftrek geregeld tot discussies en rechtszaken leidt en dit zal nog meer spelen als er geen enkele wettelijke inperking is voor kosten met een consumptief element. Met het oog op de uitvoerbaarheid van het nieuwe stelsel en om uitholling van de belastingopbrengst te voorkomen, is het wenselijk om deze discussies zo veel mogelijk te voorkomen. Door een vorm van regulering waarbij gedefinieerd wordt welke kosten wel en welke kosten niet aftrekbaar zijn, is het stelsel voor de burger duidelijker en voor de Belastingdienst beter uitvoerbaar.

Het uitgangspunt is dat uitsluitend kosten die verband houden met de inning, het behoud en de verwerving van het resultaat, in aftrek mogen komen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan bank- en beheerkosten, transactiekosten voor het aan- en verkopen van beleggingen of kosten voor betaalde rente.

Uitgaven met een gemengd karakter vallen niet onder deze kosten. Met een gemengd karakter wordt hierbij bedoeld: kosten die niet uitsluitend betrekking hebben op het box 3-resultaat, maar waarin ook een persoonlijke component in zit besloten. Hierbij kan gedacht worden aan een krantenabonnement waarmee men ook op de hoogte kan blijven van koersontwikkelingen of kosten voor een busje dat voor een beleggingspand maar ook voor persoonlijke doeleinden kan worden gebruikt. Kosten worden dus niet gesplitst in een aftrekbaar deel dat betrekking heeft op box 3 en een niet-aftrekbaar deel dat ziet op persoonlijke doeleinden. Hiervoor is gekozen in verband met het doenvermogen van belastingplichtigen en de uitvoerbaarheid voor de Belastingdienst.

Omdat de vraag wanneer kosten uitsluitend betrekking hebben op het box 3-resultaat gevoelig voor discussie kan zijn, is het voorstel om wettelijk enkele kosten aan te wijzen die niet aftrekbaar zijn. Deze bepaling van niet-aftrekbare kosten is in belangrijke mate gebaseerd op bestaande beperkingen voor kostenafrek in box 1. Op de lijst staan onder andere kosten voor voedsel, drank, congressen, telefoonabonnementen en literatuur.

Ook kosten waarvan het niet wenselijk wordt geacht dat deze in aftrek kunnen komen op het resultaat, worden uitgesloten. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan kosten die verband houden met geldboeten, misdrijven, dwangsommen of dividend- en kansspelbelasting. Voor de vormgeving van deze uitsluiting wordt ook aansluiting gezocht bij de bestaande aftrekbeperkingen in box 1. Tot slot zijn er aftrekbeperkingen opgenomen die dienen ter voorkoming van potentieel misbruik. Hierbij kan gedacht worden aan het uitsluiten van kosten die samenhangen met arbeid van de partner van de belastingplichtige of kosten die samenhangen met bepaalde vrijgestelde niet-opeisbare geldvorderingen.

Met de vormgeving van de kostenafrekbeperking en de beperkingen hierop is gepoogd een balans te vinden tussen enerzijds de aansluiting op het werkelijke rendement en anderzijds de praktische uitvoerbaarheid voor burgers en de Belastingdienst.

3.3 Grondslag en waardering

Het uitgangspunt bij de overgang naar een stelsel op basis van werkelijk rendement is dat de grondslag voor wat betreft bezittingen en schulden niet wijzigt. De huidige afbakening blijft bestaan en de huidige vrijstellingen worden gehandhaafd, tenzij de overgang naar een stelsel op basis van werkelijk rendement aanleiding geeft om een vrijstelling anders vorm te geven of af te schaffen. In deze paragraaf worden enkele bijzonderheden als gevolg van de overgang naar het nieuwe stelsel toegelicht.

Vrijstelling groen sparen en groen beleggen

Momenteel worden in box 3 groen sparen en groen beleggen gestimuleerd door middel van een box 3-vrijstelling van € 71.251 (2024) per persoon (voor fiscale partners wordt dit bedrag verdubbeld) en een heffingskorting van 0,7% (2024) van het bedrag dat is vrijgesteld. Het gaat om sparen en beleggen door particulieren in aangewezen groenfondsen die duurzame innovatieve projecten financieren (regeling groenprojecten). De fiscale stimulans is een tegemoetkoming voor het lagere rendement op die groenprojecten.

De huidige vrijstelling voor groene beleggingen en spaartegoeden in box 3 wordt voor ongeveer twee derde toegepast op spaartegoeden en voor een derde op beleggingen. De verwachting is dat in het nieuwe stelsel de belasting op spaargeld laag zal zijn vanwege de huidige lage rentes. Daarmee neemt het fiscale belang van de vrijstelling af. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) heeft zorgen geuit over de onzekerheid voor de bestendigheid van financiering van groenprojecten door het minder aantrekkelijk worden van de regeling groen sparen voor spaargeld. Daardoor wordt het lastiger voor groenbanken en groenfondsen om nieuwe middelen aan te trekken om groene projecten te financieren.

In verband hiermee wordt in het nieuwe stelsel voorgesteld om de vrijstelling voor groen sparen en beleggen af te schaffen en in plaats daarvan de heffingskorting voor groene beleggingen en spaartegoeden te verhogen. Daarmee wordt de stimulans onafhankelijk van het behaalde rendement met de groene spaar- en beleggingsproducten en blijft het aantrekken van financiering voor groene projecten naar verwachting voldoende aantrekkelijk.

Genotsrechten

Het genotsrecht is het recht op genot van een zaak of vermogensrecht, het recht om gebruik te maken van iets. Een veel voorkomend genotsrecht is het vruchtgebruik: het recht om goederen te gebruiken die van een ander zijn en daarvan de 'vruchten' te genieten (bijvoorbeeld toekomstige

rente of dividend). Andere voorbeelden van genotsrechten zijn: het recht van erfpacht (het recht om gebruik te maken van een stuk grond) en het recht van opstal (met een opstalrecht kan je bijvoorbeeld eigenaar zijn van een woning op andermans grond). Na het vestigen van het genotsrecht blijft bij de juridische eigenaar een zogenoemd "blote eigendom" over.

Periodieke vergoedingen voor een genotsrecht, zoals de jaarlijkse canon bij erfpacht, worden belast als directe inkomsten bij de blote eigenaar en zijn voor de genotsgerechtigde aftrekbaar als kosten. Een eenmalige vergoeding op het moment van vestiging van het genotsrecht tegen een zakelijke prijs is een vermogensmutatie waarbij het totale vermogen gelijk blijft. De verkoopprijs van het genotsrecht is dan immers gelijk aan de waardedaling van het goed waarop het genotsrecht rust. Elk jaar wordt de resterende periode waarin het genotsrecht op het eigendom is gevestigd korter. Daardoor stijgt de waarde van het blote eigendom en daalt de waarde van het genotsrecht. De blote eigenaar heeft elk jaar een tussentijdse winstneming vanwege de afbraak van de waarde van het resterende genotsrecht. Daar staat tegenover dat de genotsgerechtigde elk jaar de waardedaling van het genotsrecht kan aftrekken.

Voorbeeld | Vruchtgebruik aandelen voor een periode van 5 jaar

Eef koopt in 2027 een aandeel voor € 100.000 en vestigt daarop voor een periode van vijf jaren een vruchtgebruik ten behoeve van Joep tegen een (zakelijke koopsom) van € 10.000. In de jaren 2027 t/m 2031 heeft het aandeel in totaal € 14.000 dividend uitgekeerd en is de intrinsieke waarde per saldo met € 9.000 gestegen. De waarde van het vruchtgebruik wordt in 5 jaar lineair afgebouwd (20% per jaar; ter waarde van $\frac{€ 10.000}{5} = € 2.000$).

Verloop blote eigendom en vruchtgebruik

Datum	1-1-2027	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030	31-12-2031
Waarde volle eigendom	100.000	105.000	108.000	109.000	104.000	109.000
Waarde blote eigendom	90.000	97.000	102.000	105.000	102.000	109.000
Waarde vruchtgebruik	10.000	8.000	6.000	4.000	2.000	0
Afbraak vruchtgebruik	100%	80%	60%	40%	20%	0%

Het jaarresultaat voor blote eigenaar Eef

Jaar	2027	2028	2029	2030	2031	Totaal
Waardemutatie aandeel	5.000	3.000	1.000	-5.000	5.000	9.000
Afbraak vruchtgebruik	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	10.000
Totaal jaarinkomen	7.000	5.000	3.000	-3.000	7.000	19.000

Het jaarresultaat voor vruchtgebruiker Joep

Jaar	2027	2028	2029	2030	2031	Totaal
Dividend	2.000	2.000	3.000	3.000	4.000	14.000
Afbraak vruchtgebruik	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-10.000
Totaal jaarinkomen	0	0	1.000	1.000	2.000	4.000

Voor de aankoop van een blote eigendom als het gaat om onroerende zaken of om aandelen in en winstbewijzen van een familie- of startende onderneming wordt een uitzondering gemaakt op de hiervoor beschreven systematiek. Voor deze bezittingen wordt in het nieuwe box 3 een winstregime op basis van het realisatiebeginsel voorgesteld, onder andere omdat deze bezittingen niet liquide zijn. Bij de volle eigenaar die een genotsrecht verkoopt, zal liquiditeit geen probleem zijn, omdat deze eigenaar een vergoeding kan vragen voor de vestiging van het genotsrecht. Dit is anders bij de aankoop van een blote eigendom. Daarom geldt voor de bezittingen die onder het winstregime vallen dat bij de verwerving van een blote eigendom de waardestijging die het gevolg is van het aflopen van het genotsrecht pas wordt belast bij vervreemding of bij einde belastingplicht.

Voorbeeld | Koop van blote eigendom onroerend goed met een vruchtgebruik voor een periode van 5 jaar

Eef koopt op 1 januari 2027 een loods voor € 90.000. Op dat moment is op die loods een vruchtgebruik gevestigd voor een periode van vijf jaren ten behoeve van Joep. De waarde van de volle eigendom van de loods is € 100.000, maar de koopsom die Eef moet betalen is € 10.000 lager vanwege het waardedrukkende effect van het vruchtgebruik dat door de vorige eigenaar op de loods is gevestigd. In de jaren 2027 t/m 2031 verhuurt Joep de loods aan derden voor totaal € 14.000. De waarde van het vruchtgebruik wordt in 5 jaar lineair afgebouwd (20% per jaar; ter waarde van € 10.000 / 5 = € 2.000). Eef verhuurt zelf - na einde van het vruchtgebruik - de loods in 2032 voor € 5.000. Uiteindelijk verkoopt Eef de loods op 31-12-2032 voor € 115.000.

Verloop blote eigendom en vruchtgebruik

Datum	1-1-2027	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030	31-12-2031	31-12-2032
Waarde volle eigendom	100.000	105.000	108.000	109.000	104.000	109.000	115.000
Waarde blote eigendom	90.000	97.000	102.000	105.000	102.000	109.000	
Waarde vruchtgebruik	10.000	8.000	6.000	4.000	2.000	0	
Afbraak vruchtgebruik	100%	80%	60%	40%	20%	0%	0%

Het jaarresultaat voor blote eigenaar Eef

Jaar	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal
Verkoopprijs	0	0	0	0	0	115.000	115.000
Aanschafprijs	0	0	0	0	0	-90.000	-90.000
Huur	0	0	0	0	0	5.000	5.000
Totaalinkomen	0	0	0	0	0	30.000	30.000

Het jaarresultaat voor vruchtgebruiker Joep

Jaar	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Totaal
Huur	2.000	2.000	3.000	3.000	4.000		14.000
Afbraak vruchtgebruik	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000		-10.000
Totaal jaarinkomen	0	0	1.000	1.000	2.000	0	4.000

Erfrecht

In het huidige box 3-stelsel worden genotsrechten ten behoeve van de echtgenoot van een overleden ouder van de belastingplichtige die ontstaan op basis van het wettelijk erfrecht of op grond van een testament niet in aanmerking genomen. De blote eigenaar (het kind) geeft niets aan en de vruchtgebruiker (vaak de overgebleven ouder) geeft de volle waarde van de bezitting aan. Het doel hiervan is om degene die in economische zin kan beschikken over het vermogen in de heffing te betrekken. Het betreffende artikel is overgenomen in het wetsvoorstel.

Schuldendrempel

In het oude box 3-stelsel gold een drempel voor schulden. Hiermee werd voorkomen dat mensen kleine openstaande rekeningen zouden moeten opgeven in box 3. In het voorstel is deze drempel niet nodig. Vaak zijn deze rekeningen niet rentedragend en dus niet van belang voor de heffing. En als ze wel rentedragend zijn, past het bij het stelsel op basis van werkelijk rendement om deze rente volledig in de heffing te betrekken.

3.4 Vervangen van het heffingvrije vermogen door een heffingvrij inkomen

In het huidige box 3-stelsel is er een heffingvrij vermogen. Bij een stelsel op basis van werkelijk rendement past een heffingvrij inkomen beter. Bij een heffingvrij inkomen betalen belastingplichtigen met hetzelfde werkelijke rendement in een jaar evenveel belasting. Bij een heffingvrij vermogen is dat niet het geval. Het is immers mogelijk dat iemand met een relatief laag vermogen, toch een hoog rendement behaalt. Een heffingvrij inkomen sluit daardoor beter aan bij de systematiek en bij het draagkrachtbeginsel.

Het voorstel is om het heffingvrije inkomen op € PM te bepalen. Zie paragraaf 6 over budgettaire effecten voor enkele illustratieve varianten.

Met een heffingvrij inkomen wordt bereikt dat belastingplichtigen met een inkomen uit vermogen niet vanaf de eerste euro aan rendement in de belastingheffing worden betrokken. Belastingplichtigen met zowel een vermogen onder de huurtoeslaggrens en een inkomen lager dan het heffingvrije inkomen hoeven daardoor geen aangifte te doen voor box 3. De meeste belastingplichtigen met een klein vermogen, dat onder het huidige heffingvrije vermogen blijft (€ 57.000 in 2024), zullen ook onder het heffingvrije inkomen blijven. Belastingplichtigen met een vermogen boven de huurtoeslaggrens moeten aangifte doen, ook als hun inkomen lager is dan het heffingvrije inkomen (zie paragraaf 3.11).

Het heffingvrije inkomen draagt bij aan een doelmatige belastingheffing omdat bij kleine inkomens uit vermogen geen belasting geheven wordt. Een nadeel van het heffingvrije inkomen is dat belastingplichtigen met fluctuerend inkomen gezien over meerdere jaren meer belasting betalen dan belastingplichtigen met een even hoog stabiel inkomen. In een verliesjaar heeft de belastingplichtige immers geen voordeel van het heffingvrije inkomen.

3.5 Invoering van de mogelijkheid tot verliesverrekening

In een stelsel op basis van werkelijk rendement is het mogelijk dat belastingplichtigen verlies lijden in box 3. Dat kan bijvoorbeeld bij koersdalingen op de aandelenbeurs, waardedaling van onroerende zaken en bij hoge eenmalige of periodieke kosten, maar ook bij situaties waarin er een laag of geen box 3 inkomen is terwijl er wel rentekosten voor schulden worden gemaakt. De verschuldigde belasting in een kalenderjaar kan echter niet lager dan nihil worden. Het kabinet stelt voor om in het nieuwe stelsel verliesverrekening mogelijk te maken. Daarbij kunnen verliezen in box 3 worden verrekend met toekomstige opbrengsten ('carry-forward'). Hiermee wordt beter recht gedaan aan het draagkrachtbeginsel, worden grote schommelingen in box 3-inkomen enigszins gemitigeerd en is het genietingsmoment van het inkomen minder van belang voor de belastingdruk. Bovendien hoort de mogelijkheid tot verliesverrekening in een stelsel waarin het totale voordeel uit vermogen belast wordt.

Wanneer een belastingplichtige bijvoorbeeld in jaar 1 een rendement heeft in box 3 van € 2.000 en in jaar 2 een verlies van € 2.000, zou zonder verliesverrekening in jaar 1 over € 2.000 worden geheven en in jaar 2 geen belasting worden geheven. Bezien over beide jaren wordt geen recht gedaan aan het draagkrachtbeginsel, omdat per saldo over deze twee jaren geen rendement is behaald.

Verliesverrekening is extra belangrijk omdat is gekozen voor het als hoofdregel belasten van waardemutaties op basis van vermogensaanwas. Daarbij is immers belasting verschuldigd over waardeinstijgingen, waarvan niet zeker is of deze uiteindelijk ook gerealiseerd worden. In latere belastingjaren kan de waardeinstijging tenietgedaan worden. Door een ruime verliesverrekening toe te staan wordt in de meeste gevallen voorkomen dat bezien over meerdere jaren waardeinstijgingen worden belast die uiteindelijk niet gerealiseerd worden.

Rekening houdend met de systematiek van de inkomstenbelasting, waarin het inkomen wordt verdeeld over de verschillende boxen, ligt het voor de hand om de verliesverrekening zo vorm te geven dat verliezen uitsluitend kunnen worden verrekend met de box 3-inkomsten uit andere jaren. Dit wordt wel het gesloten boxenstelsel genoemd. Een verlies in box 3 kan dus niet verrekend worden met inkomsten uit box 1 of box 2, net als verlies in box 1 en box 2 in de regel ook niet verrekend kan worden met inkomsten in andere boxen. In box 1 is verliesverrekening mogelijk met inkomsten uit de drie voorgaande kalenderjaren en de negen volgende kalenderjaren, in box 2 met inkomsten uit het voorgaande kalenderjaar en de zes volgende kalenderjaren.⁹ Voor box 3 is het voorstel om verliesverrekening zonder beperking met volgende kalenderjaren mogelijk te maken. Het kabinet vindt een dergelijke ruime verliesverrekening passend bij een belasting waarbij ook waardemutaties die nog niet gerealiseerd zijn in de heffing

⁹ Een verlies in de vennootschap kan worden verrekend met het voorgaande kalenderjaar en onbeperkt met toekomstige belastingjaren.

worden betrokken. Verliesverrekening is voor het eerst mogelijk in het jaar na invoering van het nieuwe stelsel. Het blijft ook bij deze ruime verliesverrekeningsmogelijkheden het geval dat sommige belastingplichtigen niet alle verliezen hebben verrekend op het moment dat hun belastingplicht eindigt (bij migratie of overlijden). Dit is een nadeel dat ook geldt in box 1 en box 2.

Verliesverrekeningsdrempel

Om doelmatigheidsredenen is het wenselijk om een drempel voor verliesverrekening op te nemen.

Met een drempel kan worden voorkomen dat veel belastingplichtigen aangifte voor box 3 kunnen doen om een klein bedrag aan verliesverrekening veilig te stellen. Bijvoorbeeld mensen met een klein verlies door de rente op een kleine schuld of door een kleine aandelenportefeuille die in waarde daalt.

Door de verliesverrekeningsdrempel vervalt het belang van het doen van aangifte. De drempel voor het vaststellen van een verlies bedraagt **PM**. Zie paragraaf 6 over budgettaire effecten voor enkele illustratieve varianten. Belastingplichtigen met een vermogen boven de huurtoeslaggrens moeten aangifte doen, ook als ze een verlies hebben dat kleiner is dan de verliesverrekeningsdrempel. Dit heeft te maken met het verstrekken van gegevens over het vermogen (zie paragraaf 3.11).

Het nadeel van een verliesverrekeningsdrempel is dat belastingplichtigen met fluctuerend inkomen meer belasting betalen dan belastingplichtigen met een even hoog stabiel inkomen. In een verliesjaar heeft de belastingplichtige immers nadeel van een verliesverrekeningsdrempel. De verliesverrekeningsdrempel beperkt echter het aantal burgers dat belastingplichtig wordt in box 3, terwijl de negatieve effecten beperkt blijven wanneer de drempel relatief laag is.

Het heffingvrije inkomen is altijd hoger dan de verliesverrekeningsdrempel. Hierdoor is in de regel alleen belasting verschuldigd als het inkomen over meerdere jaren gezien positief is. Tegenover het nadeel voor belastingplichtigen van de verliesverrekeningsdrempel in een verliesjaar staat immers het voordeel van een heffingvrij inkomen wanneer een positief rendement wordt behaald.

3.6 Aanpassing van de tariefstelling

Voor het belaste inkomen in box 3 wordt een vlak belastingtarief van **PM**% voorgesteld. Zie paragraaf 6 over budgettaire effecten voor enkele illustratieve varianten.

3.7 Onroerende zaken

In box 3 vallen veel verschillende soorten onroerende zaken. Hierbij kan gedacht worden aan woningen (met uitzondering van de eigen woning die in box 1 wordt belast), bedrijfspanden en gronden die niet tot het ondernemingsvermogen in box 1 of tot het vermogen in box 2 behoren. Voor alle onroerende zaken in box 3, daaronder begrepen rechten die direct of indirect betrekking hebben op onroerende zaken, geldt een vermogenswinstbelasting. Bij deze rechten gaat het om de volgende gebruiksrechten: vruchtgebruik, erfdienstbaarheid, erfpacht, opstal, recht van gebruik en recht van bewoning en om de volgende zekerheidsrechten: pand en hypotheek. Hierbij worden de reguliere voordelen, zoals huurinkomsten en het voordeel van het beschikbaar zijn voor eigen gebruik, belast. Het indirecte rendement in de vorm van waardeontwikkeling van het vermogen wordt belast op het moment waarop de onroerende zaak de vermogenswinstbelasting bij de belastingplichtige (gedeeltelijk) verlaat. Dit doet zich onder andere voor bij (gedeeltelijke) verkoop van de onroerende zaak, het (gedeeltelijk) tenietgaan van de onroerende zaak en bij (gedeeltelijke) toedeling van de onroerende zaak van de belastingplichtige aan een ander, bijvoorbeeld in het kader van het aangaan van een (beperkte) huwelijksgemeenschap, bij echtscheiding, schenking of overlijden). Ook bij emigratie van de belastingplichtige vindt een heffing over de waardeontwikkeling plaats. Dit gebeurt met name omdat na emigratie Nederland

veelal geen heffingsrecht meer heeft ten aanzien van onroerende zaken die in het buitenland zijn gelegen.

Vermogenswinstbelasting

Voor het vaststellen van het resultaat uit onroerende zaken gelden dezelfde beginselen als voor overige vermogensbestanddelen. Omdat voor onroerende zaken een vermogenswinstbelasting geldt, wordt het vermogen niet jaarlijks gewaardeerd naar de waarde in het economische verkeer. In plaats daarvan wordt een vermogenswinst of -verlies in aanmerking genomen op het moment van waarop de onroerende zaak de vermogenswinstbelasting bij de belastingplichtige (gedeeltelijk) verlaat. Ook hier geldt de totaalwinstgedachte als uitgangspunt. De winst kan in beginsel worden bepaald door de verkoopprijs dan wel de waarde in het economische verkeer te verminderen met de aanschafprijs gecorrigeerd voor stortingen en onttrekkingen. Voor onroerende zaken betekent dit dat kosten van verbetering van de onroerende zaak niet aftrekbaar zijn in het jaar waarin de belastingplichtige deze kosten heeft gemaakt. Deze kosten worden als storting verrekend met de positieve of negatieve vermogensaanwas bij het verlaten van de vermogenswinstbelasting. Kosten zoals onderhoudskosten en financieringskosten van de onroerende zaak zijn wel aftrekbaar in het jaar waarin de belastingplichtige deze kosten heeft gemaakt.

Als onroerende zaken onder de vermogensaanwasbelasting zouden vallen, kan het bij een grote waardeverhoging voorkomen dat belastingplichtigen hun onroerende zaak moeten verkopen om de belastingheffing over de waardeverhoging van die onroerende zaak te kunnen voldoen. Het kabinet acht dit onwenselijk. Op de eerste plaats omdat onroerende zaken niet altijd eenvoudig te verkopen zijn en belastingplichtigen als gevolg hiervan met schuldproblematiek te maken zouden kunnen krijgen. Op de tweede plaats zijn onroerende zaken in voorkomende gevallen naast beleggingsobject ook gebruiksobject. De impact van box 3-belasting op het leven van belastingplichtigen als de fiscale regelgeving aanleiding geeft tot verkoop van gebruiksobjecten acht het kabinet niet proportioneel. Daarom is gekozen voor een vermogenswinstbelasting. Bezitters van onroerende zaken genieten ten opzichte van bezitters van vermogen dat onder vermogensaanwasbelasting valt dus een voordeel: zij betalen op een later moment belasting. Dit is een fiscale regeling met als doel om zoveel mogelijk te voorkomen dat belastingplichtigen hun onroerende zaak verkopen om de box 3-belasting over de waardeverhoging van die onroerende zaak te betalen.

Het kabinet acht een onbeperkt uitstel van belastingheffing echter niet wenselijk. Daarom is dit uitstel beperkt tot het moment waarop de onroerende zaak de vermogenswinstbelasting bij de belastingplichtige verlaat, of als de belastingplichtige emigreert, ongeacht of op dat moment sprake is van realisatie van de vermogensaanwas van de onroerende zaak. De heffing over de waardeontwikkeling vindt daardoor plaats bij verkoop van de onroerende zaak, ook ingeval sprake is van vervanging van de onroerende zaak door een andere onroerende zaak (herinvestering), bij tenietgaan van de onroerende zaak, bij gebeurtenissen zoals echtscheiding, emigratie en overlijden van de belastingplichtige, alsmede bij schenking van de onroerende zaak door de belastingplichtige. Ingeval van emigratie is voorzien in uitstel van betaling; zie daarvoor paragraaf 4.2.

Voor het belasten van huurinkomsten van woningen en niet-woningen wordt aangesloten bij de totale opbrengst uit betalingsverplichtingen die verbonden zijn aan de verhuur van de onroerende zaak. De totale betalingsverplichtingen bestaan in beginsel uit de kale huurprijs, vermeerderd met eventuele vergoedingen voor nutsvoorzieningen, servicekosten en de energieprestatievergoedingen. Voor de heffing over de waardeontwikkeling van een onroerende zaak wordt uitgegaan van het verschil tussen de waarde in het economische verkeer bij het verlaten van de vermogenswinstbelasting (bij verkoop: de verkoopprijs) en de waarde in het economische verkeer op het moment waarop een onroerende zaak voor het eerst onder de vermogenswinstbelasting wordt belast (de aankoopprijs bij aankoop van de onroerende zaak na inwerkingtreding van de vermogenswinstbelasting). Bij inwerkingtreding van de

vermogenswinstbelasting per 2027 wordt de beginwaarde voor alle woningen in box 3, ongeacht of de woning is verhuurd, gesteld op de WOZ-waarde van die woning die is gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari 2027. Dit wijkt af van de huidige systematiek waarbij de WOZ-waarde die is gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari van het vorige jaar (t-1) in aanmerking wordt genomen. Het kabinet heeft er echter niet voor gekozen om bij inwerkingtreding van het nieuwe stelsel in box 3 per 2027 voor de beginwaarde voor woningen de WOZ-waarde die is gebaseerd op de waardepeildatum van 1 januari 2026 te hanteren. Dan zou namelijk de vermogensaanwas vanaf die datum belast worden onder een stelsel dat per 2027 inwerking treedt. Het kabinet acht dat onwenselijk. Voor de beginwaarde geldt voor verhuurde woningen die in Nederland zijn gelegen en waarvoor de huurder recht heeft op huurbescherming, de leegwaarderatio. Dit sluit aan bij de huidige systematiek van de leegwaarderatio. Voor alle niet-woningen, ongeacht of de niet-woning is verhuurd, wordt de beginwaarde gesteld op de waarde in het economische verkeer op de peildatum 1 januari 2027. Dit laatste sluit eveneens aan bij de huidige systematiek.

De regeling is naar verwachting doeltreffend, omdat het moment van belastingheffing wordt uitgesteld tot realisatie. De kosten van de regeling – ten opzichte van een vermogensaanwasbelasting – kunnen in de eerste jaren oplopen tot € 1 miljard per jaar. Op de zeer lange termijn is er geen verschil in opbrengst met een vermogensaanwasbelasting. Het kabinet acht de regeling doelmatig, omdat de kosten van tijdelijke aard zijn.

Eigen gebruik

Het beschikbaar zijn voor eigen gebruik van een onroerende zaak die tot het box 3-vermogen behoort, leidt tot een voordeel voor de belastingplichtige. Doordat we dit voordeel gaan belasten, betrekken we verhuurde en niet-verhuurde onroerende zaken op neutrale wijze in de belastingheffing. Onderstaand voorbeeld illustreert dit:

Voorbeeld

A en B bezitten beiden een tweede woning. Dit zijn twee identieke woningen. A verhuurt zijn woning tegen een marktconforme prijs van € 1.000 per maand aan B en B verhuurt zijn woning tegen een marktconforme prijs van € 1.000 per maand aan A. Ze hebben dus toegang tot elkaars woningen en ontvangen en betalen beiden € 1.000 huur per maand. Deze huurinkomsten van € 12.000 op jaarbasis zijn bij beiden belast in box 3. Nu besluiten A en B om de huur te beëindigen en beiden weer de beschikking te krijgen over de tweede woning waarvan zij zelf eigenaar zijn. Ze wisselen dus van (identieke) tweede woning. Nu gaan er geen huurbetalingen meer over en weer. In plaats daarvan is bij beiden het voordeel van de beschikbaarheid voor eigen gebruik belast, zodat aan de belastingheffing niets verandert.

Dit voordeel van de beschikbaarheid voor eigen gebruik is theoretisch gezien gelijk aan de bruto aanvangshuur die men in een vrije markt (zonder beperkingen) zou kunnen ontvangen. Dat is het bedrag dat iemand bereid zou zijn te betalen om de onroerende zaak beschikbaar te krijgen voor eigen gebruik, ook wel de "economische huurwaarde" genoemd. In bovenstaand voorbeeld is dat € 1.000 per maand. In de praktijk is het ondoenlijk om dit voordeel per onroerende zaak te bepalen. Als de onroerende zaak niet is verhuurd, is de huurwaarde immers niet bekend. Een belastingplichtige kan deze niet vaststellen en de Belastingdienst kan deze moeilijk controleren. Daarom bepalen we dit voordeel voor de uitvoerbaarheid en de doenlijkheid met een forfait en geldt geen tegenbewijsregeling ingeval de directe inkomsten afwijken van het gestelde forfait. Dit forfait stellen we op **PM**% voor alle onroerende zaken voor de periode van "eigen gebruik". Voor de heffing van "eigen gebruik" voor woningen geldt dat dit forfait wordt vermenigvuldigd met de WOZ-waarde op 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar van de belastingaangifte. Voor niet-woningen geldt dat dit forfait wordt vermenigvuldigd met de waarde in het economische verkeer op 1 januari van het jaar van de belastingaangifte.

Het kabinet gaat ervan uit dat het uitsplitsen van dit forfait naar twee of meer categorieën niet noodzakelijk is aangezien het rendement op niet-woningen niet significant lager is dan het

rendement op woningen. Het bruto aanvangsrendement op niet-woningen zoals kantoorpanden ligt doorgaans zelfs hoger dan op woningen. Voor bepaalde verhuurde objecten gelden rendementsdrukkende factoren, zoals huurbescherming, huur die achterloopt op de markthuur vanwege langlopende huurcontracten en pachtnormen. Deze rendementsdrukkende factoren gelden echter niet voor objecten die momenteel niet verhuurd worden en voor eigen gebruik worden aangewend. Zie paragraaf 6 over budgettaire effecten voor enkele illustratieve varianten.

Leegstand

Afhankelijk van de omstandigheden wordt leegstand aangemerkt als verhuur of als eigen gebruik. Voor zover de onroerende zaak niet is verhuurd of niet uitsluitend voor verhuur is bestemd, is steeds sprake van eigen gebruik. Voor zover bij uitsluitend verhuur wel sprake is van leegstand wordt deze leegstand aangemerkt als verhuur en niet als eigen gebruik. Leegstand volgt dan de bestemming van de onroerende zaak mits de belastingplichtige deze bestemming ook kan aantonen, ten minste door een vermelding op een verhuurplatform op internet. De verhuurder mag deze onroerende zaak gedurende die periode dan ook niet aanwenden voor eigen gebruik. Bij bestemming voor gemengd gebruik (deels verhuur en deels eigen gebruik) moet de belastingplichtige verhuurdagen tellen en bijhouden, waarbij mutatieleegstand (tussen de verschillende huurperioden) en dagen waarop de onroerende zaak wordt verbouwd voor de verhuur meetellen als verhuurdagen. Voor de overige dagen is dan sprake van eigen gebruik. Voor woningen die via een (verhuur)organisatie worden verhuurd, wordt aangesloten bij de voorwaarden die zijn overeengekomen met de (verhuur)organisatie. Het eigen gebruik is dan beperkt tot de vooraf met de (verhuur)organisatie overeengekomen periode van mogelijk eigen gebruik. Voor de periode dat de woning niet is verhuurd, maar wel verhuurd had moeten/kunnen zijn, is dan geen sprake van eigen gebruik.

3.8 Familiebedrijven en startende ondernemingen

Het jaarlijks belasten van vermogensaanwas die nog niet door verkoop is verzilverd, kan bij de belastingplichtige potentieel leiden tot liquiditeitsproblemen als sprake is van niet-liquide vermogensbestanddelen. Daardoor is het nodig voor investeerders om extra liquide middelen aan te houden om een belasting over eventuele, nog niet verzilverde, vermogensaanwas te voldoen en wordt het investeren in dit type ondernemingen potentieel minder aantrekkelijk ten opzichte van meer liquide, beursgenoteerde aandelen. Het kabinet vindt het van belang dat investeringen in familiebedrijven en startende ondernemingen niet worden ontmoedigd in het nieuwe box 3-stelsel. Daarom wordt voorgesteld om voor deze vermogensbestanddelen een vermogenswinstbelasting te hanteren. Het doel van deze fiscale regeling is het bevorderen van het ondernemersklimaat. Ten aanzien van startende ondernemingen wordt met de uitzondering op de hoofdregel (vermogensaanwasbelasting) het beleid¹⁰ ondersteund om het ondernemingsklimaat in Nederland voor startups te verbeteren, met name op het gebied van het verbeteren van toegang tot financiering in de fase waarin de risico's voor startups het grootst zijn. Het gaat bij familiebedrijven en startende ondernemingen om aandelenbelangen van minder dan 5% in het kapitaal van de vennootschap. Aandelenbelangen vanaf 5% worden belast in box 2 (inkomen uit aanmerkelijk belang), waar overigens ook een vermogenswinstbelasting wordt gehanteerd.

De regeling is naar verwachting doeltreffend, omdat investeerders per definitie meer liquide middelen overhouden om te kunnen investeren. De geraamde derving van deze regeling – ten opzichte van het jaarlijks belasten van vermogensaanwas – is getoond in onderstaande tabel. Het kabinet acht de regeling doelmatig, omdat deze is toegespitst op startende ondernemingen en familiebedrijven en de derving bovendien slechts van tijdelijke aard is.

Tabel - jaarlijkse derving vermogenswinstbelasting voor startende ondernemingen en familiebedrijven (in miljoenen euro's)¹¹

¹⁰ Kamerstukken II 2022/23, 32637, nr. 567.

¹¹In de raming is uitgegaan van invulling van de openstaande parameters volgens Variant 2 uit de paragraaf Budgettaire effecten. Bij andere invulling van de parameters kan deze raming afwijken.

Jaar	Derving
2027	160
2028	120
2029	100
2030	85
Structureel¹²	20

Familiebedrijven

De fiscaliteit kent momenteel geen definitie van een "familiebedrijf". Per 1 januari 2025 wordt de bedrijfsopvolgingsregeling in de schenk- en erfbelasting (Successiewet 1956) aangepast met als doel om deze regeling meer te richten op familiebedrijven.¹³ Hiervoor is een definitie van een familiebedrijf in de Successiewet 1956 opgenomen. In het kader van het streven naar uniformiteit van begrippen in het belastingrecht wordt de definitie van een familieonderneming in de schenk- en erfbelasting overgenomen voor het nieuwe box 3-stelsel.

De definitie van een familieonderneming kent twee elementen. Ten eerste moet het lichaam, zoals een besloten vennootschap (BV) of een naamloze vennootschap (NV), een onderneming drijven of een medegerechtigdheid houden. Van een medegerechtigdheid is bijvoorbeeld sprake als het lichaam een commanditaire vennoot is in een commanditaire vennootschap (CV). Ten tweede moet de familie een belang van ten minste 25% houden in het lichaam dat een onderneming drijft of een medegerechtigdheid houdt. De familie omvat de eerste persoon die een aandelenbelang heeft in het lichaam, zijn partner en al zijn bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn. Wanneer die groep personen samen een belang van ten minste 25% in het lichaam houdt, is sprake van een familieonderneming. De aandelen in de familieonderneming van andere personen, die geen onderdeel uitmaken van de hiervoor beschreven familie, worden ook belast via een vermogenswinstbelasting. De aandeelhouder - familie of geen familie - die belast wil worden via het regime van de vermogenswinstbelasting moet overtuigend kunnen aantonen dat voldaan is aan de hiervoor genoemde voorwaarden.

Het is in de praktijk gebruikelijk dat een onderneming, onder andere in het kader van risicospreiding, uit meerdere vennootschappen bestaat. Een veelvoorkomende bedrijfsstructuur bestaat uit een vennootschap (de holding) die aandelen houdt in een of meerdere werkmaatschappijen lager in de bedrijfsstructuur waarin de onderneming wordt gedreven. Veelal zullen familieleden op het niveau van de holding participeren en niet op het niveau van de werkmaatschappij. Ondanks dat de holding veelal zelf geen onderneming zal drijven kan de holding toch kwalificeren als een familieonderneming als de werkmaatschappij waarin een belang wordt gehouden zelf wel een onderneming drijft. Hierbij is vereist dat de belastingplichtige overtuigend moet kunnen aantonen dat de hiervoor genoemde familie een belang van ten minste 25% houdt in de holding en in werkmaatschappij die de onderneming drijft.

Startende ondernemingen

De definitie van een startende onderneming bestaat uit zes cumulatieve voorwaarden. Onder een startende onderneming wordt een lichaam, zoals een besloten vennootschap (BV) of een naamloze vennootschap (NV), verstaan die een onderneming drijft, niet langer dan vijftien jaren geleden is opgericht en waarvan de jaaromzet niet meer bedraagt dan € 30 miljoen. Daarnaast moet de startende onderneming financieel onafhankelijk zijn. Dat wil zeggen dat de aandelen voor niet meer dan 25% in handen zijn van een onderneming die zelf geen starter is. Met deze voorwaarde wordt beoogd te voorkomen dat bestaande bedrijven een startende onderneming kunnen creëren door bestaande of nieuwe activiteiten te gaan ontplooiën in een nieuw opgerichte vennootschap. Een dergelijk bedrijfsdeel van een bestaande onderneming heeft doorgaans een betere toegang tot financiering ten opzichte van startende ondernemingen waardoor een fiscale regeling voor aandeelhouders in dergelijke bestaande bedrijven niet strookt met het doel van de voorgestelde regeling voor aandelen en winstbewijzen in startende ondernemingen.

¹² Deze maatregel is pas structureel wanneer al deze aandelen een keer van eigenaar zijn gewisseld. Dat kan een mensenleven duren. Daarom wordt het jaar 2060 als "structureel" verondersteld en resteert ook in dat jaar nog een beperkte derving.

¹³ Amendement van Inge van Dijk en Erkens; Kamerstukken II 2023/24, 36421, nr. 11.

Sfeerovergang

Op het moment dat een vermogensbestanddeel niet meer aan de vereisten voldoet voor toepassing van de vermogenswinstbelasting zal sfeerovergang plaatsvinden. Voor dat moment wordt in dit wetsvoorstel een fictief vervreemdingsmoment voorgesteld. De vermogenswinst of -verlies tot dat moment wordt dan in de heffing betrokken. In het vervolg geldt voor het vermogensbestanddeel de vermogensaanwasbelasting.

3.9 Verzekeringsproducten

Verschillende verzekeringsproducten, zoals bepaalde kapitaalverzekeringen en periodieke uitkeringen, kunnen in box 3 vallen. Voor verzekeringsproducten geldt dat deze in veel verschillende vormen bestaan waarbij op een groot deel daarvan verschillende en meerdere bepalingen uit het overgangsrecht van toepassing zijn. Dat maakt de groep verzekeringsproducten fiscaaltechnisch complex. In verband met de overgang naar het nieuwe stelsel wordt een aantal wijzigingen voorgesteld.

Het voorstel is dat verzekeringsproducten onder de *vermogensaanwasbelasting* vallen. De jaarlijkse waardeontwikkeling en reguliere voordelen worden in de heffing betrokken. Op basis van het onderzoek van PwC naar de praktische uitvoerbaarheid¹⁴ van het nieuwe stelsel is de verwachting dat veel van de benodigde gegevens voor een vermogensaanwasbelasting bij ketenpartners zoals verzekeraars beschikbaar zijn of ontsloten kunnen worden, zodat deze aan de Belastingdienst kunnen worden aangeleverd. De verzekeraars zullen echter meer gegevens moeten aanleveren dan in het huidige stelsel, waar enkel de waarde op 1 januari van belang is.

Nettolijfrente en nettopensioenen in het nieuwe stelsel

Nettolijfrente en nettopensioenen zijn in het huidige stelsel onder voorwaarden vrijgesteld in box 3. De aanspraken worden dan niet gerekend tot de bezittingen in box 3. Indien niet langer aan de voorwaarden voor vrijstelling wordt voldaan (doordat een nettopensioen of nettolijfrente bijvoorbeeld wordt afgekocht terwijl dit fiscaal niet is toegestaan), vindt een onregelmatige handeling plaats en wordt het fiscale voordeel van vrijstelling in box 3 teruggenomen door een bedrag tot de bezittingen te rekenen in box 3.

In het nieuwe box 3-stelsel blijven nettopensioenen en nettolijfrenten onder voorwaarden vrijgesteld. Aangezien de heffingssystematiek in het nieuwe box 3-stelsel verandert (en er dus niet meer enkel wordt aangesloten bij de hoogte van de bezittingen en schulden), wordt voorgesteld om de wijze waarop het box 3-voordeel bij onregelmatige handelingen wordt teruggenomen, aan te passen zodat deze aansluit bij een stelsel van heffing naar werkelijk rendement. Zo wordt voorgesteld om bij een onregelmatige handeling niet de waarde van de aanspraak maar de vermogensaanwas over een bepaalde periode in aanmerking te nemen. Ook wordt er, net als in het huidige stelsel, een tegenbewijsregeling opgenomen indien de voornoemde maatregel ertoe leidt dat meer belasting is verschuldigd dan het geval zou zijn indien de aanspraak nooit was vrijgesteld. Verder zijn er geen inhoudelijke wijzigingen beoogd.

Vrijstelling zuivere overlijdensrisicoverzekeringen

Voorgesteld wordt om zuivere overlijdensrisicoverzekeringen in het nieuwe stelsel volledig vrij te stellen van belastingheffing. De overlijdensrisicoverzekering valt onder het huidige stelsel in box 3. Aangezien de huidige box 3-heffing aansluit bij de waarde van de bezittingen en niet bij de daadwerkelijke inkomsten, is een uitkering ten gevolge van overlijden niet onderworpen aan inkomstenbelasting. Dit geldt zowel voor de uitkering uit een zuivere overlijdensrisicoverzekering als voor de uitkering bij overlijden uit een gemengde verzekering, dus een verzekering waarbij

¹⁴ Kamerstukken II, 2020/21, 35572, nr. 92.

zowel een uitkering bij leven als bij overlijden is verzekerd. Ook in de regelgeving van vóór 2001 is een uitkering bij overlijden vrijwel altijd vrijgesteld.¹⁵

Een zuivere overlijdensrisicoverzekering wordt niet afgesloten met het doel een vermogen op te bouwen. Veelal wordt deze gesloten om bij onverhoopt overlijden van de verzekerde de nabestaanden niet op te zadelen met de kosten van de uitvaart, een hypothecaire geldlening of andere onvoorziene kosten. Onder de huidige box 3-wetgeving geldt een expliciete vrijstelling voor zuivere overlijdensrisicoverzekeringen tot een waarde van € 7.913. Het gaat hier om tijdelijke of levenslange verzekeringen die *uitsluitend* voorzien in een uitkering bij overlijden. Voorziet de verzekering ook in een uitkering bij leven (gemengde verzekering), of een opnamemogelijkheid vóór het overlijden, dan is de vrijstelling niet van toepassing.

De verwachting is dat deze vrijstelling verwaarloosbare tot licht positieve¹⁶ budgettaire effecten ten opzichte van de huidige vrijstelling heeft.

Waardering op basis van de actuariële reservewaarde

Ter vereenvoudiging van de heffing en de gegevensuitwisseling wordt voor de waardering van verzekeringsproducten met een verzekerd kapitaal in euro of een andere valuta uitgegaan van de actuariële reservewaarde van de verzekering. De actuariële reservewaarde is de waarde die verzekeraars jaarlijks berekenen en voor hun eigen jaarstukken nodig hebben. Deze waarde is een goede benadering van de waarde in het economische verkeer en vrijwel gelijk aan de waarde die verzekeraars onder het huidige stelsel voor kapitaalverzekeringen al aanleveren. Voor periodieke uitkeringen moet in het huidige stelsel de – door verzekeraars gehanteerde – actuariële reservewaarde aan de hand van voorgeschreven tabellen steeds worden omgerekend naar een wettelijk voorgeschreven waarde voor box 3. Aansluiten bij de actuariële reservewaarde voor de belastingheffing betekent voor deze groep verzekeringen een vereenvoudiging en vermindert de administratieve lasten die voor verzekeraars zullen optreden bij het nieuwe stelsel. Voor belastingplichtigen zal dit fiscaal niet tot nadelen leiden. In het eerste jaar van het nieuwe stelsel starten deze verzekeringsproducten op 1 januari meteen met de actuariële reservewaarde. In de vergelijking met de waarde per 31 december van dat jaar worden voor het bepalen van de vermogensaanwas alleen de waardemutaties meegenomen die in dat jaar zijn ontstaan. De voorgeschreven tabellen voor de huidige waardering van periodieke uitkeringen zijn nooit geactualiseerd en geven daarom ook geen toepasselijke waardering meer aan. De gehanteerde factoren leiden daardoor tot een lagere waarde dan de actuariële reservewaarde. De voorgestelde overstap naar de actuariële reservewaarde zorgt tevens voor een actualisering van de waardering van periodieke uitkeringen en voor een gelijktrekking met de waardering van een (opbouw)product met een verzekerd kapitaal. Voor de inkomensafhankelijke regelingen leidt de overstap naar de actuariële reservewaarde mogelijk wel tot een hogere waarde van het totaalvermogen. Dit kan effect hebben op de aanspraak op dergelijke regelingen.

Afschaffen van het huidige overgangsrecht

Een ander voorstel is het afschaffen van het overgangsrecht voor de kapitaalverzekeringen van vóór 2001. Voor verzekeringsproducten die op 14 september 1999 bestonden, is bij de invoering van de Wet IB 2001 uitgebreid overgangsrecht opgenomen in de Invoeringswet Wet IB 2001. Ook na 2001 zijn daarop nog talloze wijzigingen aangebracht. Dit heeft geleid tot een zeer ingewikkelde regeling die voor de praktijk zeer complex is geworden. De grootste groep

¹⁵ Alleen bij een uitkering vanaf 72 jaar boven fl. 12.400, waarbij niet binnen de verhouding 1:10 tenminste 15 jaar premie is betaald, vindt er onder de regeling van vóór 2001 belastingheffing plaats (art. 26a Wet op de inkomstenbelasting 1964).

¹⁶ Licht positief omdat zulke verzekeringen vaak minder in waarde stijgen dan de premie-inleg. Verwaarloosbaar omdat het naar verwachting om slechts enkele honderden verzekeringsproducten gaat die boven de vrijstelling uitkomen. In gevallen waar wel de vrijstelling wordt overschreden zou in het nieuwe stelsel van box 3 in verband met de vermogensaanwasbelasting in de regel negatief rendement worden behaald, waardoor er zonder vrijstelling een verliesverrekening plaats zou vinden.

verzekeringsproducten die onder het overgangsrecht vallen, betreft de kapitaalverzekeringen die op 14 september 1999 al bestonden.

Voor deze kapitaalverzekeringen gelden twee soorten overgangsrecht. Er geldt een voorwaardelijke vrijstelling voor het rentebestanddeel in de uitkering op de kapitaalverzekering (hierna: uitkeringsvrijstelling) in box 1 en een op € 123.428 gemaximeerde bezittingsvrijstelling in box 3. Alleen voor zover de waarde hoger is dan de bezittingsvrijstelling vormt dit een bezitting in box 3. Volgens de huidige wet geldt het overgangsrecht voor de uitkeringsvrijstelling in box 1 onbeperkt in de tijd; de bezittingsvrijstelling in box 3 eindigt met afloop van 13 september 2029.

Daarnaast bestaat een beperkte groep kapitaalverzekeringen die op grond van het overgangsrecht in 2001 volledig aan box 1 zijn toegerekend. Sinds 2001 zijn dergelijke verzekeringen daarom niet in box 3 in de forfaitaire rendementsheffing betrokken. Bij expiratie wordt het rentebestanddeel in de uitkering belast in box 1. Aangezien deze kapitaalverzekeringen wel worden aangemerkt als spaarproduct zullen deze onder het nieuwe box 3-stelsel in box 3 in aanmerking worden genomen.

Op het moment van invoering van het nieuwe box 3-stelsel zou voor alle hiervoor genoemde kapitaalverzekeringen nieuw overgangsrecht moeten worden ingevoerd om te voorkomen dat zowel over het rentebestanddeel in de uitkering als over de waardemutatie (inclusief rentebestanddeel) wordt geheven. Dit zou echter tot nog meer stapeling van overgangsrecht leiden waardoor alle regels bij elkaar straks nauwelijks meer uitvoerbaar respectievelijk in de praktijk toepasbaar zouden zijn. Door afschaffing hoeven de veelal zeer oude historische verzekeringsgegevens niet meer voor zeer lange perioden te worden bewaard. Ook hoeft naast de huidige wetgeving, de oude (en complexe) wetgeving, met twee systemen van heffing tot gevolg (een heffing over zowel bezit als een heffing over de rente in de uitkering), niet langer te worden toegepast. Dat is in het voordeel van belastingplichtigen, de verzekeraars en de Belastingdienst.

Bij de invoering van het nieuwe stelsel wordt een toetsmoment gecreëerd. Daarop wordt – op basis van de regelgeving van het huidige overgangsrecht – beoordeeld of de op dat moment nog lopende kapitaalverzekering tot een vrijgestelde uitkering zal leiden of niet. Op basis van de renseringsgegevens van de afgelopen jaren zal niet meer dan 7% van de lopende kapitaalverzekeringen een te belasten rentebestanddeel hebben. Dit zal op 1 januari 2027 tussen de 11.000 en 12.000 kapitaalverzekeringen betreffen. De omvang van het te belasten rentebestanddeel wordt bepaald naar de stand op 1 januari 2027 (toetsmoment).

Om de fiscale afrekening over het belaste rentebestanddeel voor verzekeraars, belastingplichtigen en de Belastingdienst zo soepel mogelijk te laten verlopen wordt voorgesteld om met een inhoudingsverplichting voor de verzekeraars te werken. Afdracht van de verschuldigde belasting gaat dan via de loonheffingen en voor het grootste deel van de kapitaalverzekeringen op het moment dat deze expireren en het verzekerde kapitaal vrij komt. Als echter de kapitaalverzekering niet uiterlijk voor 1 november 2029 (uiterste afrekenmoment) volledig tot expiratie is gekomen, wordt het per 1 januari 2027 bepaalde rentebestanddeel op dat afrekenmoment via de loonheffing in de heffing betrokken. Als de heffing op 1 november 2029 plaats moet vinden omdat de verzekering na die datum nog doorloopt (dit betreft naar schatting tussen de 6.000 á 7.000 verzekeringen) zal in overleg tussen de verzekeraars en de verzekeringnemers worden bepaald of de af te dragen loonheffing door onttrekking uit de reservewaarde van de polis of uit andere eigen middelen van de verzekeringnemer wordt voldaan. Met de laatst genoemde mogelijkheid wordt voorkomen dat voor het deel dat aan de reservewaarde is onttrokken geen rendement meer wordt behaald tijdens de resterende looptijd van de polis.

De kapitaalverzekeringen die op grond van de bepalingen van het huidige overgangsrecht recht hebben op de bezittingsvrijstelling zullen onder het nieuwe box 3-stelsel op een vergelijkbare wijze worden vrijgesteld. De vermogensaanwas van deze kapitaalverzekeringen zal alleen worden belast voor zover deze is toe te rekenen aan de waarde boven € 123.428. De huidige bezittingsvrijstelling eindigt met ingang van 14 september 2029. Voorgesteld wordt om de vrijstelling voor dergelijke verzekeringen tot en met 31 december 2029 van toepassing te laten zijn. Aangezien een belastingjaar gelijk loopt met een kalenderjaar zou een tussentijdse wijziging in fiscale

behandeling, namelijk tot en met 13 september 2029 vrijstellen en vanaf 14 september 2029 wel in de belastingheffing betrekken, in de praktijk naar verwachting tot problemen leiden. Er zou dan namelijk een waardering per 14 september 2029 plaats moeten vinden om de vermogensaanwas tussen die datum en 31 december 2023 te kunnen berekenen. Dit heeft verzwarend effect voor het doenvermogen van belastingplichtigen en voor de uitvoering door de Belastingdienst en de administratieve lasten van verzekeraars.

Door de voorgestelde regels wordt een dubbele heffing als gevolg van het huidige overgangsrecht en het nieuwe box 3-stelsel voorkomen. Daarnaast blijft de huidige bezittingsvrijstelling in een vergelijkbare vorm, aangepast op het stelsel van een vermogensaanwasbelasting, tot en met 2029 van kracht. Ook wordt voor de heffing over het rentebestanddeel zoveel mogelijk aangesloten bij de expiratie van de verzekering. Na 2029 zijn dan alleen nog de fiscale regels van het nieuwe box 3 regime van toepassing. Voor de beperkte groep belastingplichtigen waarbij de kapitaalverzekering met een belast rentebestanddeel doorloopt vanaf 1 november 2029 geldt dat zij belasting moeten betalen voordat de verzekering tot uitkering komt.

Bij verzekeringen van vóór 1 januari 2001 die op basis van het huidige overgangsrecht aan box 1 zijn toegewezen gaat het doorgaans om koopsompolissen die nooit aan de voorwaarden voor een vrijgestelde uitkering hebben voldaan. Dergelijke polissen worden op grond van het overgangsrecht niet in de heffing van box 3 betrokken. Voor de heffing over het rentebestanddeel bij expiratie zijn dergelijke verzekeringen aan box 1 toegewezen. Voortzetten van dit overgangsrecht zou er toe leiden dat deze kapitaalverzekeringen ook buiten de nieuwe box 3 heffing blijven. Dat is onwenselijk. Het betreft immers net als andere kapitaalverzekeringen en banktegoeden een spaarproduct. Daar komt bij dat de ooit gemaakte scheiding in het overgangsrecht tussen kapitaalverzekeringen in box 3 en in box 1 niet altijd duidelijk blijkt uit de administratie van verzekeraars. Voorgesteld wordt daarom om deze kapitaalverzekeringen met ingang van 2027 naar box 3 te verplaatsen. Aangezien deze kapitaalverzekeringen al vóór 2001 niet aan de vrijstellingsvereisten voldeden zullen naar verwachting al deze verzekeringen op het toetsmoment (1 januari 2027) een belast rentebestanddeel bevatten, waarover uiterlijk op 1 november 2029 afgerekend dient te worden.

Een groot voordeel van het afschaffen van het overgangsrecht voor de gegevensuitwisseling is dat de ingewikkelde en tijdrovende maandrenseignering voor de inkomstenbelasting voor box 3-producten door verzekeraars kan komen te vervallen. Hiertegenover staat dat de verzekeraars in de periode 2027 – 2029 alle oude kapitaalverzekeringen moeten beoordelen op de aanwezigheid van een belast rentebestanddeel op het toetsmoment (1 januari 2027). Er vindt echter alleen gegevensuitwisseling plaats met de Belastingdienst – via de loonheffing – bij een belast rentebestanddeel. Onder de huidige maandrenseignering moeten ook uitkeringen met een onbelast rentebestanddeel worden gemeld.

Afschaffen imputatieregeling voor verzekeringen in box 3

De zogeheten imputatieregeling maakt deel uit van het huidige overgangsrecht en is een zeer complexe regeling die in de praktijk weinig wordt toegepast. Deze houdt in dat de (uitkerings)vrijstelling van € 123.428 voor bepaalde verzekeringsproducten maar een keer mag worden toegepast op het totaal aan uitkeringen ("life-time vrijstelling"). Bij een uitkering zou daarom altijd moeten worden gecheckt of er in het verleden ook al een uitkering onder toepassing van (een deel van) de life-time vrijstelling is genoten, soms bij een andere verzekeraar. Een verzekeraar kan dit niet checken omdat ook bij een uitkering uit een kapitaalverzekering bij een andere verzekeraar een life-time vrijstelling kan zijn benut. Ook de Belastingdienst beschikt in het algemeen niet over de daarvoor benodigde volledige informatie. Door afschaffing van de imputatieregeling kan de gegevensstroom voor de renseignering significant verlaagd worden wat de uitvoerbaarheid door de Belastingdienst ten goede komt en de administratieve lasten van verzekeraars verlaagd. Afschaffing van de imputatieregeling is in het voordeel van belastingplichtigen die uitkeringen uit meerdere kapitaalverzekeringen hebben of gaan ontvangen. Vanwege het naar verwachting kleine aantal van dergelijke belastingplichtigen is de budgettaire impact hiervan gering.

De imputatieregeling is ook van toepassing op vrijgestelde producten gesloten in de periode 2001 tot en met 2012 voor de aflossing van de eigenwoningschuld. Dat betreft de kapitaalverzekering eigen woning, de spaarrekening eigen woning en het beleggingsrecht eigen woning die alle in box 1 horen. Voor deze producten blijft de imputatieregeling wel in stand.

3.10 Vorderingen en schulden

Vorderingen en schulden zullen doorgaans reguliere voordelen opleveren in de vorm van (betaalde of ontvangen) rente. Daarnaast kan ook sprake zijn van een waardeontwikkeling van vorderingen en schulden. Net zoals in het huidige stelsel worden vorderingen en schulden in beginsel gewaardeerd tegen de waarde in het economische verkeer. Uit deze waardering kunnen waardeontwikkelingen voortvloeien, bijvoorbeeld als gevolg van op- en afwaarderingen of door kwijtschelding van de schuld. De voortzetting van dit waarderingsvoorschrift in het nieuwe stelsel zorgt voor consistentie, herkenbaarheid en een zuivere behandeling van de waardering van vorderingen en schulden.

Als de verschuldigde rente van de vordering of schuld voor een bepaalde periode vast staat dan kan de (markt)waarde van de vordering of de schuld fluctueren als de marktrente ten opzichte van de overeengekomen rente wijzigt. Als de marktrente stijgt, dan zal een vordering met een lage rente die langdurig vaststaat in waarde dalen. Om het beroep op het doenvermogen van burgers te beperken wordt voorgesteld dat vorderingen die voortvloeien uit een geldleningsovereenkomst tussen natuurlijke personen in afwijking van de hoofdregel gewaardeerd worden op de nominale waarde. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ouders die een geldlening verstrekken aan hun kind voor de financiering van een eigen woning. Het jaarlijks waarden van de vordering op de nominale waarde in plaats van op de waarde in het economische verkeer is eenvoudig en herkenbaar.

Kwijtscheldingsvoordeelvrijstelling

Bij (gedeeltelijke) kwijtschelding van de vordering door de schuldeiser of faillissement van de schuldenaar treedt ook een waardeontwikkeling op. Een (gedeeltelijke) kwijtschelding leidt bij de schuldeiser tot een negatieve waardemutatie. De vordering is minder of niets waard geworden. Bij het belasten van het werkelijke rendement past dat de schuldeiser deze waardevermindering in aanmerking kan nemen. Een kwijtschelding leidt bij de schuldenaar in beginsel tot een positieve waardemutatie. Dit werkt door in het verzamelinkomen dat een grondslag vormt voor diverse inkomensafhankelijke regelingen. Het is echter onwenselijk dat een belastingplichtige mogelijk diverse tegemoetkomingen zoals toeslagen mist of moet terugbetalen vanwege het gestegen inkomen als een schuld is kwijtgescholden vanwege zijn slechte financiële omstandigheden. Daarnaast is het moeilijk uitlegbaar als een belastingplichtige met uitsluitend schulden (en dus per saldo een negatief vermogen) toch belasting moet betalen over zijn of haar inkomen uit vermogen als een schuld wordt kwijtgescholden. Verder zullen schuldeisers mogelijk minder snel bereid zijn om mee te werken aan een schuldsanering indien kwijtschelding leidt tot belastingheffing, waarmee hun verhaalsmogelijkheid wordt beperkt vanwege de preferente positie van de Belastingdienst.

Daarom wordt voorgesteld een kwijtscheldingsvoordeelvrijstelling in te voeren. Het inkomen dat bij de schuldenaar ontstaat als gevolg van kwijtschelding van een schuld wordt daarmee onder voorwaarden vrijgesteld van heffing in box 3. De hiervoor beschreven onwenselijke gevolgen worden daarmee voorkomen. Het kwijtscheldingsvoordeel is bij de schuldenaar vrijgesteld indien sprake is van de kwijtschelding van een financieel onvolwaardige vordering en voor zover het inkomen de verrekenbare verliezen overstijgt. Ook in de winstsfeer van de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting bestaat een enigszins vergelijkbare kwijtscheldingswinstvrijstelling.

3.11 Verstrekking van gegevens over het vermogen

In het nieuwe stelsel is niet meer voor alle vermogensbestanddelen de waarde van het vermogen op 1 januari relevant voor de belastingheffing. Echter, inzicht in de omvang van het totale vermogen kan nog steeds relevant zijn voor de Belastingdienst. De hoogte van het totale vermogen wordt door de Belastingdienst voor verschillende doeleinden gebruikt, waaronder in het kader van toezicht.

Voor de vermogenstoets in inkomens- en vermogensafhankelijke regelingen zijn meerdere bestuursorganen afhankelijk van de gegevens van de Belastingdienst over de hoogte van het vermogen in box 3 van een burger. Het gaat dan bijvoorbeeld om het vaststellen door de Dienst Toeslagen of recht bestaat op toeslagen waarbij een vermogenstoets geldt en het vaststellen door de Raad voor Rechtsbijstand om te bepalen of recht bestaat op gesubsidieerde rechtsbijstand. Voorgesteld wordt dat de Belastingdienst ook in het nieuwe stelsel het vermogen van burgers blijft uitvragen, bij voor bezwaar vatbare beschikking blijft vaststellen en dit gegeven blijft doorleveren.

De hierboven genoemde afnemers zijn nu met hun processen ingesteld op het verkrijgen van gegevens van de Belastingdienst over het box 3-vermogen. Theoretisch is het mogelijk dat elke partij zelf de gegevens over het vermogen gaat opvragen. Dit is echter niet doelmatig en leidt tot een lastenverzwaring voor de burger en een stijging van de administratieve lasten bij ketenpartners, zoals banken, financiële instellingen en verzekeraars, die momenteel de gegevens over het vermogen alleen aan de Belastingdienst leveren.

Momenteel geldt dat de Belastingdienst voor een deel van de belastingplichtigen de hoogte van het vermogen vaststelt en doorlevert, ook al is deze hoogte niet relevant voor de box 3-heffing. Het gaat dan om belastingplichtigen met een vermogen tussen de € 33.748 (grens voor de huurtoeslag) en de € 57.000 voor belastingplichtigen zonder fiscaal partner of € 114.000 met een fiscaal partner (het heffingvrije vermogen).¹⁷ De Belastingdienst stelt het vermogen vast met de 'beschikking bedrag bezittingen minus schulden'. Deze beschikking vormt de grondslag voor de Belastingdienst en geeft de belastingplichtige tevens de mogelijkheid om bezwaar te maken tegen de hoogte van het vastgestelde vermogen. De beschikking bedrag bezittingen minus schulden wordt door de Belastingdienst vastgesteld, omdat de Belastingdienst van oudsher inzicht heeft in het vermogen van belastingplichtigen en bij andere overheidsorganisaties de informatie ontbreekt om een vermogenstoets vorm te geven.

Voorgesteld wordt de waarde van bezittingen en schulden voor het gehele box 3-vermogen (de vermogensbestanddelen die worden belast in box 3) te blijven vaststellen en dit vervolgens te verstrekken aan de afnemers waarvoor nu ook een wettelijke verplichting tot verstrekking bestaat. Dit geldt ook voor vermogensbestanddelen waarvoor een vermogenswinstbelasting geldt. Uitgangspunt is om de beschikking aan te laten blijven sluiten bij de waarde van de bezittingen en schulden die in box 3 in de grondslag worden betrokken. Het gevolg hiervan is dat iedereen met een vermogen boven de huurtoeslaggrens aangifte in box 3 moet doen, ook als het inkomen lager is dan het heffingvrije inkomen of het verlies kleiner dan de verliesverrekeningsdrempel.

4. Internationale aspecten

4.1 Voorkoming van dubbele belasting

Nederland heeft met een groot aantal landen belastingverdragen afgesloten ter voorkoming van dubbele belasting. In een belastingverdrag staat welk land belasting mag heffen over inkomsten. Als er geen belastingverdrag is, geldt het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 (Bvbd 2001). In dit besluit staat hoe Nederland dubbele belasting voorkomt als er geen belastingverdrag is. De voorgestelde wijziging van box 3 heeft gevolgen voor het Bvbd 2001.

Bij de voorkoming van dubbele belasting zal het heffingvrije inkomen worden toebedeeld aan binnenlands en buitenlands inkomen uit sparen en beleggen. Het ligt voor de hand om daarbij een

¹⁷ Bedragen zoals geldend in 2023.

methode te kiezen die aansluit op de methode die in het kader van de wetswijzigingen in box 3 per 1 januari 2023 in het Bvdb 2001 voor de toedeling van het heffingvrije vermogen is gevolgd. Dat wil zeggen dat het vrij te stellen inkomen wordt vastgesteld door daar naar rato van het inkomen een deel van het heffingvrije inkomen aan toe te rekenen. Onderzocht wordt nog op welke wijze dit voor de uitvoering en de automatiseringssystemen rekenkundig het best vormgegeven kan worden en hoe daartoe de teller en de noemer van de voorkomingsbreuk bepaald moeten worden.

Nu de mogelijkheid van verliesverrekening binnen box 3 wordt gecreëerd ligt het voor de hand om het Bvdb 2001 uit te breiden voor de doorschuiving en inhaal van vrij te stellen buitenlands inkomen. Die treedt nu uitsluitend in werking wanneer het vrij te stellen buitenlandse inkomen uit sparen en beleggen niet leidt tot een vermindering als gevolg van het in aanmerking nemen van de persoonsgebonden aftrek.

In het wetsvoorstel is een verliesverrekeningsdrempel opgenomen. Ook hiervoor zal geregeld moeten worden hoe deze voor de voorkoming van dubbele belasting aan binnenlands en buitenlands inkomen uit sparen en beleggen moet worden toegeedeeld. Voor de gevallen dat er (uitsluitend) binnenlands respectievelijk buitenlands verlies is, maar er in totaal een positief inkomen uit sparen en beleggen bestaat, speelt de vraag niet. In de gevallen waarin er in totaal een verlies uit sparen en beleggen is, maar hetzij het binnenlandse hetzij het buitenlandse inkomen uit sparen en beleggen positief is, lijkt er geen andere mogelijkheid te bestaan dan de verliesverrekeningsdrempel aan het (andere) negatieve deel toe te rekenen. Wanneer zowel het binnenlandse als het buitenlandse inkomen uit sparen en beleggen negatief is, ligt het voor de hand de verliesverrekeningsdrempel naar rato van het verlies toe te delen.

De regeling voor verrekening van buitenlandse belasting op dividenden, interest en royalty's zal aangepast worden. Onder het systeem dat tot en met 2022 gold was een redelijke vaststelling van de Nederlandse inkomstenbelasting die toerekenbaar is aan de buitenlandse dividenden, interest en royalty's niet goed mogelijk. Onder het nu voorgestelde systeem is dat wel mogelijk. Daarom ligt het in de rede een zogenoemde tweede limiet in te voeren die de verrekening beperkt tot de over het desbetreffende buitenlandse inkomen verschuldigde belasting. Beoordeeld zal worden in hoeverre waardeveranderingen van de onderliggende bezittingen hierbij betrokken moeten worden.

4.2 Emigratie

Bij emigratie wordt uitgegaan van een fictieve vervreemding van aandelen in en winstbewijzen van familie- en/of startende ondernemingen en in het buitenland gelegen onroerende zaken. De positieve inkomensbestanddelen die als gevolg van deze fictieve vervreemding worden belast, worden aangemerkt als te conserveren inkomen waarvoor een conserverende aanslag wordt opgelegd. Evenals bij een fictieve vervreemding van het aanmerkelijk belang (artikel 25, achtste lid, IW 1990) acht het kabinet het proportioneel om voor deze conserverende aanslag uitstel van betaling te verlenen. Daarmee wordt bij een grote waardestijging voorkomen dat belastingplichtigen hun onroerende zaak moeten verkopen om de belastingheffing over de waardestijging van die onroerende zaak te kunnen voldoen. Immers, omdat sprake is van een fictieve vervreemding komen er geen middelen vrij waarmee de belastingplichtige de belastingaanslag kan voldoen. Het kabinet acht dit onwenselijk. Op de eerste plaats omdat onroerende zaken niet altijd eenvoudig te verkopen zijn en belastingplichtigen als gevolg hiervan met schuldproblematiek te maken zouden kunnen krijgen. Op de tweede plaats zijn onroerende zaken in voorkomende gevallen naast beleggingsobject ook gebruiksobject.

Volgens het kabinet is het passend om aan te sluiten op bovengenoemde uitstelfaciliteit die wordt aangeboden ingeval van geconserveerd inkomen uit aanmerkelijk belang. Uitstel van betaling op grond van deze uitstelfaciliteit wordt verleend voor onbepaalde tijd. Verder wordt gedurende het uitstel van betaling geen invorderingsrente in rekening gebracht en er wordt alleen zekerheid gevraagd wanneer de belastingschuldige zich verplaatst of woonachtig is buiten de Europese Unie. Het uitstel wordt – kortgezegd – beëindigd wanneer er middelen vrij komen waarmee de belastingschuldige zijn belastingaanslag kan voldoen.

4.3 Verhouding tot hoger recht

PM

5. Overwogen alternatieven

5.1 Vermogenswinstbelasting

Op hoofdlijnen zijn er in de fiscale theorie twee type systemen om het werkelijke rendement te belasten: door middel van een *vermogensaanwasbelasting* of een *vermogenswinstbelasting*. Zoals hierboven toegelicht, stelt de regering als hoofdregel een vermogensaanwasbelasting voor, in combinatie met een vermogenswinstbelasting voor bepaalde vermogensbestanddelen. Bij een vermogensaanwasbelasting wordt de waardeontwikkeling van jaar tot jaar in de heffing betrokken. Bij een vermogenswinstbelasting wordt de waardeontwikkeling van vermogensbestanddelen belast op het moment van vervreemding (bijvoorbeeld verkoop) van het vermogensbestanddeel. De voor- en nadelen van de verschillende systemen zijn in verschillende verkenningen door voorgaande kabinetten uiteengezet, zoals in de voortgangsrapportage 'Heffing box 3 op basis van werkelijk rendement' en in het 'Keuzedocument box 3'. In de Kamerbrief van 29 september 2022¹⁸ zijn de vermogensaanwasbelasting en vermogenswinstbelasting eveneens tegen elkaar afgezet. Deze paragraaf bevat een weergave van de belangrijkste overwegingen om als hoofdregel te kiezen voor een vermogensaanwasbelasting.

Het voorstel is om als hoofdregel de waardeontwikkeling te belasten op basis van vermogensaanwas. Doordat de waardeontwikkeling van jaar tot jaar in de heffing wordt betrokken en niet pas in het jaar waarin het vermogensbestanddeel wordt verkocht wordt langdurig uitstel van belastingheffing voorkomen. Belastingplichtigen betalen belasting overeenkomstig het jaarlijkse rendement in plaats van een (grote) aanslag ineens over de waardeontwikkelingen tussen de aankoop, die mogelijk in een ver verleden plaatsvond, en de verkoop. Een vermogenswinstbelasting geeft een prikkel om winsten uit te stellen. Belastingplichtigen kunnen bijvoorbeeld beslissen om aandelen die op winst staan nog niet te verkopen om zo belastingheffing op dat moment te voorkomen. Dit wordt het lock-in-effect genoemd. Ook kan het een prikkel geven om aandelen die op verlies staan juist wel te verkopen. Dit kan een drempel opwerpen om te beleggen in het meest rendabele beleggingsproduct en werkt dus economisch verstorend.

Een ander voordeel van een vermogensaanwasbelasting is dat belastingplichtigen en ketenpartners (zoals banken en financiële instellingen) niet langdurig gegevens hoeven bij te houden over de kostprijs van alle vermogensbestanddelen. Indien aandelen in een beleggingsportefeuille in tranches worden gekocht tegen verschillende prijzen, moeten deze prijzen separaat worden bijgehouden. Bij een vermogenswinstbelasting zou bij de berekening van de vermogenswinst – mogelijk jaren later – achterhaald moeten worden wat de verkrijgingsprijs is geweest van de individuele aandelen die worden verkocht. Dit kan ingewikkeld zijn en gegevens uit het verleden over de kostprijs zullen niet altijd meer beschikbaar zijn. Zowel de ketenpartners als de Belastingdienst hebben vanuit uitvoeringsperspectief een voorkeur voor een vermogensaanwasbelasting.

Wel kunnen er bij een vermogensaanwasbelasting net als in het huidige box 3-stelsel bij een beperkt aantal belastingplichtigen liquiditeitsproblemen optreden. Er moet immers net als in het huidige box 3-stelsel belasting worden betaald, ook als er geen liquide middelen uit vermogen worden behaald. Dit kan verstorend werken in de zin dat belastingplichtigen hiermee gestimuleerd worden om te kiezen voor een meer liquide beleggingsmix. Veel belastingplichtigen kiezen overigens al uit zichzelf voor een vermogensmix met liquide middelen, bijvoorbeeld om geplande uitgaven te kunnen doen of om ongeplande uitgaven op te kunnen vangen.

In het voorstel wordt gekozen voor een vermogenswinstbelasting bij bepaalde vermogensbestanddelen waarbij liquiditeitsproblemen naar het oordeel van het kabinet potentieel

¹⁸ Kamerstukken II 2022/23, 32140, nr. 139. , Kamerstukken II 2022/23, 32140, nr. 145.

een belangrijke rol kunnen spelen, namelijk onroerende zaken en aandelen in familiebedrijven en startende ondernemingen. Ten aanzien van onroerende zaken worden de gegevens niet aangeleverd door ketenpartners waardoor bezwaren vanuit ketenpartners ten aanzien van een vermogenswinstbelasting hier een minder grote rol spelen.

Op de lange termijn zullen een vermogensaanwasbelasting en een vermogenswinstbelasting in beginsel dezelfde belastingopbrengst halen. Uiteindelijk is het voordeel dat belast wordt hetzelfde. Alleen het moment van belastingheffing verschilt. Bij invoering zal op korte termijn het verschil echter groot zijn. Bij een vermogensaanwasbelasting wordt de waardestijging in het belastingjaar zelf belast, waardoor meteen in het eerste jaar de vermogensaanwas van dat jaar wordt belast. Bij een vermogenswinstbelasting wordt de waardeontwikkeling alleen belast als deze daadwerkelijk gerealiseerd wordt, hetgeen nog jaren kan duren. Hierdoor is de opbrengst van een vermogenswinstbelasting in het jaar van invoering en de eerste jaren daarna veel lager dan het structurele niveau. Het verschil in belastingopbrengst tussen beide stelsels wordt ieder jaar kleiner. Bij een vermogenswinstbelasting wordt de structurele opbrengst echter pas bereikt als alle bezittingen na invoering van het nieuwe stelsel een keer zijn verkocht.

5.2 Belasting op basis van het reële werkelijke rendement

Het voorstel is om het nominale werkelijke rendement uit sparen en beleggen te belasten. Het nominale werkelijke rendement is de toename van de waarde van het vermogen in euro's. Tegenover het nominale werkelijke rendement staat het reële werkelijke rendement. Het reële werkelijke rendement is de toename van de hoeveelheid goederen en diensten die de belastingplichtige met het vermogen kan kopen. Het verschil tussen het nominale en het reële werkelijke rendement is de geldontwaarding (inflatie).

Het reële werkelijke rendement sluit het beste aan bij het draagkrachtbeginsel. Het deel van het nominale inkomen dat nodig is om de koopkracht van het vermogen op peil te houden, levert de spaarder geen extra draagkracht op ten opzichte van iemand zonder spaargeld.

Rekening houden met inflatie zou naar verwachting aanzienlijke budgettaire gevolgen hebben. Het reële inkomen is immers normaal gesproken lager dan het nominale inkomen. Dit kan in box 3 (geheel of gedeeltelijk) gecompenseerd worden met een lager heffingvrij inkomen en/of een hoger tarief. Gemiddeld schieten belastingplichtigen er dan per saldo niets mee op. Het zou voor de te betalen belasting immers niet uitmaken of bijvoorbeeld 30% belasting verschuldigd is over € 6.000 nominaal werkelijk rendement of bijvoorbeeld 45% over € 4.000 reëel werkelijk rendement. Verder is van belang dat het heffingvrije inkomen indirect al in zekere mate een tegemoetkoming biedt voor het belasten van het nominale werkelijke rendement.

Aansluiten bij het nominale werkelijke rendement is bovendien herkenbaar en eenvoudig. Het belasten van het nominale werkelijke rendement is ook de hoofdregel in de andere delen van het belastingstelsel. Als in box 3 het reële werkelijke rendement zou worden belast, zou dat tot verschillen tussen de boxen leiden. Rente-inkomsten zouden in box 2 bijvoorbeeld nominaal worden belast en in box 3 reëel. Dat kan tot gedragseffecten leiden. Rekening houden met inflatie zou het stelsel complexer maken voor de burger en de uitvoering. Inflatie staat immers niet op de bankafschriften. Een ander punt is dat het lastig uitlegbaar zal zijn als spiegelbeeldig extra belasting wordt geheven in het geval van negatieve inflatie (deflatie).

5.3 Handhaving van het huidige box 3-stelsel met verfijningen

Als alternatief voor een stelsel waarbij het werkelijke rendement wordt belast, zou ook gekozen kunnen worden voor handhaving van het huidige box 3-stelsel met verfijningen van de forfaits. Een forfaitair stelsel is minder complex en het verfijnen van het bestaande stelsel is minder ingrijpend dan het invoeren van een nieuw stelsel.

Dit mogelijke alternatief is toegelicht bij Kamerbrief van 9 februari 2023.¹⁹ De belangrijkste elementen van dit voorstel zijn het hanteren van meer vermogenscategorieën in box 3 en het anders berekenen van de forfaits. Het huidige box 3-stelsel kent drie vermogenscategorieën met elk een eigen forfaitair rendementspercentage: banktegoeden, overige bezittingen en schulden. Door meer categorieën te onderscheiden met elk een eigen forfaitair rendementspercentage komt het forfaitaire rendement gemiddeld dichterbij het werkelijke rendement. Daarbij zou dan vaker een eenjarig forfait gehanteerd kunnen worden. Eenjarige forfaits sluiten naar hun aard aanzienlijk beter aan bij het gemiddelde werkelijke rendement in het belastingjaar. Voor banktegoeden en voor schulden worden momenteel al eenjarige forfaits gehanteerd. Voor andere vermogenscategorieën kunnen eenjarige forfaits ook negatief worden. Dat zou een vorm van verliesverrekening nodig kunnen maken, wat het stelsel ingewikkelder zou maken.

Dit forfaitaire stelsel is eenvoudiger dan een stelsel op basis van werkelijk rendement, maar sluit minder goed aan op het werkelijke rendement van individuele belastingplichtigen in een belastingjaar. Ook bij het verder uitsplitsen van de vermogenscategorieën zal er voor veel belastingplichtigen een verschil blijven bestaan tussen het forfaitair berekende rendement en het werkelijke rendement. Het kabinet vindt het wenselijk dat het werkelijke rendement belast wordt en stelt daarom een stelsel op basis van werkelijk rendement voor.

6. Budgettaire effecten

Deze paragraaf gaat over de effecten op de inkomstenkant van de begroting. Paragraaf 8 gaat in op de uitvoeringskosten.

Het is mogelijk tot verschillende budgettair neutrale varianten van het nieuwe stelsel te komen. Het nieuwe kabinet kan hierover keuzes maken. Om duidelijk te maken wat het nieuwe stelsel concreet zou betekenen, zijn drie illustratieve varianten uitgewerkt waarbij de parameters per variant verschillen.

Tabel: Beschrijving van de drie budgettair neutrale varianten.

Variabele	Variant 1	Variant 2	Variant 3
Tarief	33%	35%	37%
Forfait eigen gebruik min kosten	4%	4%	4%
Heffingvrij inkomen	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Verliesdrempel	€ 500	€ 500	€ 500
Carry-back verliesverrekening	Nee	Nee	1 jaar

Tabel: De geraamde budgettaire opbrengst van de varianten, in miljarden euro's (+=saldoverbeterend), zowel per jaar als cumulatief.

Jaar	Variant 1		Variant 2		Variant 3	
	In jaar	Cum	In jaar	Cum	In jaar	Cum
2027	0,6	0,6	0,7	0,7	0,3	0,3
2028	0,0	0,6	0,0	0,8	-0,2	0,1
2029	-0,2	0,5	-0,2	0,6	-0,1	0,0
2030	-0,2	0,2	-0,2	0,4	0,0	-0,1
2031	-0,2	0,0	-0,2	0,2	0,1	0,0
2032	-0,2	-0,1	-0,2	0,1	0,1	0,1
2033	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,3	0,4

¹⁹ Kamerstukken II 2022/23, 32140, nr. 145

2034	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,3	0,7
2035	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,4	1,0
2036	0,1	-0,2	0,1	0,1	0,5	1,5
2037	0,1	0,0	0,1	0,2	0,5	2,0
Struc	0,8		0,9		1,3	

Tussen de verschillende varianten speelt een uitruil. Een lager forfait voor het eigen gebruik van onroerende zaken in box 3 leidt tot een derving die door andere parameters gedekt moet worden, bijvoorbeeld een hoger tarief: het voordeel van bezitters van de eerste box 3-woning gaat dan dus ten koste van spaarders en beleggers. Een lager forfait kan wel bijdragen aan de maatschappelijke acceptatie bij deze specifieke groep en het verminderen van bezwaren en juridische risico's. Omdat het rendement in individuele gevallen en in specifieke jaren kan afwijken van het gemiddelde, kan het inbouwen van een zekere voorzichtigheidsmarge bijdragen aan de juridische houdbaarheid. Het toestaan van carry-back zou zorgen voor een derving in de eerste jaren van honderden miljoenen (zie sleuteltabel hieronder) die met andere parameters gedekt moet worden. Als carry-back niet wordt toegestaan, worden deze verliezen in latere jaren verrekend. Het toestaan van carry-back is complex voor de uitvoering, omdat aanslagen van oude jaren moeten worden aangepast. In dit wetsvoorstel geldt geen mogelijkheid tot carry-back.

In de budgettaire raming wordt het nieuwe stelsel vergeleken met het basispad. Het basispad voor box 3 is vanaf 2027 het oude stelsel-2022 zonder rechtsherstel, inclusief de structureel aangepaste leegwaardratio en het structureel verhoogde tarief van 36% voor box 3 in 2024. Het nieuwe stelsel wordt dus niet vergeleken met het overbruggingsstelsel, omdat dat slechts tijdelijk is ingeboekt. Ook is het niet zo dat het nieuwe stelsel net zo veel moet ophalen als het oude stelsel deed in 2022. Het nieuwe stelsel dient volgens de begrotingsregels te worden vergeleken met hoe het basispad er vanaf 2027 uit zou zien.

Er zijn vier mechanismes die een belangrijke rol spelen in de budgettaire raming. Ten eerste zorgt de ingroei van de vermogenswinstbelasting op bepaalde onroerende zaken en aandelen voor een lagere opbrengst van het nieuwe stelsel in de eerste jaren. Dit verklaart de geraamde derving in de jaren 2029 tot en met 2033 in Varianten 1 en 2. Daar staat, ten tweede, tegenover dat ook verliesverrekening moet ingroeien. In de eerste jaren hebben belastingplichtigen nog geen verliesvoorraden opgebouwd, wat juist voor een hogere opbrengst zorgt in de eerste jaren. Verliezen verrekenen met winsten in het eerste jaar is zelfs helemaal niet mogelijk in Varianten 1 en 2; dit verklaart de relatief hoge opbrengst in dat jaar. Ten derde speelt mee dat de forfaits van het oude stelsel (basispad) op basis van vijftienjaars gemiddeldes naar verwachting ook in 2027 en de jaren daarna nog relatief hoog zijn, met name voor onroerend goed. In de raming is ervan uit gegaan dat dit forfait langzaam gaat dalen, waardoor ook de opbrengst van het basispad daalt en de budgettaire raming van het nieuwe stelsel toeneemt. Deze laatste twee mechanismes beginnen in de raming de derving als gevolg van de vermogenswinstbelasting langzaam steeds meer te compenseren, wat zichtbaar is in de oplopende raming vanaf 2032. Tegenover het belasten van het directe rendement op onroerende zaken staat een kostenaf trek. Dit verklaart de geraamde structurele opbrengst op de zeer lange termijn (voor de structurele opbrengst wordt gerekend met het jaar 2060).

In tegenstelling tot het oude stelsel zal de budgettaire opbrengst gaan afhangen van de conjunctuur in het betreffende belastingjaar. In een jaar met stijgende aandelenmarkten zal de opbrengst in box 3 vermoedelijk hoger zijn dan geraamd, in een jaar met grote vermogensverliezen juist lager. De jaarlijkse uitschieters kunnen oplopen tot meer dan € 1 miljard. In de raming is steeds uitgegaan van een gemiddelde van goede en slechte jaren. Deze uitschieters zijn overigens endogeen. Omdat ze niet het gevolg zijn van beleidsmaatregelen, tellen ze niet mee in het inkomstenkader. Net als bij endogene mee- en tegenvallers in andere belastingen lopen deze afwijkingen in het EMU-saldo. Zo kent bijvoorbeeld de vennootschapsbelasting jaarlijkse fluctuaties van meerdere miljarden euro's.

Tegenover het nadeel van een minder voorspelbare opbrengst voor de overheid staat het voordeel van de stabilisatiefunctie voor de economie. Door in economisch slechtere jaren minder belasting

te heffen en in economisch goede jaren juist meer, werkt het voorgestelde stelsel licht stabiliserend op de conjunctuur. Belastingplichtigen die hun vermogen in waarde zien dalen, worden daar bovenop niet ook nog eens geconfronteerd met belastingheffing zoals in het huidige stelsel. Verder kunnen zij verliezen verrekenen. In jaren dat ze veel rendement maken op hun vermogen, wordt de consumptie door de hogere belastingheffing juist enigszins afgeremd.

7. Gevolgen voor het bedrijfsleven en burger

7.1 Inkomenseffecten

Voor belastingplichtigen met alleen spaargeld wijzigt de belastingdruk niet of nauwelijks. Hun inkomen wordt in het huidige stelsel immers forfaitair bepaald op basis van de gemiddelde rente op bank- en spaartegoeden in het belastingjaar, wat doorgaans goed zal aansluiten op het werkelijk behaalde rendement. Voor belastingplichtigen met overige bezittingen is het verschil tussen het werkelijke en het forfaitaire rendement gemiddeld groter. Belastingplichtigen met een lager werkelijk rendement dan het forfaitaire gaan minder belasting betalen. Degenen met een hoger werkelijk rendement meer.

In het huidige stelsel is de te betalen belasting aan het begin van het jaar al grotendeels bekend, omdat deze afhangt van de omvang van het vermogen aan het begin van het belastingjaar. In het voorgestelde stelsel hangt de te betalen belasting af van het werkelijke rendement. Het werkelijke rendement is pas na afloop van het belastingjaar bekend. De belasting wordt dus minder voorspelbaar. Daar staat tegenover dat alleen over het werkelijke rendement belasting wordt geheven.

Onderstaand zijn vijf voorbeelden uitgewerkt. Ter illustratie is gerekend met een heffingvrij inkomen van € 1.000, een vlak belastingtarief van € 34% en een verliesdrempel van € 500.

Let op! - De keuze voor deze parameters is willekeurig bepaald en dient enkel en alleen ter illustratie voor de internetconsultatie. De parameters zullen later bepaald worden

Bij de vergelijking met het huidige stelsel is uitgegaan van een forfaitair rendementspercentage voor spaargeld van 0,50%, een forfaitair rendementspercentage voor overige bezittingen van 6,17%, een tarief van 34% en een heffingvrij vermogen van € 57.000.

Voorbeeld 1: een spaarder

Persoon X bezit in 2027 enkel spaartegoeden, bij het begin van het jaar € 500.000. Daarover ontvangt X € 2.500 rente in 2027. De bank brengt € 20 kosten in rekening. X heeft geen persoonsgebonden aftrekposten en geen te verrekenen verliezen. Het resultaat uit de spaartegoeden is gelijk aan de rente-inkomsten minus de bankkosten: € 2.480 (= € 2.500 - € 20).

Resultaat uit bezittingen en schulden	€ 2.480
Inkomen uit sparen en beleggen	€ 1.480 (= € 2.480 -/- € 1.000)
Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen	€ 1.480 (geen te verrekenen verliezen)
Belasting box 3 2027	€ 503 (= 34% x € 1.480)

In het huidige stelsel zou persoon X bij een forfaitair rendementspercentage op spaargeld van 0,50% en een tarief van 34% in totaal € 753 belasting hebben betaald. Dit verschil komt door de toepassing van het heffingvrije vermogen in het huidige stelsel, dat bij personen met een groot vermogen relatief minder voordeel geeft.

Voorbeeld 2: een belegger die winst maakt

Persoon Y bezit begin 2028 € 100.000 spaargeld en € 500.000 aandelen op een beleggingsrekening. Op de spaarrekening ontvangt Y in totaal € 500 rente in 2028 en wordt € 20 aan kosten in rekening gebracht. Halverwege het jaar neemt Y € 10.000 op van de beleggingsrekening. Een maand later stort Y juist € 20.000 bij op de beleggingsrekening. Aan het einde van het jaar is de beleggingsrekening € 560.000 waard. Kosten behorende bij de

beleggingsrekening zijn daarbij al van de rekening afgeschreven. Y heeft geen persoonsgebonden aftrekkosten. Uit 2027 resteert een te verrekenen verlies van € 20.000. Het resultaat uit banktegoeden is opnieuw gelijk aan de rente-inkomsten minus de kosten. Het resultaat uit de beleggingsrekening kan worden bepaald middels een vermogensaanwasvergelijking door te corrigeren voor stortingen en onttrekkingen.

Beleggingsrekening saldo begin jaar	€ 500.000
Beleggingsrekening stortingen	€ 20.000
Beleggingsrekening onttrekkingen	€ 10.000
Beleggingsrekening saldo einde jaar	€ 560.000
Resultaat uit beleggingsrekening	€ 50.000 (= saldo einde jaar -/- saldo begin jaar -/- stortingen + onttrekkingen)
Resultaat uit spaartegoeden	€ 480 (= € 500 -/- € 20)
Resultaat uit bezittingen en schulden	€ 50.480 (= € 50.000 + € 480)

Ten slotte dient rekening gehouden te worden met het heffingvrije inkomen van € 1.000 en met de te verrekenen verliezen van € 20.000.

Resultaat uit bezittingen en schulden	€ 50.480
Inkomen uit sparen en beleggen	€ 49.480 (= € 50.480 -/- € 1.000)
Belastbare inkomen uit sparen en beleggen	€ 29.480 (= € 49.480 -/- € 20.000)
Belasting box 3 2028 (? – zie eerdere aanpassingen)	€ 10.023 (= 34% x € 29.480)

In het huidige stelsel zou deze persoon in totaal € 9.646 belasting hebben betaald. In het nieuwe stelsel betaalt Y in eerste instantie méér belasting omdat het werkelijke rendement op de aandelen (10%) hoger is dan het forfaitaire rendement van 6,17%. Daar staat tegenover dat Y in het nieuwe stelsel ook verliezen uit het vorige jaar kan verrekenen, waardoor de belasting slechts een kleine € 400 lager uitvalt.

Voorbeeld 3: een belegger die verlies maakt

Voorbeeld 2 van Persoon Y wordt voortgezet in het jaar 2029. Persoon Y begint het jaar met € 100.480 spaargeld en € 560.000 op de beleggingsrekening. Y ontvangt in 2029 € 502 rente op het spaargeld en betaalt weer € 20 bankkosten. Y doet geen stortingen of onttrekkingen op de beleggingsrekening, die gedurende 2029 in waarde daalt naar € 540.000.

Resultaat uit spaartegoeden	€ 482 (= € 502 -/- € 20)
Resultaat uit beleggingsrekening	-/- € 20.000 (= € 540.000 -/- € 560.000)
Resultaat uit bezittingen en schulden	-/- € 19.518 (= € 482 -/- € 20.000)

Een negatief resultaat betekent dat een verlies wordt vastgesteld. Daarvoor moet rekening worden gehouden met de verliesdrempel van € 500.

Resultaat uit bezittingen en schulden	-/- € 19.518
Verlies uit sparen en beleggen	€ 19.018 (= € 19.518 -/- € 500)
Belastbare inkomen uit sparen en beleggen 2029	€ 0
Belasting box 3 2029	€ 0

Indien verliesverrekening met het voorgaande jaar wordt toegestaan, kan het verlies met terugwerkende kracht worden verrekend met het inkomen uit 2028. De aanslag uit 2028 wordt aangepast.

Belastbare inkomen uit sparen en beleggen 2028	€ 10.462 (= € 29.480 -/- € 19.018)
Belasting box 3 2028	€ 3.557 (= 34% x € 10.462)
Reeds betaalde belasting 2028	€ 10.023
Teruggaaf t.g.v. verliesverrekening	€ 6.466 (= € 10.023 -/- € 3.557)

In het huidige stelsel zou deze persoon € 10.889 belasting hebben betaald in 2028. Indien geen verliesverrekening met het voorgaande jaar wordt toegestaan, vindt geen directe teruggaaf plaats. In plaats daarvan kan Y het verlies meenemen naar de volgende jaren en verrekenen met eventuele winst.

Voorbeeld 4: een eigenaar van een (deels) verhuurde woning

X koopt op 1 januari 2028 een woning voor € 400.000 en verhuurt de woning gedurende het

gehele jaar. De WOZ-waarde van de woning is op 1 januari 2028 € 380.000. Ten aanzien van de tweede woning maakt X gedurende 2027 € 5.000 aan onderhoudskosten. X financiert de tweede woning deels met een lening van € 100.000 waarover jaarlijks X € 4.000 rente betaalt. X ontvangt voor de verhuur van de tweede woning € 30.000 aan huurinkomsten. Halverwege 2028 laat X zonnepanelen plaatsen op de woning voor € 5.000. X heeft geen persoonsgebonden aftrekposten en geen te verrekenen verliezen.

Het voordeel uit onroerende zaken is gelijk aan de huurinkomsten minus de onderhoudskosten en financieringskosten: € 21.000 (= € 30.000 - € 5.000 - € 4.000)

Voordeel uit onroerende zaken	€ 21.000
Inkomen uit sparen en beleggen	€ 20.000 (= € 21.000 -/- € 1.000)
Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen	€ 20.000 (geen te verrekenen verliezen)
Belasting box 3 2028	€ 6.800 (= 34% x € 20.000)

De waardevermeerdering van de woning wordt belast op het moment dat X de woning vervreemdt. De investeringen in verbetering van het huis worden bij de kostprijs opgeteld. De kostprijs van de woning wordt dus verhoogd met € 5.000 en wordt € 405.000.

In het huidige stelsel zou X bij een forfaitair rendementspercentage op overige bezittingen van 6,17% over de WOZ-waarde en een tarief van 34% in totaal € 7.971 belasting hebben betaald. In het nieuwe stelsel betaalt X minder belasting. Dit verschil komt doordat in het oude stelsel ook de waardevermeerdering wordt meegenomen in het jaarlijkse forfaitaire rendement en deze in het nieuwe stelsel enkel wordt belast zodra er een vervreemdingsmoment is.

Doorwerking naar inkomensafhankelijke regelingen

In het nieuwe stelsel zal het belastbare inkomen uit sparen en beleggen meer gaan fluctueren. Hierdoor zal ook het verzamelinkomen dat geldt als toetsingsinkomen voor de toeslagen en andere inkomensafhankelijke regelingen meer gaan verschillen tussen de jaren. Het toetsingsinkomen wordt minder voorspelbaar voor gerechtigden die box 3-inkomen boven het heffingvrije inkomen hebben.

Met behulp van een simulatie²⁰ is onderzocht wat de gevolgen voor toeslaggebruikers zijn van een wisselend verzamelinkomen. Op basis hiervan kan een beeld worden gegeven. Voor de kinderopvangtoeslag is in deze analyse uitgegaan van een inkomensafhankelijke vormgeving, zoals dit kabinet ook in het coalitieakkoord heeft beoogd. Dit betekent dat fluctuaties in het verzamelinkomen dan geen invloed meer hebben op de hoogte van de kinderopvangtoeslag. De huishoudens die te maken krijgen met de doorwerking van een belasting op werkelijk vermogensrendement naar toeslagen betreffen dan ontvangers van zorgtoeslag, kindgebonden budget en/of de huurtoeslag.

In het nieuwe stelsel betaalt in een gemiddeld jaar naar schatting 3,5% van de ontvangers van inkomensafhankelijke toeslagen (circa 150.000 huishoudens) tegelijkertijd belasting in box 3. Deze huishoudens hebben een laag- of middeninkomen en komen daardoor in aanmerking voor toeslagen. Door de inkomensafhankelijke vormgeving worden toeslagen verstrekt aan diegenen die de financiële ondersteuning het hardst nodig hebben. Tegelijkertijd hebben deze huishoudens een substantieel inkomen uit hun vermogen (box 3) en een vermogen onder de vermogensgrens in het kindgebonden budget en zorgtoeslag (€ 127.582 voor een alleenstaande in 2023) en huurtoeslag (€ 33.748 voor een alleenstaande in 2023; hier is nu nog geen overlap met belastingplichtigen in box 3, maar in het nieuwe stelsel kan er wel enige overlap zijn). Deze bovengrens aan het vermogen beperkt ook de mate waarin het box 3-inkomen zal fluctueren.

Voornamelijk het voordeel uit effecten en onroerende zaken zal gaan fluctueren. Bij een hoger rendement op effecten en bij verkoop met winst van onroerende zaken zal het grootste deel van deze groep te maken krijgen met lagere toeslagen. Van de 150.000 huishoudens bezitten er circa 90.000 effecten. Een gesimuleerd 5%-punt hoger rendement van alle effecten in box 3 levert de

²⁰ In het microsimulatiemodel MIMOSI.

de huishoudens in deze simulatie gemiddeld een extra inkomen op van € 2.550. De doorwerking naar toeslagen betekent dat zij gemiddeld € 170 per jaar minder toeslagen krijgen. De huishoudens die minder toeslag krijgen vanwege hogere rendementen genieten dus tegelijkertijd een veelvoud van de gederfde toeslagen aan extra inkomen uit hun vermogen. Van de 150.000 huishoudens bezitten er ca. 70.000 onroerend goed. Voor onroerende zaken geldt dat bij verkoop met winst het verzamelinkomen fors kan stijgen. In de simulatie is bij bezitters van onroerend goed het box 3-inkomen met € 50.000 verhoogd, om verkoop met € 50.000 winst na te bootsen. Gemiddeld genomen daalde het recht op toeslagen als gevolg hiervan met € 2.400 per huishouden. Opnieuw geldt dat tegenover het gedaalde toeslagrecht een veelvoud aan extra inkomen staat. Wel kan het voorkomen dat de toeslagen al zijn uitgekeerd en moeten worden terugbetaald.

Het tegenovergestelde geldt overigens ook: als het inkomen uit vermogen daalt door een relatief laag rendement, zal dit tot een verhogend effect op de te ontvangen toeslagen kunnen leiden.

7.2 Gedragseffecten

Er worden geen grote gedragseffecten verwacht. Wel vervallen enkele verstoringen van het huidige stelsel.

In het huidige stelsel (in de Wet IB 2001 met ingang van 1 januari 2023 geïntroduceerd met de Overbruggingswet box 3) kan het lonen om het ene type vermogen te ruilen voor een ander type vermogen met een vergelijkbaar verwacht rendement en risico. Spaargeld wordt immers tegen een veel lager forfaitair in de belastingheffing betrokken dan andere laagrenderende bezittingen zoals obligaties. Als dat ertoe heeft geleid dat belastingplichtigen bijvoorbeeld obligaties hebben verkocht en de opbrengst op een spaarrekening hebben gezet, dan kan invoering van het nieuwe stelsel een eenmalig tegengesteld gedragseffect inluiden. Ook vervallen fiscale redenen voor peildatumarbitrage, omdat de belasting in het voorstel niet meer afhangt van de vermogenssamenstelling op de peildatum van 1 januari, maar van het rendement uit vermogen over het kalenderjaar.

In het voorstel wordt in beginsel voor al het vermogen het werkelijke rendement belast. Wel kan het feit dat voor bepaalde vermogensbestanddelen een vermogenswinstbelasting geldt een liquiditeitsvoordeel opleveren voor belastingplichtigen met deze vermogensbestanddelen. Dit kan een prikkel vormen om een groter aandeel van dit type vermogen aan te houden. Belastingplichtigen ervaren bovendien een prikkel om dit vermogen zo lang mogelijk aan te houden (lock-in effect), omdat pas bij verkoop belasting wordt geheven over de waardeinstijging.

In het nieuwe stelsel betalen belastingplichtigen met een fluctuerend inkomen meer belasting dan belastingplichtigen met een gezien over meerdere jaren even hoog stabiel inkomen. Dit is een neveneffect van de verliesverrekeningsdrempel en het heffingvrije inkomen. Het verschil in belastingdruk treedt met name op als het box 3-inkomen in sommige jaren negatief kan worden, zoals bijvoorbeeld bij een aandelenportefeuille het geval kan zijn. Dit kan een beperkte prikkel vormen om een kleiner aandeel van dit type vermogen aan te houden.

Box-arbitrage

Omdat het inkomen uit vermogen van Nederlandse huishoudens in verschillende boxen wordt belast, zouden fiscale redenen kunnen ontstaan om vermogen van de ene naar de andere box te verplaatsen, bijvoorbeeld vanuit box 3 naar box 2 of van box 1 naar box 3.

De prikkel voor box-arbitrage neemt af omdat in het voorstel net als in box 2 belasting zal worden geheven over het werkelijke rendement en niet meer over een forfaitair rendement. Daarmee kunnen fiscale redenen om vermogen dat in box 3 forfaitair zwaar werd belast over te hevelen naar box 2 afnemen. Er blijven echter verschillen tussen box 2 en box 3, bijvoorbeeld met betrekking tot het genietingsstijdstip en het tarief. Met de wetswijzigingen door de Overbruggingswet box 3 was het aanhouden van zogenoemde "spaar-bv's" fiscaal al minder

aantrekkelijk geworden. Wel zijn er enkele punten waardoor de combinatie van vennootschapsbelasting en box 2 aantrekkelijker kan zijn dan de inkomstenbelasting. Zo geldt in de vennootschapsbelasting het winstregime op basis van het realisatiebeginsel, waardoor waardemutaties veelal op een later moment worden belast dan bij de voor box 3 voorgestelde vermogensaanwasbelasting. Dit geldt in het bijzonder voor liquide effecten, die in de vennootschapsbelasting pas bij verkoop geherwaardeerd hoeven te worden, terwijl dit in het nieuwe box 3-stelsel jaarlijks zal gebeuren. Andere verschillen zijn dat in de vennootschapsbelasting de werkelijke vermogenswinst van onroerend goed wordt belast en de werkelijke kosten aftrekbaar zijn. Ook regels voor kostenaftrek en verliesverrekening verschillen. Een fiscale reden om vermogen juist in box 3 onder te brengen kan ontstaan door verschillen in het box 3-tarief ten opzichte van het vennootschapsbelastingtarief in combinatie met het toepasselijke box 2-tarief. Ook zijn aan het aanhouden van vermogen in een vennootschap kosten verbonden. Het oprichten van een vennootschap kost geld en een vennootschap brengt jaarlijkse administratieve lasten met zich mee. Tot slot is de heffing van overdrachtsbelasting een drempel voor het overdragen van onroerend goed vanuit box 3 naar een eigen vennootschap of andersom.

7.3 Administratieve lasten en administratieplicht

7.3.1 Administratieve lasten

In het huidige box 3-stelsel wordt het inkomen uit sparen en beleggen forfaitair berekend op basis van de waarde op de peildatum (1 januari) van banktegoeden, overige bezittingen en schulden. Nederlandse financiële instellingen, zoals banken en verzekeringsmaatschappijen, leveren de waarde op 1 januari van bank- en spaartegoeden, beleggingsproducten, schulden en levensverzekeringen aan de Belastingdienst. Deze gegevens worden door de Belastingdienst vooraf ingevuld bij het doen van aangifte inkomstenbelasting.

In een stelsel op basis van werkelijk rendement zijn meer gegevens nodig ten opzichte van de huidige forfaitaire vermogensrendementsheffing. Het gaat bijvoorbeeld om gegevens in verband met (a) de werkelijk genoten inkomsten, (b) waardemutaties, (c) stortingen en onttrekkingen, (d) kostenaftrek, (e) verliesverrekening, (f) toepassing van de kwijtscheldingswinstvrijstelling en (g) tijdsevenredige bepaling van inkomsten bij een kortere box 3-belastingplicht dan het gehele kalenderjaar bij diverse life events, zoals bij emigratie, immigratie overlijden en scheiden.

De hiervoor genoemde Nederlandse financiële instellingen zullen de bestaande gegevensstromen met ingang van het nieuwe box 3-stelsel uitbreiden zodat het werkelijk rendement berekend kan worden. Het gaat hierbij niet om de aanlevering van gegevens van nieuwe producten, maar om meer gegevens van producten waarvoor momenteel de waarde op 1 januari wordt aangeleverd. Het doel is dat met deze aanvullende gegevensstromen de Belastingdienst het werkelijke rendement van deze producten vooraf kan invullen op de aangifte inkomstenbelasting. Gegevens over verliesverrekening, toepassing van de kwijtscheldingswinstvrijstelling en tijdsevenredige bepaling van inkomsten bij diverse life-events zijn echter niet bekend bij financiële instellingen en kunnen daarom ook niet worden opgenomen in de gegevensstromen aan de Belastingdienst. Naar verwachting zullen de volgende gegevens vooraf worden ingevuld van producten die worden aangehouden bij Nederlandse financiële instellingen die gegevens leveren aan de Belastingdienst.

Bank- en spaartegoeden:

- Saldo op 1 januari en 31 december
- Ontvangen en betaalde rente
- Bankkosten

Beleggingsproducten:

- Saldo op 1 januari en 31 december
- Ontvangen coupon- en obligatierente en dividend
- Stortingen (aankopen) en onttrekkingen (verkopen)
- Kosten die via de effectenrekening lopen
- Ingehouden bronbelasting

Kapitaal- en levensverzekeringen

- Saldo/actuariële reservewaarde op 1 januari en 31 december
- Stortingen (betaalde premies) en onttrekkingen (uitkeringen)
- Kosten die in mindering worden gebracht op het kapitaal

Schulden

- Saldo op 1 januari en 31 december
- Betaalde rente
- Door de financiële instelling in rekening gebrachte (advies)kosten

Voor de uitbreiding van de gegevensstromen zullen afspraken moeten worden gemaakt tussen de Belastingdienst en genoemde Nederlandse financiële instellingen. Bestaande gegevensleveringsovereenkomsten zullen moeten worden aangepast evenals de bijbehorende handleidingen. Het is van belang dat in detail wordt vastgelegd welke gegevens wanneer en op welke wijze worden aangeleverd. Daarbij worden ook afspraken gemaakt over kwaliteit en kwaliteitsborging.

Deze aanpassingen zullen in overleg tussen de Belastingdienst en een afvaardiging van de Nederlandse financiële instellingen moeten worden afgestemd en overeengekomen. Hiervoor kunnen bestaande overlegstructuren worden gebruikt.

In een stelsel op basis van werkelijk rendement zijn meer gegevens nodig dan in het huidige forfaitaire stelsel. Er zal gebruik worden gemaakt van gegevens van ketenpartners, zoals banken, beleggingsinstellingen en verzekeraars, zodat zo veel mogelijk gegevens vooraf in de aangifte ingevuld kunnen worden. Het tijdpad voor de gegevensaanlevering door ketenpartners en de volledigheds- en kwaliteitsanalyses daarvan door de Belastingdienst verandert. In het huidige stelsel is alleen de waarde van het vermogen op 1 januari van belang, dat in februari van het daaropvolgende kalenderjaar beschikbaar moet zijn. In het nieuwe stelsel zijn gegevens over het gehele voorafgaande kalenderjaar en ook het saldo per 31 december relevant, waardoor veel minder tijd is voor aanlevering en validatie. In plaats van circa veertien maanden is hiervoor in het nieuwe stelsel slechts circa twee maanden tijd.

PM inschatting regeldrukkosten

7.3.2. Administratieplicht

Op dit moment geldt alleen een administratieplicht voor lichamen en voor natuurlijk personen die een bedrijf of een zelfstandig beroep uitoefenen, inhoudingsplichtig zijn of die vallen onder de terbeschikkingstellingsregeling of een lucratief belang hebben. De administratieverplichting is een belangrijk onderdeel van de verplichtingen ten dienste van de belastingheffing. De verplichting om een administratie te voeren en te bewaren, vormt het hart van de controlemogelijkheden van de Belastingdienst. De aanwezigheid van een administratie geeft de inspecteur meer vertrouwen op de juistheid van de aangifte waardoor minder controle achteraf noodzakelijk is.

Een belastingplichtige met bezittingen en schulden in box 3 is, zoals hiervoor is vermeld, momenteel niet verplicht om een administratie te voeren en daartoe boeken bescheiden en andere gegevensdragers te bewaren waaruit te allen tijde zijn rechten en verplichtingen en de voor belastingheffing van belang zijnde gegevens blijken. Particulieren hebben momenteel zodoende dan ook geen bewaarplicht. Zij zijn overigens wel verplicht om op verzoek van de inspecteur gegevens en inlichtingen te vertrekken die voor de belastingheffing van belang kunnen zijn. Voor het inkomensbegrip wordt, zoals toegelicht in hoofdstuk 3, aangesloten bij het winstregime. In het winstregime worden de gegevens die in box 3 relevant zijn voor de berekening van het werkelijk rendement, zoals de reguliere inkomsten, verkoopopbrengsten, waardemutaties, stortingen en onttrekkingen, kostenafrek etc., verplicht bijgehouden en bewaard door de lichamen en natuurlijke personen die zijn aangemerkt als administratieplichtige. Het aantal gegevens dat

voor het nieuwe box 3-stelsel van belang kan zijn, moet worden afgezet tegenover de informatiepositie van de Belastingdienst.

Voor onroerende zaken in Nederland kan de Belastingdienst gebruikmaken van de WOZ-waarde van de Landelijke Voorziening WOZ van de Waarderingskamer. Daarnaast heeft de Belastingdienst de mogelijkheid om via het Basisregistratie Kadaster (BRK) informatie te raadplegen over onder andere eigendom en aan- en verkoopprijzen. Wel ontbreekt informatie over huurinkomsten, periodieke lasten (OZB, verzekeringen, energiekosten, bijdragen VvE's etc.), onderhouds- en verbeteringskosten en eigen gebruik.

Naast de gegevens van de Nederlandse financiële instellingen ontvangt de Belastingdienst momenteel automatisch financiële gegevens van buitenlandse financiële instellingen op grond van Common Reporting Standard (CRS) en Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA). Op grond van de zogenoemde DAC8-richtlijn worden met ingang van 2026 automatisch gegevens uitgewisseld over crypto-activa. De kwaliteit van de ontvangen gegevens is wisselend en varieert per land. Tot op heden heeft de Belastingdienst niet voldoende vertrouwen in de ontvangen gegevens om deze volledig in VIA te nemen. Daarnaast worden deze gegevens niet eerder dan in oktober van het jaar volgend op het jaar waar ze betrekking op hebben door de Belastingdienst ontvangen. Daarbij moet worden opgemerkt dat gegevens over onttrekkingen en stortingen niet worden uitgewisseld. Deze gegevens zijn wel relevant voor de berekening van de vermogensaanwasbelasting. Ondanks de wisselende kwaliteit van de financiële gegevens van buitenlandse financiële instellingen, de niet 100%-volledigheid en de niet tijdige beschikbaarheid zijn deze gegevens wel van belang en bruikbaar voor de controle van aangifte. Deze gegevens dienen namelijk als contra-informatie op basis waarvan de Belastingdienst vragen kan stellen aan de burger. Het kabinet acht het daarom niet proportioneel om een administratieplicht in te voeren voor bezittingen en schulden die worden aangehouden bij buitenlandse financiële instellingen die onder de reikwijdte van CRS en FATCA vallen.

Niet alle bezittingen en schulden in box 3 worden aangehouden bij binnenlandse of buitenlandse financiële instellingen die gegevens aanleveren aan de Belastingdienst. Daarom wordt voorgesteld om een administratieplicht te introduceren voor belastingplichtigen met box 3-vermogen waarvoor de Belastingdienst niet automatisch gegevens ontvangt van derden. Via een algemene maatregel van bestuur zullen bezittingen en schulden concreet worden aangewezen die niet onder de administratieplicht vallen omdat de gegevens hiervan door financiële instellingen worden aangeleverd bij de Belastingdienst. De administratieplicht gaat daarom niet gelden voor:

- Binnenlandse en buitenlandse bank- en spaarrekeningen;
- Financiële instrumenten en verzekeringsproducten die worden aangehouden bij een financiële instelling die automatisch gegevens aanlevert aan de Belastingdienst op basis van nationale of internationale verplichtingen (zoals CRS en FATCA);
- Schulden die zijn aangegaan bij een Nederlandse financiële instelling die automatisch gegevens aanlevert aan de Belastingdienst (onder CRS en FATCA worden geen financiële gegevens over schulden uitgewisseld);
- Cryptovaluta (onder DAC 8 zijn vanaf 2027 gegevens beschikbaar).

Positief geformuleerd, gaat de administratieplicht in box 3 wel gelden voor:

- Onroerende zaken;
- Overige bezittingen die rechtstreeks, dus zonder tussenkomst van een financiële instelling, zijn verkregen door de belastingplichtige (zoals het uitlenen van geld of het rechtstreeks kopen van een 4% aandelenbelang in een vennootschap);
- Schulden die zijn aangegaan bij particulieren en buitenlandse financiële instellingen.

Als de gegevenspositie van de Belastingdienst in de toekomst verder wordt versterkt, bijvoorbeeld als gevolg van aanvullende nationale of internationale gegevensuitwisselingen of nieuwe

koppelingen van databronnen, dan kan de administratieplicht voor box 3-vermogen in de toekomst eventueel worden afgeschaald.

7.4 Beroep op het doenvermogen

Het voorgestelde stelsel zal naar verwachting beter aansluiten bij het rechtvaardigheidsgevoel van belastingplichtigen. Ook past een belasting op basis van werkelijk rendement in beginsel beter bij de belevingswereld van belastingplichtigen dan een heffing over een forfaitair rendement. Het is echter onvermijdelijk dat een heffing op basis van werkelijk rendement ingewikkelder is dan het huidige forfaitaire systeem. Er zijn immers meer gegevens nodig om het rendement vast te stellen over vermogensontwikkelingen, werkelijke reguliere voordelen, stortingen en onttrekkingen en werkelijke kosten.

Voor het doenvermogen van de burger is van belang dat de Belastingdienst zo veel mogelijk gegevens kan aanvullen, namelijk de gegevens over rente op spaarrekeningen en schulden en over dividend en vermogensaanwas bij publiek-verhandelbare aandelen en obligaties, voor zover de bezittingen worden aangehouden bij financiële instellingen die onder de renseigneringsplicht vallen. Voor belastingplichtigen met alleen bezittingen in deze categorieën blijft de aangifte relatief eenvoudig. Burgers met een meer gevarieerd vermogen moeten vaker zelf gegevens (waarde aan het begin en einde van het jaar, ontvangen dividenden, stortingen en onttrekkingen, aftrekbare kosten) gaan bijhouden en aanleveren of zullen meer gegevens moeten controleren, waardoor een groter beroep op hun doenvermogen wordt gedaan.

8. Uitvoeringsaspecten

De heffing en inning door het nieuwe stelsel wordt, net als het huidige box 3, uitgevoerd door de Belastingdienst. Het voorstel zal worden beoordeeld met een uitvoeringstoets.

PM uitkomsten Uitvoeringstoets

9. Evaluatie

Het voorgestelde box 3-stelsel zal in PM worden geëvalueerd. Daarbij zal in ieder geval aandacht moeten zijn voor de budgettaire opbrengst, de uitvoering door de Belastingdienst, de administratieve lasten bij ketenpartners en de doenlijkheid voor en administratieve lasten bij burgers. Latere evaluaties van het stelsel zullen plaatsvinden als onderdeel van de reguliere beleidsdoorlichtingen.

Bij de eerste evaluatie zullen de drie fiscale regelingen die met dit voorstel worden geïntroduceerd worden getoetst op doeltreffendheid en doelmatigheid. Dit zal vervolgens iedere vijf jaar opnieuw gebeuren.

10. Advies en consultatie

PM samenvatting reacties internetconsultatie

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

CONCEPT